

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรี
ในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย
สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรี
ในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย
สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

THESIS

**TRAINING COURSE CURRICULUM DEVELOPMENT ON WOMEN'S CLOTHING
DESIGN IN SPECIAL OCCASIONS BY EMPHASIZING THAI UNIQUE FOR THE
SECOND YEAR OF VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION PROGRAM IN CURRICULUM
AND INSTRUCTION OF GRADUATE SCHOOL SONGKHLA RAJABHAT
UNIVERSITY**

2013

COPYRIGHT OF SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ชื่อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรี ในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2
TRAINING COURSE CURRICULUM DEVELOPMENT ON WOMEN'S CLOTHING DESIGN IN SPECIAL OCCASIONS BY EMPHASIZING THAI UNIQUE FOR THE SECOND YEAR OF VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS

ผู้วิจัย

นางสาวกาญจนา เพ็ชรจรูญ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ
(ดร.จุไรศิริ ชูรัมย์) ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ดร.ปรีดา เบ็ญการ)

.....กรรมการและเลขานุการหลักสูตร
(ดร.ชุตินา จันทระจิตร)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพเก้า ณ พัทลุง)

.....กรรมการจากบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.สชน เสนาสวัสดิ์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา รับรองวิทยานิพนธ์แล้ว

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันท ชาติทอง)

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรี ในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับ นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2
ผู้วิจัย	นางสาวกาญจนา เพ็ชรจรรยา ปีการศึกษา 2556
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ดร.จุไรศิริ ชูรักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ดร.ปรีดา เบ็ญการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรี
ในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้า
สตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม 3) เปรียบ
เทียบทักษะการปฏิบัติในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย
หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับเกณฑ์ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม เรื่อง การออก
แบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ประเภทวิชา
คหกรรม สาขาสาขาวิชาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี จังหวัด
สุราษฎร์ธานี จำนวน 1 ห้อง รวมทั้งหมด 30 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาส
พิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยโดยมีแผนการจัดการฝึกอบรม จำนวน 5 ฉบับ 2) แบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ 3) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความ
เป็นไทย มีองค์ประกอบทั้งหมด 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) โครง
สร้างหลักสูตร 4) แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม 5) สื่อการฝึกอบรม 6) ระยะเวลาในการฝึกอบรม
7) เนื้อหาการฝึกอบรม 8) การประเมินผลการฝึกอบรม 9) แผนการฝึกอบรม ผลการตรวจสอบคุณภาพ
จากผู้เชี่ยวชาญพบว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องเหมาะสม

2. ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 หลังได้รับการฝึกอบรมหลักสูตร เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สูงกว่าก่อนได้รับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

3. ทักษะการปฏิบัติในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 หลังฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 หลังฝึกอบรมหลักสูตรการ ออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย อยู่ในระดับมาก

Thesis Title	The Development of a Training Curriculum on Special Dress Design with Thai Identity for the 2 nd Year Vocational Students in the Certificate Program
Researcher	Ms.Kanjana Patjaroon Academic Year: 2013
Degree	Master in Education Program in Curriculum and Instruction
Advisors	1. Dr. Juraisiri Choorak 2. Dr. Preeda Benkarn

Abstract

The 4 aims of the research were 1) to develop a training curriculum on Special Dress Design with Thai Identity; 2) to compare the learning achievements on special dress design with Thai identity before and after the application of the training curriculum; 3) to evaluate the skills in designing special dresses with Thai identity according to the criteria; and 4) to find out the levels of satisfactions towards the training curriculum.

The cluster random sampling populations was a class of 30 2nd year vocational students of academic year 2013 in Suratthani Vocational College, Suratthani province, majoring in Clothing Technology and Costumes. The research instruments included 1) 5 lesson plans for the special dress design with Thai identity; 2) test papers on the learning achievement; 3) skill evaluation forms; and 4) questionnaire on satisfactions. The research statistics were mean, standard deviation, percentile and t-test.

The findings revealed that:

1. The training curriculum on Special Dress Design with Thai Identity with its 9 components 1) statement, 2) aims, 3) curriculum structure; 4) training activities; 5) learning kits; 6) period of times for the training; 7) training content; 8) training plan evaluation ; 9) training plans.–was approved by the specialists.

2. After the training, the learning achievements of the students were higher significantly at .05.

3. After the training, the practice skills of the students were 70% higher than the criteria and statistically signified at .05.

4. After the training, the satisfactions of the students towards the training curriculum were high.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลือ แนะนำให้คำปรึกษาอย่างดียิ่ง จาก ดร.จุไรศิริ ชูรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และดร.ปรีดา เบ็ญการ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ร่วม ดร.สธน เสนาสวัสดิ์ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.ชุตินา จันทร์จิตร กรรมการและเลขานุการหลักสูตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพเก้า ณ พัทลุง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำ และตรวจรอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วย ความเอาใจใส่ ให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันท ชาติทอง คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏสงขลา และคณาจารย์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนทุกท่าน ที่ถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ ที่มีคุณค่ายิ่ง ให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษาจนดำเนินการวิจัยสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภฤกษ์ ทองประยูร และอาจารย์มนตรี เด่นดวง ในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาเสียสละเวลาตรวจเครื่องมือในการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะ ทำให้เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี ที่อำนวยความสะดวกอย่างดียิ่ง ในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมและท่านอาจารย์ทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือจนทำให้งานวิจัย สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจให้การสนับสนุน และดูแลช่วยเหลือด้วยดีตลอดมาจนทำให้งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ จึงขอขอบคุณท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวที แด่บิดา มารดา บุรพจารย์ ที่ให้ความรัก ความห่วงใย ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

กาญจนา เพ็ชรจรรยา

พฤษภาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(4)
สารบัญ	(5)
สารบัญตาราง	(7)
สารบัญภาพ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมุติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
การฝึกอบรม	15
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม	33
การออกแบบสื่อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย	39
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	53
ทักษะการปฏิบัติงาน	63
ความพึงพอใจ	73
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	77

สารบัญ (ต่อ)

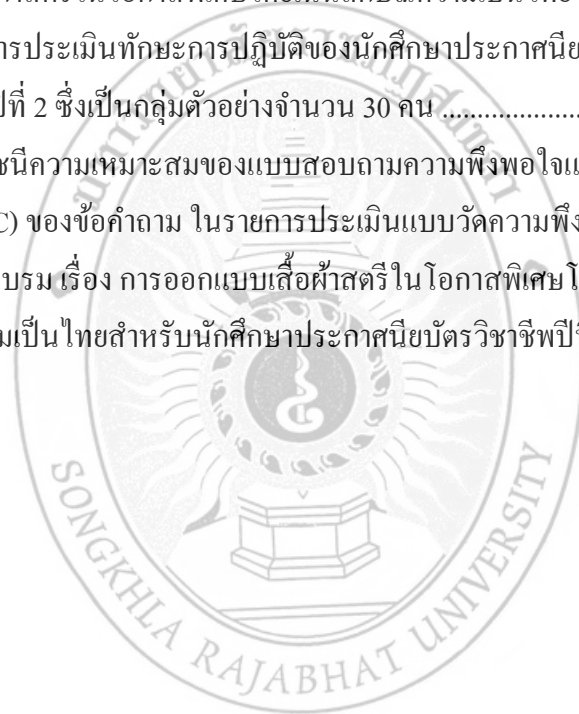
	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	81
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	81
แบบแผนวิธีการวิจัย	82
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	82
สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	83
การเก็บรวบรวมข้อมูล	91
การวิเคราะห์ข้อมูล	92
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	97
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	98
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	105
สรุปผล	105
อภิปรายผล	106
ข้อเสนอแนะ	112
บรรณานุกรม	113
ภาคผนวก	122
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	123
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	125
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	130
ภาคผนวก ง การหาคุณภาพเครื่องมือ	175
ประวัติผู้วิจัย	186

สารบัญชิตาราง

ตาราง		หน้า
1	ประเภทของวิธีการฝึกอบรมจำแนกตามวัตถุประสงค์และลักษณะของการเรียน	30
2	ขั้นตอนและงานสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร	37
3	แสดงแผนการฝึกอบรม เรื่องการออกแบบเสื้อฝ้าสตรีใน โอกาสพิเศษโดยเน้น เอกลักษณ์ความเป็นไทย	84
4	แสดงการวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรมของการวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง การออกแบบ เสื้อฝ้าสตรีใน โอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยของการฝึกอบรม แบบปรนัย	87
5	เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินทักษะการปฏิบัติรายด้าน	89
6	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อฝ้าสตรีใน โอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ	98
7	แสดงผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการฝึกอบรมหลักสูตร เรื่องการออกแบบเสื้อฝ้าสตรี ใน โอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย (n=30)	101
8	แสดงทักษะการปฏิบัติการฝึกอบรมหลักสูตร เรื่อง การออกแบบเสื้อฝ้าสตรีใน โอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้น ปีที่ 2 (n=30)	102
9	แสดงความพึงพอใจ การฝึกอบรมหลักสูตร เรื่อง การออกแบบเสื้อฝ้าสตรีใน ใน โอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 (n = 30)	103
10	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่องการออกแบบ เสื้อฝ้าสตรีใน โอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2	176
11	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์	178

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	แสดงผลการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ มีจำนวน 35 ข้อ	180
13	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินทักษะการปฏิบัติการออกแบบ เสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นลักษณะความเป็นไทย	181
14	แสดงผลการประเมินทักษะการปฏิบัติของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน	183
15	แสดงค่าดัชนีความเหมาะสมของแบบสอบถามความพึงพอใจและความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถาม ในรายการประเมินแบบวัดความพึงพอใจจากการ ฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นลักษณะ ความเป็นไทยสำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2	184

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	8
2 แสดงกรอบแนวคิดกระบวนการฝึกอบรม	24

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะมาจัดการศึกษาในแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศ จะสามารถสร้างความเจริญให้แก่สังคมไทย ทั้งยังสร้างความสมดุลและความกลมกลืนของการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ ได้ และเพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์เหมาะสมแก่กาลเวลาแต่ละโอกาสและบริบทของสังคมไทย (กรมวิชาการ, 2543: 1) ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้สะดวก รวดเร็ว ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว”

นอกจากนี้การศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นการสืบทอดความรู้ความสามารถที่มนุษย์ได้ฝึกฝนกันคิดจากรุ่นหนึ่งอีกรุ่นหนึ่งพร้อมทั้งอบรมผู้ศึกษาในปัจจุบันให้สามารถเรียนรู้พัฒนาตนเอง แบบคิดเป็น ทำเป็น สมัยโบราณทั้งครูและนักเรียนมีจำนวนน้อยและเป็นเรื่องเฉพาะของครูกับนักเรียนเท่านั้น เมื่อเกิดความคิด เรื่อง การศึกษามวลชนและการศึกษาตลอดชีวิตจึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาแบบมีระบบ มีงบประมาณ หลักสูตร สถานศึกษา และบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมดี ๆ อันมีค่าของท้องถิ่น ซึ่งมีความหลากหลายให้ดำรงไว้”

เอกลักษณ์ความเป็นไทยเป็นแบบแผน ค่านิยมจนกลายเป็นวัฒนธรรมเพื่อสร้างระเบียบให้แก่สังคมที่กำหนดพฤติกรรมในการสร้างแบบแผนความคิด เกิดความสามัคคีและยังเป็นเครื่องมือช่วยแก้ปัญหาในความต้องการของมนุษย์ ได้ประดิษฐ์คิดค้นวิธีการใช้ทรัพยากรนั้นให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตและถ่ายทอดจากสมาชิกรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง (นุชนาถ จามรินีกุล, 2557: 55) เอกลักษณ์ความเป็นไทยเป็นอุดมคติซึ่งสังคมต้องการให้คนในสังคมนั้นยึดมั่นเป็นหลักในการดำเนินชีวิต การแต่งกายก็เป็นสิ่งหนึ่งที่เป็นหลักฐานทางวรรณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อให้เป็นเครื่องช่วยชี้นำให้รู้ให้จำบงบอก

และสะท้อนเอกลักษณ์ทางสังคมอีกรูปแบบที่ทำให้ชาติโดดเด่น อย่างภาคภูมิใจการแต่งกายที่สื่อออกมาอย่างเห็นได้ชัดเจนก็ในงานพิธีต่าง ๆ เทศกาลหรืองานประเพณีที่ได้จัดขึ้นแสดงให้เห็นถึงความเป็นไทยได้อย่างชัดเจน เช่นหน่วยงานราชการที่มีการณรงค์ให้แต่งกายผ้าไทยประจำภาคต่าง ๆ ก็ได้สะท้อนในรูปแบบเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นการอนุรักษ์ปกป้องสะท้อนการเห็นคุณค่า ด้านวัฒนธรรมไทยรักษาสิ่งที่มีอยู่แล้วในสังคมได้เชิดหน้าชูตาไม่เหมือนใครในชาติใด (นุชนาถ จามรินีกุล, 2557: 55) การศึกษาก็เป็นบทบาทใหญ่ที่จะทำให้อาชีพยังคงอยู่ กรมอาชีวศึกษาก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่จะส่งเสริมและเผยแพร่ในด้านวิชาชีพที่สะท้อนออกมาในความเป็นเอกลักษณ์ไทยที่สามารถสร้างคนสร้างงานให้ประกอบอาชีพได้ เช่น การเปิดหลักสูตรการตัดเย็บในโอกาสพิเศษได้นั้นและสะท้อนความเป็นไทยออกมาในรูปแบบของการแต่งกายและยังเป็นหลักสูตรที่ได้สร้างงานสร้างอาชีพให้แก่คนในชาติได้ใช้ในการดำรงชีวิตตรงกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ที่ว่าไว้ในตอนหนึ่งว่า เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตและพัฒนาแรงงานระดับผู้ชำนาญการเฉพาะสาขาอาชีพ สอดคล้องกับตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สามารถเป็นหัวหน้างาน หรือเป็นผู้ประกอบการได้ ในสาขารูปแบบงานต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ผลิตกำลังคนระดับช่างฝีมือที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ในทักษะวิชาชีพ มีคุณธรรม มีวินัย เจตคติ บุคลิกภาพ และเป็นผู้มีปัญญาที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจและสังคมในระดับชุมชน ท้องถิ่น และระดับชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2553: 3) อีกทั้งเป็นหน่วยงานที่ดูแลระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวส.) ดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 36) ได้ให้แนวทางการจัดการเรียนการสอน สำหรับผู้เรียนในระดับนี้ไว้ว่า ให้ผู้เรียนได้เรียนตามความต้องการและความถนัดตามสภาพจริง คือ การพัฒนาเทคนิค วิธีสอนของครู พัฒนาคู่มือด้านวิชาชีพ และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ การสร้างทักษะให้มีความยืดหยุ่นทั้งรูปแบบและเนื้อหา สนองความต้องการของสังคม ชุมชน ท้องถิ่น และผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตและพัฒนาแรงงานระดับผู้ชำนาญการเฉพาะสาขาวิชาชีพ สอดคล้องกับตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม นักศึกษาสามารถเป็นหัวหน้างานหรือเป็นผู้ประกอบการได้ ปฏิบัติได้จริง และเข้าใจชีวิต เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการวิชาชีพมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนวิชาชีพ สามารถถ่ายโอนประสบการณ์การเรียนรู้จากสถานประกอบการและสามารถสะสมการเรียนรู้และประสบการณ์ได้

การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ตลอดจนสามารถทำให้งานที่ตนทำในปัจจุบันและอนาคตมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ นักศึกษายังได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมที่ดี จะต้องทำด้วยความระมัดระวัง (โกวิท พวงงาม, 2534: 21) ซึ่ง เครือวัลย์ ลิ้มอภิชาติ (2531: 2) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมการรับรู้เฉพาะอย่างของบุคคลเพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะหรือความชำนาญการ และทัศนคติอันเหมาะสมเพื่อยกมาตรฐาน การปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและทำให้งานมีความเจริญก้าวหน้าในงาน การออกแบบเครื่องแต่งกายมีความสำคัญต่อการตัดเย็บเครื่องแต่งกายมาแล้วจากในอดีต (จารุพรรณ ทรัพย์ปรุง, 2543: 2) การออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษ เป็นการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายให้กับวงการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายรูปแบบไทย เอกลักษณ์ความเป็นไทย (พรรณงาม สุวรรณเสก, 2538: 111) ดังนั้น หลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ในรูปแบบกระบวนการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมขึ้นมาใหม่โดยรวบรวม ปรับปรุงมวลประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำไปพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติจริงของกลุ่มเป้าหมายที่คาดหวังโดยมีขั้นตอนในการพัฒนาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์นโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษา เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษ โดยการจัดทำเอกสารหลักสูตรฝึกอบรม และเอกสารประกอบการฝึกอบรม และหลังจากนั้นใช้หลักสูตรและประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมโดยพิจารณาจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ความก้าวหน้าทางการเรียน และความพึงพอใจ ในหลักสูตรการฝึกอบรมการออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยการจัดการฝึกอบรมนี้จะได้เป็นการก้าวทันกับโลกแฟชั่นปัจจุบันที่ยังไม่ลืมความเป็นเอกลักษณ์ที่มีคุณค่าต่อสายตาของวงการ การออกแบบเสื้อผ้าสตรี

สำหรับกิจกรรมการฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย จะประกอบไปด้วยทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ซึ่งภาคทฤษฎีจะเน้นให้ผู้ฝึกอบรมได้เรียนรู้เนื้อหาและขั้นตอนของกระบวนการสร้างผลงาน ซึ่งช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มองภาพรวมไปถึงขั้นตอนของการปฏิบัติ ภาคทฤษฎีจะมีขั้นตอนในการฝึกอบรม 3 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ขั้นนำ เป็นขั้นเตรียมความพร้อมในการบรรยายเพื่อโยงเข้าสู่เนื้อหาสาระ ขั้นที่ 2 ขั้นอบรม เป็นขั้นร่วมเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมเพื่อศึกษาสร้างความเข้าใจของเนื้อหา ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เป็นขั้นสรุปการจัดทำกิจกรรมที่สามารถบอกเนื้อหาที่อบรมผ่านมาหรือทำข้อสอบท้ายบทเพื่อวัดความเข้าใจ ส่วนภาคปฏิบัติใช้กระบวนการทักษะปฏิบัติ 7 ขั้นตอนของซิมป์สัน (Instructional Model Based on Simpson's Process for Psychomotor Model Skill Development) มาใช้ในการฝึกอบรม

Simpson (อ้างใน ทิศนา แจมมณี, 2552: 264) กล่าวว่า ทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของผู้เรียนเป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อนต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วน การทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการสั่งงานของสมอง ซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทนผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ หรือความราบรื่นใน การจัดการกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบจะมี 7 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม (Readiness) ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม (Guide Response) ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำได้อัตโนมัติ (Mechanism) ขั้นที่ 5 ขั้นกระทำอย่างชำนาญ (Complex Overt Response) ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ ขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่มเมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติ ผู้เรียนจะสามารถกระทำหรือแสดงออกอย่างคล่องแคล่วชำนาญ ในสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ นอกจากนั้นช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความอดทนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานีด้วยเหตุผลของการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานีที่ได้เปิดสอนประเภทวิชาคหกรรม สาขาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย ที่นักศึกษาได้เรียนการปรับพื้นฐานการใช้จักร และการใช้อุปกรณ์มาแล้วเป็นพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะพัฒนาผลงานด้านวิชาชีพแขนงนี้มาในรูปแบบฝึกอบรมซึ่งมีความต้องการ เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการปฏิบัติที่มีความชำนาญในการสร้างผลงาน และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ เป็นเรื่องให้ผู้ให้การฝึกอบรมตระหนักและให้ความสำคัญที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพราะจะได้เป็นพื้นฐานในการนำไปใช้กับชีวิตประจำวันและจากความสำคัญของหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยในสาขาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นเพิ่มเติมให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้ความรู้และทักษะที่เพิ่มขึ้นอีกระดับหนึ่งและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมอาชีพอื่น ๆ ให้แก่นักศึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขสภาพปัญหาการว่างงานและส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับเกณฑ์ ร้อยละ 70
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 หลังได้รับการฝึกอบรมหลักสูตร เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกอบรม
2. ทักษะการปฏิบัติในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 หลังฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
3. ความพึงพอใจของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 หลังฝึกอบรมหลักสูตรการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ประเภทวิชาคหกรรม สาขาวิชาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 พุทธศักราช 2556 โดยนักศึกษาทุกคนสามารถสร้างสรรค์ผลงานตามความคิดสร้างสรรค์ตนเองได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยได้ กำหนดขอบเขตการศึกษาค้นคว้าไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

นักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่เรียนรายวิชาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ประเภทวิชาคหกรรม สาขาวิชาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 120 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ประเภทวิชาคหกรรม สาขาวิชาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 1 ห้อง รวมทั้งหมด 30 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ขอบเขตเนื้อหา

เป็นการฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 โดยมีกระบวนการการศึกษาข้อมูล พื้นฐาน การสร้างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร เนื้อหาประกอบด้วย

- 2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ
- 2.2 ความรู้ด้านประวัติศาสตร์เอกลักษณ์ไทย
- 2.3 การออกแบบและสร้างสรรค์เสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษ
- 2.4 การกำหนดราคาจัดจำหน่าย
- 2.5 การหากกลุ่มเป้าหมายในการจัดแสดงผลงาน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น คือ การฝึกอบรมออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

3.2 ตัวแปรตาม คือ ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมใน 3 ด้าน คือ

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์เรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

3.2.2 ทักษะการปฏิบัติในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

3.2.3 ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

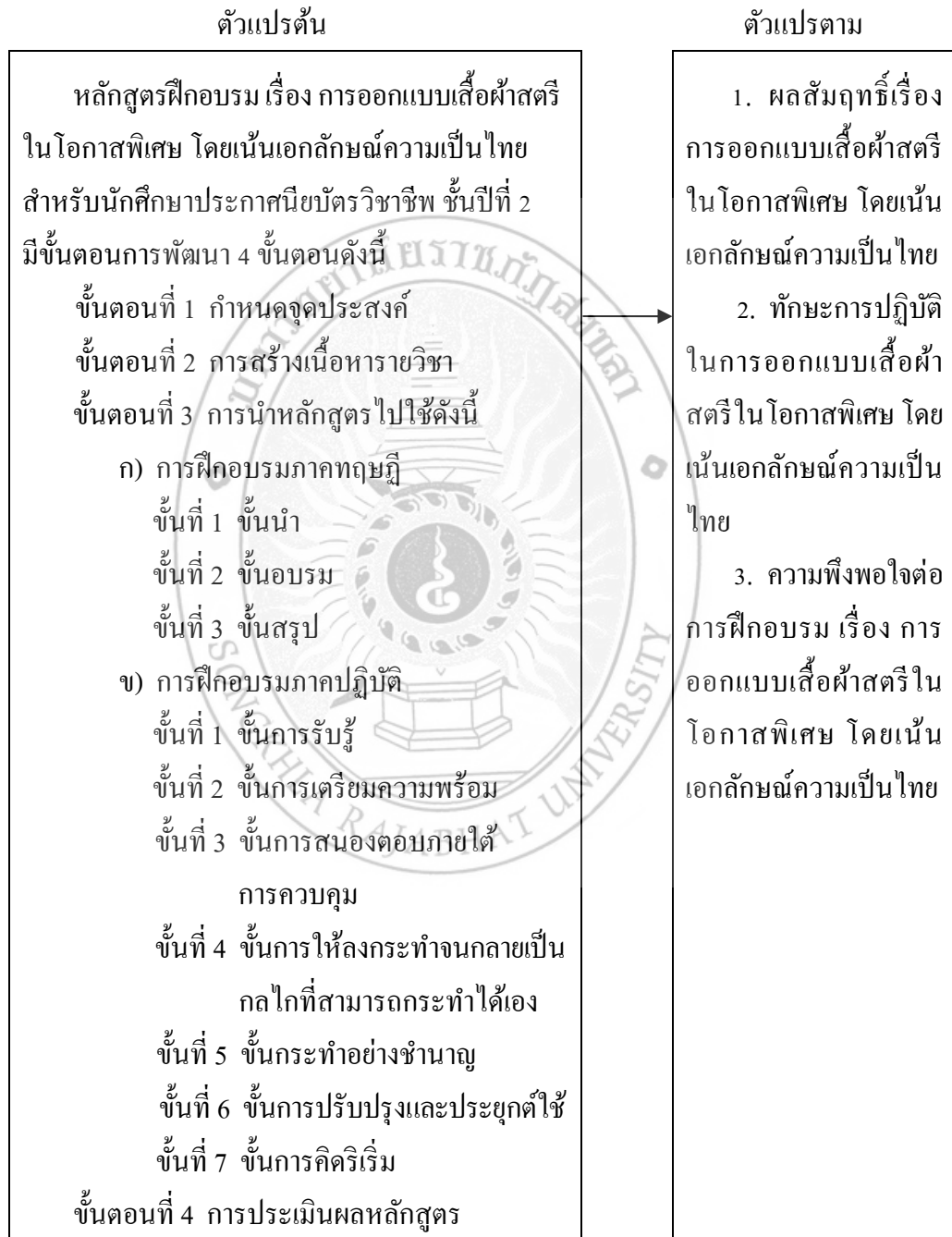
4. ระยะเวลาในการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ได้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ใช้เวลาในการทดลองรวม 26 ชั่วโมง เป็นเวลา 2 สัปดาห์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ภาพ 1 ขั้นตอนในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย หมายถึง การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบเสื้อผ้าสตรีที่ใช้ในการแสดงโอกาสต่าง ๆ โดยที่ชุดแต่งกายจะมีการผสมผสานกับความเป็นเอกลักษณ์ไทย หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กำหนดการเปิดหลักสูตรฝึกอบรม โครงสร้างหลักสูตร แนวการจัดการกิจกรรม การฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การประเมินผลการฝึกอบรม และคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมจะประกอบด้วย ตอนที่ 1 คำชี้แจงวิธีการฝึกอบรม ตอนที่ 2 แผนการฝึกอบรมซึ่งมีเนื้อหา ของแผน คือ 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ 2) ความรู้ด้านประวัติศาสตร์เอกลักษณ์ไทย 3) การออกแบบและสร้างสรรค์เสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ 4) การกำหนดราคาจัดจำหน่าย 5) การหากลุ่มเป้าหมาย ในการจัดแสดงผลงานในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 กำหนดจุดประสงค์ หมายถึง การกำหนดคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนเพื่อจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ครอบคลุมด้าน คือ พุทธพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

1.2 การสร้างเนื้อหารายวิชา หมายถึง การกำหนดเนื้อหาสาระสำคัญเรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า IOC ในการสร้าง

1.3 การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การนำหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย แบบทฤษฎี โดยจัดการฝึกอบรมในแผนที่ 1 แผนที่ 2 และแผนที่ 4 มีขั้นตอนการสอน 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นอบรม และ 3) ขั้นสรุปเป็นการจัดการฝึกอบรมโดยใช้ 3 ตอนที่ เป็นภาคทฤษฎี ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ เป็นขั้นเตรียมความพร้อมในการบรรยายเพื่อโยงเข้าสู่เนื้อหาสาระ

ขั้นที่ 2 ขั้นอบรม เป็นขั้นร่วมเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมกลุ่มเพื่อศึกษาสร้างความเข้าใจของเนื้อหา

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เป็นขั้นสรุปการจัดทำกิจกรรมที่สามารถบอกเนื้อหาที่อบรมผ่านมา และทำข้อสอบท้ายบท

สำหรับแผนที่ 3 และแผนที่ 5 เป็นการจัดการฝึกอบรมโดยใช้ทักษะการปฏิบัติ มีขั้นตอนการฝึก อบรม 7 ขั้นตอนของซิมพ์สัน (ทิสนา แจมมณี, 2552: 244) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (Perception) เป็นขั้นการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรับรู้ในสิ่งที่จะทำ โดยการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสังเกตการณ์ทำงานนั้นอย่างตั้งใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม (Readiness) เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงานหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ โดยการปรับตัวให้พร้อมกับการเคลื่อนไหวหรือแสดงทักษะนั้น ๆ และมีจิตใจและสภาวะอารมณ์ที่ดีต่อการที่จะทำ หรือแสดงทักษะนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม (Guide Response) เป็นขั้นที่ทำให้โอกาสแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเลียนแบบการกระทำหรือการแสดงทักษะนั้น หรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองฝึกลองดูจนกระทั่งสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง (Mechanism) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติ และเกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้น ๆ

ขั้นที่ 5 ขั้นกระทำอย่างชำนาญ (Complex Overt Response) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ เป็นไปโดยอัตโนมัติ และความเชื่อมั่นในตนเอง

ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตนให้ดียิ่งขึ้น และประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ

ขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่มเมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ และสามารถประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่หลากหลายแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติจะเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำหรือปรับกระทำนั้นให้เป็นที่ตนต้องการ

1.4 การประเมินผลหลักสูตร หมายถึง หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรี ในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยพิจารณาจากการประเมินใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะการปฏิบัติ และด้านความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม

2. ผลสัมฤทธิ์ เรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ที่วัดได้จากคะแนน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนเรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้

2.1 ความรู้ความจำ หมายถึง ความสามารถของผู้เข้ารับการศึกษาในการจำได้ โดยสามารถตอบคำถามในแบบทดสอบที่ถามเกี่ยวกับเนื้อหา ข้อเท็จจริง คำศัพท์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ

2.2 ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถของผู้เข้ารับการศึกษาในการแปลความหมาย โดยสามารถตอบคำถามในแบบทดสอบและ โดยสามารถบอกกระบวนการสร้างชิ้นงานได้อย่างถูกต้อง

2.3 การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถของผู้เข้ารับการศึกษาในการประยุกต์ใช้ข้อมูล ทฤษฎี และทักษะการปฏิบัติ สามารถตอบคำถามในแบบทดสอบโดยนำความรู้ความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยการบันทึกในสมุดรายวันทั่วไป

3. ทักษะการปฏิบัติงานในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย หมายถึง ความสามารถเรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 พิจารณาจากการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบเสื้อผ้าของผู้เรียนได้ตามเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 คือ 3.1) การใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า คือ นักศึกษาสามารถใช้วัสดุได้เหมาะสมอย่างถูกต้องและคุ้มค่า 3.2) ความถูกต้องของผลงาน คือ นักศึกษาสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ตามขั้นตอนและตรงกับจุดประสงค์ 3.3) การสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทย คือ นักศึกษาจัดแสดงผลงานได้อย่างโดดเด่นและสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้ และ 3.4) ความคิดสร้างสรรค์ คือ นักศึกษามีความคิดสร้างสรรค์เป็นผลงานใหม่ที่รวบรวมทั้งทฤษฎีและประสบการณ์

4. ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย หมายถึง ความรู้สึกเชิงบวกของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 ต่อหลักสูตรการฝึกอบรม โดยพิจารณาจากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดกระบวนการฝึกอบรม 2) สื่อในการฝึกอบรม 3) ด้านการนำความรู้ไปใช้ 4) ด้านการวัดและประเมินผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการศึกษาค้นคว้าตามวัตถุประสงค์ทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่มุ่งเน้นในการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างชุดสวมใส่ที่ยังมีเอกลักษณ์ความเป็นไทย

1. เป็นแนวทางให้สถานศึกษาและนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 ด้านนำหลักสูตรชุดฝึกอบรมการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียน การสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพต่อไป

2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการศึกษาเห็นความสำคัญของการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย โดยบูรณาการกับความต้องการของโลกปัจจุบันที่หิบบกมาสร้างสรรค์ออกแบบได้ด้วยตัวเอง สามารถนำความรู้ี้ไปประกอบอาชีพหรือประยุกต์สร้างสรรค์กับงานในรูปแบบอื่นๆ ได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การฝึกอบรม
  - 1.1 ความหมายของการฝึกอบรม
  - 1.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
  - 1.3 ความสำคัญของการฝึกอบรม
  - 1.4 ประโยชน์ของการฝึกอบรม
  - 1.5 องค์ประกอบของการฝึกอบรม
  - 1.6 ขั้นตอนในการฝึกอบรม
  - 1.7 เทคนิคการฝึกอบรม
  - 1.8 วิธีการฝึกอบรม
  - 1.9 การประเมินผลการฝึกอบรม
2. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
  - 2.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม
  - 2.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม
  - 2.3 องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม
  - 2.4 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
  - 2.5 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
3. การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย
  - 3.1 ความหมายของการออกแบบเครื่องแต่งกาย
  - 3.2 ความสำคัญของการออกแบบเครื่องแต่งกาย
  - 3.3 อุปกรณ์ที่จำเป็นจะต้องใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย
  - 3.4 เครื่องมือและอุปกรณ์การตัดเย็บเสื้อผ้า
  - 3.5 การใช้และรักษาเครื่องและอุปกรณ์การตัดเย็บ
  - 3.6 การใช้จักร

- 3.7 หลักการออกแบบเสื้อ
- 3.8 การจัดการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป
- 3.9 เอกลักษ์ณ์ไทย
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 4.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 4.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 4.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. ทักษะการปฏิบัติงาน
  - 5.1 ความหมายทักษะการปฏิบัติงาน
  - 5.2 รูปแบบการเรียนการสอนทักษะการปฏิบัติ
  - 5.3 การวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ
  - 5.4 เกณฑ์การประเมิน
6. ความพึงพอใจ
  - 6.1 ความหมายของความพึงพอใจ
  - 6.2 องค์ประกอบของความพึงพอใจ
  - 6.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจ
  - 6.4 การวัดความพึงพอใจ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 7.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

การฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นการพัฒนาบุคลากรด้วยการฝึกอบรมนั้นจะเกิดผลสัมฤทธิ์และเอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับองค์กรหรือหน่วยงาน ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่มีต่องานของบุคลากรผู้รับผิดชอบจัดการฝึกอบรมเป็นสำคัญ หากจะให้ได้สามารถปฏิบัติงานด้านการบริหารงานฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือไปจากต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการฝึกอบรม และหลักการบริหารงานฝึกอบรมแต่ละขั้นตอนแล้ว ผู้รับผิดชอบงานฝึกอบรมจะต้องมีความรู้พื้นฐานทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์แขนงต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เช่น สังคมวิทยา จิตวิทยา และศาสตร์การจัดการ ซึ่งจะช่วยให้เอื้ออำนวยให้สามารถกำหนดหลักสูตรและโครงการฝึกอบรมได้ง่ายขึ้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติต่อผู้เข้าอบรมได้อย่างเหมาะสม

1. ความหมายของการฝึกอบรม

จากการศึกษาความหมายของการฝึกอบรม พบว่า มีผู้ให้คำนิยามความหมายของการฝึกอบรมที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

เดือนเพ็ญพร ชัยภักดี (2555 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาที, 2538: 7) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและทันเหตุการณ์เสมอ เพราะโลกสังคมที่ดำเนินชีวิตอยู่อยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ภายใต้สิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อม การเมือง เศรษฐกิจในประเทศไทย และในโลกรมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความชำนาญ การพัฒนาฝีมือในการทำงานให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ การพัฒนากำลังคนที่เป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิต และตรงความต้องการของประชาชน โดยการสำรวจหาข้อมูลให้ทราบว่า ประชาชนกลุ่มใดมีความต้องการเรียนรู้อะไร เมื่อใดมีความจำเป็นต้องอบรม จะอบรมเรื่องอะไร และควรจะใช้วิธีการใด ความจำเป็นในการพัฒนาประชาชนของกลุ่มต่าง ๆ มาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกชุมชน ความจำเป็นในการฝึกอบรมนั้นอาจเป็นการแก้ปัญหาจัดฝึกอบรมสำหรับประชาชน ควรมีการวิเคราะห์ความจำเป็น (Need Analysis) ในการฝึกอบรมสามารถกระทำได้โดยการสำรวจ การสัมภาษณ์บุคลากรเกี่ยวกับสภาพปัญหาหรือความต้องการในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ โดยอาจพิจารณาเกี่ยวกับระบบการปฏิบัติงาน ผลลัพธ์ เช่น คุณภาพของผลผลิต มาตรฐานของผลงาน เมื่อทราบความจำเป็นที่ต้องการแก้ไขหรือพัฒนาแล้ว ต้องพิจารณาต่อไปอีกว่า มีทางเลือกใดบ้างที่สามารถสนองความจำเป็นเหล่านั้น และความจำเป็นใดบ้างที่จะต้องใช้วิธีการฝึกอบรม จึงเตรียมการฝึกอบรมว่าต้องการหวังผลในทิศทางไหน เพื่ออะไร วิธีใดและเมื่อไร

บุปผา พงษ์ไพบูลย์ (2548 อ้างถึงใน ชารี มณีศรี, 2538: 89) ให้ความหมายของการฝึกอบรมว่า เป็นวิธีที่จัดให้บุคคล เพื่อเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ ทักษะ และมุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ การอบรมเป็นการมุ่งเน้นเพื่อปรับปรุงงานปัจจุบันให้ดีขึ้น มีขั้นตอนไม่ซับซ้อนจัดสำหรับบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร โดยมีการกำหนดระยะเวลาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตร

สำนักงานข้าราชการพลเรือน (2520) ให้ความหมายของการฝึกอบรม คือ การถ่ายทอดความรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความชำนาญ ความสามารถ และทัศนคติในทางที่ถูกต้อง เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่าง ๆ ในปัจจุบันและอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และไม่ว่าการฝึกอบรมนั้นจะมีขึ้นที่ใดก็ตาม วัตถุประสงค์ก็ถือเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานหรือเพิ่มขีดความสามารถในการจัดรูปขององค์การ

ภาวิณี วรประดิษฐ์ (2555 อ้างถึงใน Beach, 1970: 193) กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้น เพื่อให้บุคคล ได้เรียนรู้และมีความชำนาญ เพื่อวัตถุประสงค์ให้บุคคลรู้เรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะหรือเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรม (Behavior) ของบุคคลในทางที่ต้องการ

วัฒนา ชื่นวงศา (2536: 24) กล่าวว่า การฝึกอบรม คือ การเสริมสร้างและพัฒนาความคิดเห็น ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และทักษะของบุคคลในการทำงานให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

วิน เชื้อโพธิ์หัก (2537: 1) กล่าวว่า การฝึกอบรม คือ กระบวนการพัฒนาความรู้ ประสบการณ์ ทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรม และทักษะ ความชำนาญเฉพาะด้านของแต่ละคน ซึ่งไม่สามารถทำได้ในการเรียนการสอนปกติ เพื่อให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การฝึกอบรม คือ กระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความชำนาญ ความสามารถ ทัศนคติให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ช่วยให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถ และมีทัศนคติที่ดีสำหรับการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานหรือองค์การนั้น

2. วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการฝึกอบรมก็คือ ต้องการให้ผู้รับการอบรมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงาน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวทำให้เกิดประสิทธิผลกับงาน ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวว่า

2.1 เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ และความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้มีประสิทธิภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2.2 เพื่อฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับระบบบริหารด้านปฏิบัติการ

2.3 เพื่อสนองต่อความยากของงาน และการเปลี่ยนแปลงความต้องการของงาน

2.4 เพื่อให้ทราบนโยบาย หน้าที่ และความรับผิดชอบของหน่วยงานให้เข้าใจกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ วิธีการปฏิบัติงาน สายการบังคับบัญชา สิทธิและประโยชน์ที่แต่ละคนจะได้รับจากหน่วยงานนั้น ๆ

2.5 เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการอบรมเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้กว้างขวางและทันเหตุการณ์

2.6 เพื่อให้มีทัศนคติและกำลังขวัญที่ดี เกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพ มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2534: 259-260) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม มีสองประการ คือ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการขาดความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน

กรีซ อัม โภชน (2524) ได้เสนอแนะถึงแนวขั้นตอนในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมไว้พอสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทบทวนปัญหาที่เป็นความจำเป็นในการฝึกอบรม

ขั้นที่ 2 ระบุบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จะต้องเข้ารับการฝึกอบรม

ขั้นที่ 3 ระบุภารกิจและพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ขั้นที่ 4 ระบุถึงวัตถุประสงค์ขั้นสูงสุด หรือพฤติกรรมตามอุดมคติซึ่งต้องการให้เกิดขึ้นกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในขั้นที่ 2 (ตัวอย่าง เช่น จกการพิจารณาในขั้นที่ 1 จนถึงขั้นที่ 3 เจ้าหน้าที่ของงานฝึกอบรมไม่สามารถปฏิบัติภารกิจในการกล่าวแนะนำ หลักสูตร หัวข้อวิชา วิทยากร รวมทั้งกล่าวขอบคุณวิทยากร ฯลฯ ต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นวัตถุประสงค์ตามอุดมคติในขั้นที่ 4 จึงได้แก่การที่เราต้องการให้เจ้าหน้าที่ของงานฝึกอบรมสามารถกล่าวแนะนำและขอบคุณ วิทยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น)

ขั้นที่ 5 ระบุถึงสิ่งสนับสนุนที่จะทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขั้นสูงสุดตามขั้นที่ 4 กล่าวคือ เป็นการพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม หรือองค์ประกอบอื่นที่จะสนับสนุนให้การฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ได้ เช่น วิทยากรที่มีความสามารถ ภูมิหลังที่ดีของผู้ที่จะเข้าอบรม หรือนโยบายที่สนับสนุนการจัดฝึกอบรมในเรื่องที่เป็นปัญหาดังกล่าว

ขั้นที่ 6 ระบุถึงสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานฝึกอบรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามอุดมคติในขั้นที่ 4 กล่าวคือ เป็นการพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่นเดียวกับในขั้นที่ 5 ว่ามีอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรคหรือขัดขวางต่อการดำเนินการฝึกอบรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามอุดมคติ เช่น มีงบประมาณจำกัด ระยะเวลาอบรมมีจำกัด เป็นต้น

ขั้นที่ 7 กำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมที่เป็นไปได้ หลังจากที่ได้พิจารณาถึงวัตถุประสงค์ตามอุดมคติ ประกอบกับสิ่งสนับสนุนตามขั้นที่ 5 และสิ่งที่เป็นอุปสรรคตามขั้นที่ 6 แล้ว

อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีวัตถุประสงค์ตามอุดมคติอาจจะเป็นวัตถุประสงค์ที่เป็นไปได้ก็ได้ ถ้าหากว่ามีสิ่งสนับสนุนทุกอย่างและไม่มีสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อวัตถุประสงค์ตามอุดมคติเลย

ขั้นที่ 8 กำหนดวัตถุประสงค์ประกอบ ซึ่งหมายถึง วัตถุประสงค์ที่เราได้คาดหวังมาก่อน แต่คาดว่าจะเป็ผลพลอยได้จากการฝึกอบรม เช่น การฝึกอบรมจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมซึ่งมาจากต่างหน่วยงานกันเกิดความรู้จักคุ้นเคยกัน และช่วยให้เกิดการประสานงานในอนาคต เป็นต้น

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงาน และให้เกิดความชำนาญอีกทั้งเสริมสร้างความรู้ความสามารถของผู้ที่ได้เข้ารับการอบรมซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล วัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม ที่เป็นไปได้ตามขั้นตอนที่ 7 และวัตถุประสงค์ประกอบตามขั้นตอนที่ 8 จะเป็นวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรม ซึ่งอาจจะได้หลายข้อ และในการเขียนวัตถุประสงค์นั้นเรามักจะเอาวัตถุประสงค์ประเภทที่เป็นได้เขียนไว้ในลำดับแรก และวัตถุประสงค์ประกอบเขียนไว้ในลำดับสุดท้าย

3. ความสำคัญของการฝึกอบรม

การศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของการฝึกอบรม พบว่านักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

บุปผา พงษ์ไพบูลย์ (2548 อ้างถึงใน ชารี มณีศรี, 2538: 89) ให้ความสำคัญของการฝึกอบรมว่า การฝึกอบรมเป็นสิ่งที่เป็ต่อบุคคลที่ทำงานใหม่ซึ่งต้องการทักษะในการทำงาน ต้องการเข้าใจนโยบาย วิธีการดำเนินงาน ส่วนผู้มีประสบการณ์แล้วต้องการความรู้ขั้นสูงสุดเพื่อประยุกต์ใช้กับงาน เรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่ การเรียนรู้เพื่อป้องกันปัญหา การเรียนรู้จากกันและกัน ความคุ้นเคย มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้เกิดการประสานสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน

ภาวิณี วรประดิษฐ์ (2555 อ้างถึงใน อาชญญา รัตนอุบล, 2540: 8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการฝึกอบรมว่า การฝึกอบรมมีความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาประชากร และบุคลากร ซึ่งทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหลายประการตามได้สรุปไว้ดังนี้

1. การฝึกอบรมช่วยป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น โดยการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
2. การฝึกอบรมเป็นวิธีการช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว โดยการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาและฝึกปฏิบัติการแก้ปัญหา นั้น ๆ
3. การฝึกอบรมช่วยประหยัดรายจ่าย เพราะการฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่จัดขึ้นในระยะเวลาสั้น ภายในงบประมาณจำกัดและได้ผลคุ้มค่าตามวัตถุประสงค์
4. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่จะช่วยให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งอาจจัดในเวลาเรียนตามปกติ หรือในวันหยุดสุดสัปดาห์ก็ได้

5. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ก่อให้เกิดความสามัคคี เนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน แก้ไขปัญหาาร่วมกัน ก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

6. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเชื่อมั่นในงาน กล่าวที่จะเผชิญปัญหาและอุปสรรค

7. การฝึกอบรมเป็นวิธีการที่สนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต

ธีรภัทร สุดาทิส (2549 อ้างถึงใน วิจิตร อาวะกุล, 2537: 63-64) ได้กล่าวว่า ความจำเป็นในการฝึกอบรม หมายถึง ปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องใด ๆ เรื่องใดเรื่องหนึ่งในการทำงาน เช่น ความรู้ไม่พอ ความเข้าใจ ทักษะ ความชำนาญและสามารถที่จะแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรม โดยทั่วไปผู้ปฏิบัติงานไม่ดีเพราะขาดสิ่งเหล่านี้ คือ

K = Knowledge (ความรู้) ขาดความรู้ หรือความรู้ไม่พอสำหรับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

A = Attitude (ทัศนคติ) ขาดทัศนคติที่ถูกต้องงานที่ทำ ความรัก การทุ่มเทและไม่มีอุดมการณ์

P = Practice (การฝึกปฏิบัติ) การปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องและหลักวิธีการทำงานที่ถูกต้อง

S = Skill (ทักษะ) ทักษะไม่พอเนื่องจากฝึกฝนมาน้อย ต้องฝึกฝนเพิ่มเติม

I = Interest (ความสนใจ) เนื่องจากขาดการจูงใจที่ดีและเหมาะสม

U = Understanding (ความเข้าใจ) ความเข้าใจวิธีการทำงานต่าง ๆ เพิ่มพูนสิ่งต่าง ๆ

ดังกล่าวข้างต้นในตัวบุคคล อาจแยกอบรมเฉพาะด้านทัศนคติ (Attitude) หรือด้านทักษะ (Skill) หรือด้านความเข้าใจ (Understanding) ตามความจำเป็น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การฝึกอบรมมีความจำเป็นและสำคัญในทุกหน่วยงานและทุกองค์กร เพราะการฝึกอบรมจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกันอีกด้วย

4. ประโยชน์ของการฝึกอบรม

พะยอม วงศ์สารศรี (2534: 197) ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมีทั้งผลประโยชน์ที่พนักงานได้รับ ได้แก่ ทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ทำให้ขวัญของคณงานดีขึ้น การควบคุมลดลง อุบัติเหตุในการทำงานลดลง เป็นประโยชน์ต่อคณงานโดยตรง ส่งเสริมความมั่นคงและความยืดหยุ่นให้แก่องค์กร ส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อองค์กร และลดการสิ้นเปลือง ต่าง ๆ ลง

วิจิตร อาวะกุล (2537: 16-18) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมดังต่อไปนี้

1. สนองความต้องการกำลังคน (Meeting Manpower Needs) เมื่อเรามีความต้องการคนที่ มีทักษะ (Skill) มีฝีมือ ความชำนาญชำนาญงานเป็นพิเศษเฉพาะงาน ให้มีประสิทธิภาพก็จำเป็นต้องคัดเลือก ผู้สมัครงานที่มีความรู้ ความสามารถ มีฝีมือการทำงานเท่านั้น มิใช่บรรจุใครก็ได้เข้ามาในตำแหน่ง ที่ว่างอยู่ และทำงานไปตามสติปัญญาความสามารถ ความรู้ที่มีอยู่ ผู้ที่คัดเลือกเข้ามาเมื่อยังมีความรู้ ความสามารถยังไม่ถึงระดับที่พึงพอใจหรือต้องการเพิ่มทักษะให้สูงขึ้นจึงต้องการฝึกอบรม

2. เป็นการลดเวลาการเรียนรู้ให้สั้นเข้า (Reduce Learning Time) เมื่อการเรียนการสอน การฝึกหัดปฏิบัติได้ทำอย่างมีระบบและระเบียบ ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดและ ฝึกอบรม ผู้เรียนย่อมฝึกฝนและเรียนรู้ได้เร็วกว่าเรียนด้วยตนเอง หาวิธีเรียนเอง หรือโดยการลองผิด ลองถูก ซึ่งเสียเวลาสิ้นเปลือง

3. ปรับปรุงความสามารถในการทำงานให้สูงขึ้น (Improved Performance) ในการที่ขจัด การทำงานผิด ๆ ถูก ๆ หรือทำไปอย่างไม่มีความรู้ความสามารถ ฝีมือ นิสัยการทำงานต่ำ โดยวิธีการฝึ กอบรมจะช่วยสอนและฝึกให้เขาเหล่านั้น ได้พัฒนาความสามารถและฝีมือให้สูงขึ้น รวมทั้งผู้ที่ทำงาน อยู่แล้ว หากต้องการปรับปรุงฝีมือ เทคนิคการทำงานให้สูงขึ้นก็เข้าร่วมได้

4. ลดความสิ้นเปลือง (Reduce Wastage) การทำงานไม่เป็น ไม่เรียบร้อย ชักช้าทำให้เกิด การสิ้นเปลืองวัสดุ แรงงาน เสียเวลา เสียโอกาส นับว่าเป็นค่าใช้จ่ายอันมหาศาลที่ต้องสูญเสียไป ตรงกันข้ามถ้าพนักงานที่ได้รับการฝึกอบรมมีความสามารถในการทำงานได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว จะ ตัดรายจ่ายสิ้นเปลืองนี้ออกไปกลายเป็นกำไร องค์กรหน่วยงานจึงจะต้องดำเนินการฝึกอบรมอย่าง ต่อเนื่องตลอดปีอย่างมีประสิทธิภาพ ลดต้นทุนการผลิต ประหยัดค่าใช้จ่ายในการบริการลูกค้า

5. ลดการขาดงาน (Less Absenteeism) สาเหตุที่ทำให้คนงานต้องอยู่กับบ้าน โดยเฉพาะ ผู้เข้าทำงานใหม่ เนื่องจากเกิดความอึดอัดใน ทำงานไม่ได้ ไม่รู้ว่าจะทำอะไรจึงจะไม่ถูกตำหนิ ว่ากล่าว จากนายจ้าง เนื่องจากการไม่ได้รับการสอน บอกกล่าว แนะนำให้ความรู้ในการที่จะทำงานนั้น ๆ จึงมี ความรู้สึกที่ไม่อยากไปทำงาน ที่ทำงานไม่มีความสุขเท่ากับที่บ้าน ถ้ามีโอกาสขาดงาน ลางานได้ก็ จะทำ

6. ลดอุบัติเหตุ (Fewer Accidents) อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับคนงานที่ไม่ได้ฝึกอบรมจะสูง เป็น 3-4 เท่าของผู้ที่ได้รับการฝึกอบรม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพชีวิตและความปลอดภัยจึงระบุ ชัดถึงความรับผิดชอบของหน่วยงาน โรงงานที่จะต้องจัดการฝึกอบรมให้คนงาน องค์กรเองก็จะได้ ประโยชน์เนื่องจากคนงานขาดงานน้อย เพราะการหมั่นเวียนเข้าออกและอุบัติเหตุลดลง

7. ลดการลาออกของคนงาน (Reduce Labour Turnover) แม้ว่าในข้อนี้จะไม่สามารถ แสดงให้เห็นได้ชัด แต่จากการวิจัยพบว่า คนงานที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วจะมีการลาออกน้อยกว่า

พวกที่มีได้ฝึกอบรมเท่าตัว และองค์การใดที่จัดการฝึกอบรมมักเป็นองค์การที่ได้จัดการบริหารบุคคลอย่างมีระบบและมีระเบียบ และมีนโยบายที่ทำให้ผู้ทำงานเกิดความรู้สึกมั่นคงและก้าวหน้าด้วยการสร้างบรรยากาศการทำงาน หล่อหลอมทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสม จะทำให้พนักงานทุ่มเทกำลังกายให้แก่เจ้าหน้าที่ของตน

8. เพื่อประโยชน์แก่พนักงานผู้รับการอบรมเอง (Benefits to Employee) ฝีมือการทำงาน ของพนักงานที่สูงขึ้นย่อมเป็นที่ต้องการของตลาด การทำงานทำให้เป็นผู้นำในหน่วยงานและนอก หน่วยงาน พนักงานที่ได้ผ่านการฝึกปรือมาเป็นอย่างดีแล้วย่อมจะได้รับค่าจ้างที่สูงกว่า เลือกรับหน่วยงาน ได้มากกว่า มีผู้ต้องการตัวมากกว่า รายได้ดีขึ้น ครอบครัวสบายขึ้น การทำงานมั่นใจ ภาคภูมิใจ รักงาน มากขึ้น

9. ถ้าใช้วิธีการฝึกอบรมที่ถูกต้องวิธีการจะช่วยให้พนักงานทำงานด้วยความมั่นใจ มีประสิทธิภาพ ผลงาน ผลผลิตมีคุณภาพสูงขึ้น ความผิดพลาดน้อยลง

10. ความสัมพันธ์กับประชาชนลูกค้าบริการดีขึ้น การบริการต่อว่าต่อขาน การร้องทุกข์ของ ลูกค้า ฯลฯ น้อยลง เพราะเป็นผลจากการที่พนักงานทำงานดี ผลงานดี ผลผลิตดี เป็นการสร้างความนิยม ให้แก่หน่วยงาน บริษัท ไปในตัว

11. ลดความสิ้นเปลือง ลดค่าใช้จ่ายที่จะสูญเสียอย่างอื่น เช่น วัสดุ เวลา โอกาส ซึ่งหาได้ ยากในภาวะที่ต้องแข่งขันกับธุรกิจอื่น ๆ การแก้ไขงานที่ผิดพลาดน้อยลง ไม่เสียเวลา

12. ประหยัดเงินที่จะรั่วไปได้มาก เช่น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องมือ วัสดุ ค่าใช้จ่ายต่อหน่วย ลดลง แต่กำไรเพิ่มขึ้น โอกาสที่จะสูญเสียอย่างอื่นลดลงอย่างมากมาย

13. ขจัดปัญหาในการที่ต้องจ่ายคนงานที่มีฝีมือดีมาทำงาน ในบางช่วงระยะเวลาซึ่ง หายากและเงินเดือนสูง แต่การฝึกอบรมจะสร้างความรู้ให้คนในหน่วยงานเชี่ยวชาญและมีฝีมือสูงขึ้น ในตัว เป็นการเร่งและส่งเสริมประสิทธิภาพ ขวัญ และกำลังใจที่ดีกว่า

14. การฝึกอบรมจะช่วยส่งเสริมงานนิเทศ (Supervision) ให้บรรลุผลเป็นการประสานงาน กับเจ้าหน้าที่นิเทศ (Supervisors) หรือหัวหน้างานเป็นการแก้ปัญหาที่แท้จริงและได้ผลกว่าเป็น การปรับปรุง บริหาร ระบบ โครงสร้าง และกระบวนการทำงาน ช่วยให้นักงานเข้าใจจุดประสงค์ นโยบาย การดำเนินงาน กฎ ระเบียบของหน่วยงาน เป็นการสร้างทัศนคติและความสัมพันธ์ที่ดีต่อ หน่วยงานองค์การ

15. ช่วยให้นักงานได้ปรับตัวดีขึ้นให้เข้ากับการผันแปรทางเศรษฐกิจและการค้าใหม่ เทคโนโลยีปัจจุบัน และที่จะมีมาในอนาคต สามารถใช้โอกาสและสิ่งอื่น ๆ ที่ควรใช้ให้เป็นประโยชน์ ได้ดีกว่า เช่น คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขงานจากพนักงานในการปรับปรุงแผนกโรงงาน ธุรกิจการ บริหารงานที่มีปัญหาอยู่

สมาชิ กิจรรมย (2539: 11-12) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของการฝึกอบรมใน 3 ส่วนหลัก คือ

1. ในระดับพนักงาน การฝึกอบรมจะมีประโยชน์ ดังต่อไปนี้
  - 1.1 ช่วยส่งเสริมความรู้และความเข้าใจ ซึ่งเป็นการเพิ่มคุณค่าแก่ตนเอง
  - 1.2 ช่วยลดอุบัติเหตุหรือการทำงานผิดพลาด
  - 1.3 ช่วยทบทวนแนวความคิดและทัศนคติ
  - 1.4 ช่วยเสริมสร้างทักษะและความสามารถที่สูงขึ้น
2. ในระดับผู้บังคับบัญชา การฝึกอบรมจะมีประโยชน์ ดังต่อไปนี้
  - 2.1 ช่วยทำให้เกิดผลงานที่ดีขึ้น เมื่อตระหนักในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ
  - 2.2 ช่วยลดปัญหาและแก้ไขงานที่ผิดพลาด
  - 2.3 ช่วยลดภาวะในการปกครอง การบังคับบัญชา
  - 2.4 ช่วยเสริมสร้างภาวะการเป็นผู้ผู้นำที่เก่งงาน เก่งคน และเก่งคิด
3. ในระดับหน่วยงาน/องค์กร การฝึกอบรมจะมีประโยชน์ ดังต่อไปนี้
  - 3.1 ช่วยลดค่าใช้จ่ายทางด้านแรงงาน
  - 3.2 ช่วยลดความสูญเสียวัสดุอุปกรณ์และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ
  - 3.3 ช่วยเพิ่มผลผลิตทั้งตรงและทางอ้อม
  - 3.4 ช่วยสร้างศูนย์กำไรในการประหยัดค่าใช้จ่ายในสำนักงาน

สมาชิ กิจรรมย และอรจรีช ฌ ตะกั่วทุง (2551: 177-178) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม มีดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบจุดแข็งและจุดอ่อนของโครงการ สามารถระบุได้ว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เพราะเหตุใด การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นที่พึงพอใจหรือไม่ และมีการถ่ายโอนความรู้และทักษะไปสู่การปฏิบัติงานหรือไม่
2. ทำให้ทราบคุณภาพของเนื้อหา หลักสูตร และการบริหารจัดการโครงการ (กำหนดการสถานที่ วิทยากร สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม เป็นต้น) ว่าส่งผลต่อการเรียนรู้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด
3. ทำให้สามารถระบุได้ว่าผู้เข้าฝึกอบรมคนใดหรือกลุ่มใดได้ประโยชน์จากโครงการมากที่สุด หรือน้อยที่สุด เพราะเหตุใด
  - 3.1 หากเป็นโครงการที่จัดให้บุคคลทั่วไป จะทำให้สามารถระบุได้ว่าโครงการเป็นที่พึงพอใจหรือไม่ จะมีการแนะนำให้บุคคลอื่น ๆ เข้าร่วมโครงการอีกหรือไม่
  - 3.2 ทำให้สามารถระบุผลตอบแทนการลงทุน หรือค่าใช้จ่ายของโครงการ

3.3 ทำให้สามารถเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายและผลที่ได้รับระหว่างโครงการฝึกอบรมกับโครงการประเภทอื่น ๆ (เช่น โครงการออกแบบระบบการทำงานใหม่หรือปรับปรุงระบบการคัดเลือกบุคลากร)

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการฝึกอบรมทำให้ระบบงานดีขึ้น ทำให้ประหยัด ช่วยย่นระยะเวลาการเรียนรู้งาน แบ่งเบาภาระของผู้บริหาร ไม่ต้องเสียเวลากับการให้คำแนะนำ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนา ช่วยให้ขวัญของคณงานดี ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับมีเจตคติที่ดีต่อองค์กร

5. องค์ประกอบของการฝึกอบรม

วิจิตร อาวะกุล (2537: 187-191) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่นับว่าเป็นส่วนสำคัญในการฝึกอบรมควรประกอบด้วย

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควรพิจารณาจากผู้มีความต้องการและสนใจ ผู้ที่มีความจำเป็นต้องเข้ารับการฝึกอบรม ความพร้อมของผู้เรียน ความสามารถในการเรียนรู้
2. หลักสูตรเหมาะสม พิจารณาจากเป็นหลักสูตรที่สามารถแก้ปัญหาองค์การ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระของแต่ละวิชา ระยะเวลาที่แน่นอนเหมาะสม
3. วิทยากรฝึกอบรมที่มีความสามารถ พิจารณาจากมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอด มีความรู้ความสามารถวิชาการ ทักษะคิดต่อการอบรม
4. ความเหมาะสมของสถานที่ฝึกอบรม พิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่สะดวกสบาย มีความสะอาด จูงใจให้เกิดความตั้งใจรับการฝึกอบรม

6. ขั้นตอนในการฝึกอบรม

ขั้นตอนการฝึกอบรมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ ดังนี้

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2547: 169) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่มีลำดับขั้นตอน การดำเนินการอย่างต่อเนื่องในรูปแบบของกระบวนการที่มีลักษณะเป็นกระสวย (Pattern) เดียวกัน จากจุดเริ่มต้นจนจบการอบรม มักนิยมจัดแบ่งออกเป็น 3 ระยะด้วยกัน คือ

1. ระยะก่อนอบรม (Preparation Phase, Per Training)
2. ระยะดำเนินการฝึกอบรม (Training Phase)
3. ระยะหลังอบรม (Post Training Phase, Follow-Up)

ระยะก่อนอบรม	ระยะดำเนินการฝึกอบรม	ระยะหลังอบรม
<ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม - การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม - การพิจารณาผู้เข้ารับการอบรม - การวางแผนจัดฝึกอบรม - โครงการและการเขียนโครงการฝึกอบรม 	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมเริ่มต้นดำเนินการฝึกอบรม - วิธีการฝึกอบรม - กิจกรรมในวันสุดท้ายของการฝึกอบรม 	<ul style="list-style-type: none"> - การประเมินและติดตามการฝึกอบรม - การดำเนินการเสร็จสิ้นการฝึกอบรม

ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดกระบวนการฝึกอบรม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535: 31) กล่าวว่า เนื่องจากการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับบุคลากรหลายฝ่าย ฉะนั้นจึงต้องมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่เป็นระบบและเหมาะสมต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความน่าจะเป็นหรือความต้องการในการฝึกอบรม เป็นการวิเคราะห์ปัญหา หรือความต้องการในการปฏิบัติงานของบุคคล หรือภารกิจตามเนื้อหาขององค์ประกอบที่คิดว่าจะเป็นปัญหา

ขั้นที่ 2 สร้างหลักสูตรและทำโครงการฝึกอบรมเป็นขั้นตอนของการนำความน่าจะเป็น

ขั้นที่ 3 ดำเนินการอบรมหลังจากการสร้างหลักสูตรและทำโครงการการฝึกอบรมเสร็จแล้วทำโครงการฝึกอบรมเสร็จแล้ว ก็ทำโครงการอนุมัติต่อผู้มีอำนาจ สั่งการ ซึ่งขั้นตอนนี้จะเน้นหนักในเรื่องของการบริหารโครงการ เช่น จัดเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์เพื่อการอบรม ด้านการเงินหรืองบประมาณการติดต่อสื่อสารงานวิชาการหรือจัดบุคลากรเพื่อแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอบรม

ขั้นที่ 4 การรายงานผลและการติดตาม เมื่อได้จัดการอบรมเสร็จแล้วในแต่ละครั้งจะต้องมีการประเมินหลักสูตรและโครงการว่าการจัดอบรมเป็นอย่างไร บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด คำนวณค่ากับเวลาหรืองบประมาณที่เสียไปหรือไม่ และควรจะมีการติดตามผลด้วยว่าผู้ผ่านการอบรม

สามารถนำความรู้หรืออื่น ๆ ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ได้ผลมากน้อยเพียงใด และจะต้องประมวลรายงานต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อทราบหรือเพื่อประโยชน์ของการปรับปรุงโครงการหรือหลักสูตรต่อไป

ศิริอร ชันธหัตถ์ (2539: 118) กล่าวว่า การฝึกอบรมที่ได้ผลดีนั้นควรจัดเป็นสี่ขั้นตอน คือ การพิจารณาว่าผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ หรือข้าราชการมีความต้องการฝึกอบรมในด้านใด พิจารณาว่าการที่จะกำหนดหลักสูตร เนื้อเรื่อง ตลอดจนรายการฝึกอบรมอย่างไร ดำเนินการฝึกอบรม และการติดตามผล

ธงชัย สัตติวงษ์ (2540: 221) ได้แบ่งขั้นตอนการฝึกอบรมออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นแรก การพิจารณาความต้องการและปัญหาที่ต้องมีการฝึกอบรม และการพิจารณากำหนดมาตรฐานผลงานที่ต้องการ ขั้นที่สอง กำหนดเป้าหมายของการฝึกอบรม ขั้นที่สาม กำหนดเนื้อหาและเรื่องที่จะทำการฝึกอบรม ขั้นที่สี่ กำหนดวิธีการและสื่อที่จะใช้ในการฝึกอบรม และขั้นที่ห้า ดำเนินการฝึกอบรม

สรุปว่า ขั้นตอนของการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นที่ 3 การใช้และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม

7. เทคนิคการฝึกอบรม

เทคนิคการฝึกอบรมเป็นการกำหนดวิธีการที่จะให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและทัศนคติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เทคนิคการฝึกอบรมเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้

อุทัย หิรัญโต (2531: 114-116) กล่าวว่า การฝึกอบรมมีอยู่มากมายหลายวิธี จะเลือกใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้เข้ารับการอบรม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม และประเภทของการฝึกอบรม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2534: 481) อธิบายว่า การบรรยาย เป็นการให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยผู้เป็นวิทยากรเพียงผู้เดียว วิทยากรเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด เทคนิค การบรรยายจึงสามารถให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมจำนวนมาก ๆ ได้

ซึ่งสอดคล้องกับเสนาะ ดิยาว (2535: 137-138) ที่กล่าวว่า ผลดีของการบรรยาย คือ สามารถนำไปใช้กับบุคคลได้จำนวนมาก โดยค่าใช้จ่ายต่ำ เพราะไม่มีอุปกรณ์การสอนมาก แต่การบรรยายมีข้อจำกัดเพราะเป็นการสื่อสารทางเดียว วิธีนี้ผู้ฟังจะเข้าใจดีแต่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติงานได้วิธีการฝึกอบรมมีอยู่มากมายหลายวิธี ได้แก่

1. การประชุมอภิปราย (Conference) ได้แก่ การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกโดยวิธีการแสดงความคิดเห็นแบบปากเปล่า มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและรับฟังความรู้แนวคิดจากผู้เข้าประชุม วิธีนี้แก้ไขข้อบกพร่องของวิธีการบรรยายได้ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2535: 188) อธิบายว่าการอภิปราย คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มาร่วมประชุมปรึกษาหารือ

แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจร่วมกัน ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนจะเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังในประเด็นต่าง ๆ ที่กลุ่มมอบหมาย

2. การศึกษาจากกรณีตัวอย่าง (Case Study) เป็นการนำกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงหรือสมมุติขึ้นมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักการที่ได้ศึกษามา

3. การแสดงบทบาทสมมุติ (Role Plating) เป็นการฝึกอบรมโดยวิธีการแสดงตามบทบาทที่สมมุติขึ้นเป็นเรื่องราว มักใช้ควบคู่กับการฝึกอบรมอื่น ๆ วิธีนี้ผู้รับการอบรมมีโอกาสนำเอาความรู้ที่ได้เรียนมาจัดให้ผู้เข้ารับการอบรมได้แสดงบทบาทในสถานการณ์เหมือนชีวิตจริง โดยวิทยากรกำหนดโครงเรื่องและเลือกผู้แสดง ให้แสดงบทบาทที่ได้รับ สมาชิกของกลุ่มจะสังเกตและวิเคราะห์อภิปรายหาทางแก้ปัญหา

4. การสาธิต (Demonstration) เป็นวิธีการฝึกอบรมที่เกิดจากแนวคิดที่ว่า การเห็นของจริงจะก่อให้เกิดความเชื่อได้ดีกว่าการฟังและการคิด วิธีการนี้ผู้สอนจะแสดงให้ผู้รับการอบรมดูถึงวิธีการใช้เครื่องมือบางอย่างให้เห็นถึงขั้นตอนในการปฏิบัติ โดยมีการอภิปรายประกอบการระดมความคิดหรือการระดมสมอง (Brainstorming) เป็นวิธีการกระตุ้นให้มีความคิดสร้างสรรค์ โดยไม่ต้องกังวลว่าความคิดในครั้งแรกนั้นจะถูกต้องโดยแน่แท้หรือไม่ เมื่อระดมและสะสมความคิดเห็นไว้เป็นจำนวนมากแล้ว สมาชิกช่วยกันอภิปรายและเลือกฟันความคิดเห็นที่ดีที่สุด

5. เกมการจัดการฝึก (Management Game) เป็นวิธีการฝึกหัดโดยสร้างแบบจำลองจากเหตุการณ์จริง

6. การจัดทัศนารและดูงานนอกสถานที่ วิธีนี้จะมีการนำผู้รับการอบรมไปดูงาน ณ สถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความคิดในด้านการเปรียบเทียบ และเห็นตัวอย่างการดำเนินงานในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ปรับปรุงแก้ไข

7. การฝึกอบรมโดยการให้ทำงาน (On the Job Training) เป็นการสอนให้ทำงานจริง ๆ โดยไม่ต้องอาศัยโรงเรียนฝึกหัดงานเป็นพิเศษ แต่ใช้สถานที่ทำงานจริงเป็นที่ฝึกอบรม สภาพแวดล้อมในการฝึกอบรมกับสถานที่ทำงานจึงไม่แตกต่างกัน วิธีนี้เหมาะสมสำหรับงานง่าย ๆ ประเภทไม่ต้องใช้ทักษะหรือกึ่งทักษะ

8. การฝึกหัดปฏิบัติในเวลาจำกัด (In-Basket Technique) เป็นการฝึกอบรมระดับผู้บริหารที่ต้องตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งงานประจำวัน เพื่อเพิ่มพูนความสามารถทางงานบริหาร

ชารี มณีศรี (2538: 94) กล่าวว่าไว้ว่า วิธีการฝึกอบรมที่นิยมใช้โดยทั่วไปมีดังนี้ การบรรยาย การประชุมอภิปราย การแสดงบทบาทสมมุติ การศึกษากรณีตัวอย่าง การสาธิต การสัมมนา การฝึกการทำงานของผู้บริหารมาเพื่อพิจารณาแก้ปัญหาการสร้างตัวแบบนั้น ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญและความสามารถอย่างสูง โดยมากเน้นในเรื่องการฝึกฝนการตัดสินใจ

ชาญชัย อาจิณสมาจาร (2548: 33-34) ได้กล่าวว่าเทคนิคการฝึกอบรม มีดังนี้

1. การฝึกอบรมพร้อม ๆ กับการทำงาน (On-the-Job)
2. ทดลองทำในห้องทดลอง (Vestibule Training)
3. วิธีการในชั้นเรียน (Classroom Methods)
  - 3.1 การบรรยาย
  - 3.2 การประชุมสัมมนา
  - 3.3 การเล่นบทบาทสมมุติ
  - 3.4 การสอนแบบโปรแกรม
  - 3.5 การสอนโดยอาศัยคอมพิวเตอร์เข้าช่วย
4. วิธีอื่น ๆ
  - 4.1 การสาธิต
  - 4.2 การเรียนจากสถานการณ์จำลองและเกม

สรุปได้ว่า เทคนิคการฝึกอบรมที่นิยมใช้โดยทั่วไป ได้แก่ หมุนเวียนเปลี่ยนงานการบรรยาย การสัมมนา การอภิปราย กรณีศึกษา เกมการบริหาร การระดมสมอง บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง การฝึกอบรมในงานวิจัยนี้ใช้เทคนิคการฝึกทักษะการปฏิบัติ

8. วิธีการฝึกอบรม

การจัดการฝึกอบรมขึ้นในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ นั้นมีลักษณะการจัดได้หลายลักษณะแตกต่างกันออกไปตามความต้องการขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ ในการจัดแบ่งประเภทการฝึกอบรมได้มีนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ได้จัดแบ่งประเภทของการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

Dessler (1994: 244-252) ได้เสนอแนวทางการฝึกอบรมที่ใช้กันทั่วไป ดังนี้

1. การฝึกอบรมระหว่างทำงาน (On the Job Training) เป็นการฝึกอบรมขณะที่บุคคลนั้นปฏิบัติงานอยู่ การฝึกอบรมลักษณะนี้มีข้อดี คือ ประหยัดค่าใช้จ่าย สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ แต่ก็มีข้อควรระวังเกี่ยวกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับตัวผู้รับการอบรม ผู้ให้การอบรมจะต้องระมัดระวังในการฝึกอบรมและใช้อุปกรณ์เท่าที่จำเป็น ผู้ให้การอบรมส่วนใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ความรู้ทักษะมาก่อน ควรดำเนินการตามขั้นตอนตั้งแต่เตรียมตัวผู้เข้ารับการอบรมการดำเนินการฝึกอบรม ทดลองปฏิบัติและติดตามผล

2. การฝึกอบรมตามลักษณะงาน (Job Instruction Training) สามารถดำเนินการทั้งในส่วนที่เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ดังนี้

3. การฝึกอบรมเป็นรายบุคคล ได้แก่ การใช้โปรแกรมการอ่าน (Planning Reading Program) คือ ผู้เข้ารับการอบรมอ่านสิ่งพิมพ์ที่กำหนดมาให้ การจับทริเยนสำเร็จรูปที่เตรียมไว้ให้

ผู้เรียนศึกษาและตรวจสอบคำตอบด้วยตัวเองและการฝึกอบรมภาคสนาม (Training in Field) เป็นการฝึกอบรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตัวเอง

4. การฝึกอบรมแบบกลุ่ม ได้แก่ การบรรยาย การประชุมกลุ่ม ซึ่งอาจทำโดยการอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) การประชุมปรึกษาหารือ (Conference) การประชุมสัมมนา (Seminar) การประชุมทางวิชาการ (Symposium) การประชุมกลุ่มย่อย (Syndicate) การอภิปราย (Panel) การประชุมกลุ่มย่อย แล้วรายงานผล (Buzz session) การระดมสมอง (Brainstorming)

เครือข่าย ล้อมอภิชาติ (2531) ได้จำแนกวิธีการฝึกอบรมออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. วิธีการที่วิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เช่น การบรรยาย การอภิปรายเป็นคณะ เป็นต้น

2. วิธีการที่มีผู้รับการอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เช่น การระดมสมอง กรณีศึกษา การสาธิต เป็นต้น

3. วิธีการที่เน้นพัฒนาการเรียนรู้เป็นรายบุคคล เช่น การสอนงาน การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสอนโดยใช้โปรแกรมการเรียนการสอน เป็นต้น

4. วิธีการที่ใช้สื่อดิจิทัลเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เช่น การสอนโดยใช้ภาพยนตร์ การใช้สไลด์ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535: 15) ได้จำแนกการฝึกอบรมไว้ 3 ประเภท คือ การฝึกอบรมก่อนเข้าทำงาน การฝึกอบรมปฐมนิเทศ และการฝึกอบรมระหว่างการทำงาน

ชุมศักดิ์ อันทรรักษ์ (2531: 116) ให้แนวคิดว่าการฝึกอบรมแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ การปฐมนิเทศ (Induction or Orientation) การฝึกอบรมเกี่ยวกับงานเฉพาะ (On the Job Training) การฝึกอบรมระดับหัวหน้างานและผู้บริหาร (Supervisory Training and Educative Training)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2534: 420-421) สรุปว่าการอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ การอบรมปฐมนิเทศ การฝึกอบรมโดยการลงมือทำงาน (On the Job Training) การอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะ (Skill Training) การฝึกอบรมระดับหัวหน้างาน (Supervisory Training and Educative Training) การฝึกอบรมระดับการจัดการพัฒนานักบริหาร

เสนาะ ดิเขาว์ (2535: 133-136) แบ่งการฝึกอบรมตามลักษณะของผู้เข้ารับการอบรมสามารถแบ่งออกได้ 5 ประเภท คือ การฝึกอบรมแบบปฐมนิเทศ (Induction or Orientation) การฝึกอบรมโดยการทำงาน (on the job training) การฝึกอบรมในห้องทดลองปฏิบัติการ (Vestibule Training) การฝึกหัดช่างฝีมือ (Apprentice Ship Training) การฝึกอบรมพิเศษ (Special Purpose Program)

ธีระ ประवालพฤกษ์ (2538: 61-62) ได้แบ่งประเภทของการฝึกอบรมไว้ดังนี้ แบ่งประเภทตามลักษณะก่อนหลังของการเข้าทำงานได้ 2 ประเภท ได้แก่ การฝึกอบรมก่อนเข้าทำงาน (Pre-Service

Training) การฝึกอบรมระหว่างทำงาน (In-Service) การฝึกอบรมแบบกลุ่ม (Group Training) แบ่งประเภทตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมได้สองประเภท ได้แก่ การฝึกอบรมเพื่อเข้าตำแหน่งใหม่ (Promotions) และการฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถภาพในการปฏิบัติงานทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) ด้านทักษะ (Skill Training) และแบ่งประเภทตามลักษณะวิธีการฝึกอบรมทั่ว ๆ ไป ได้ 2 ประเภท คือ การอบรมก่อนปฏิบัติงานปกติในที่ทำการ (On the Job Training) และการฝึกปฏิบัติงานนอกที่ทำการ (On the Job Training)

ชารี มณีสรี (2538: 91-92) กล่าวว่าโดยทั่วไปการฝึกอบรมมี 2 ประเภท คือ การอบรมก่อนการปฏิบัติงาน (Pre-Entry Service Training) และการอบรมระหว่างปฏิบัติงาน (In-Service Training) วิธีการฝึกอบรมสามารถจำแนกได้หลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก ตัวอย่างการจำแนกประเภท สำนักงานคณะกรรมการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนแห่งประเทศไทย (U.S. Civil Service Commission อ้างถึงใน กุลธน ธนาพงศธร, 2530) ได้กำหนดประเภทของวิธีการฝึกอบรมไว้ดังนี้

1. วิธีการบอกกล่าว (Telling Method) เป็นวิธีการฝึกอบรมซึ่งผู้ฝึกอบรมมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้แก่ผู้รับการอบรม เช่น การบรรยาย การประชุมอภิปราย การสัมมนา เป็นต้น
2. วิธีการกระทำ (Doing Method) เป็นวิธีการฝึกอบรมซึ่งผู้รับการฝึกอบรมมีบทบาทมาก โดยจะต้องเป็นผู้ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำดูแลของวิทยากร เช่น การระดมสมอง การสอนแนะ เป็นต้น
3. วิธีการแสดง (Showing Method) เป็นวิธีการฝึกอบรมที่แสดงให้ผู้รับการอบรมให้เห็นถึงสภาพการณ์จริงหรือคล้ายจริง โดยผู้แสดงอาจจะเป็นผู้รับการอบรมหรือบุคคลอื่นก็ได้ ส่วนผู้ฝึกอบรมจะเป็นผู้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ และสรุปกิจกรรม เช่น การจำลองสถานการณ์ การแสดงบทบาทสมมุติ การสาธิต เป็นต้น

การจำแนกประเภทของวิธีการฝึกอบรมดังกล่าว จะเป็นการจำแนกซึ่งเป็นบทบาทของผู้ฝึกอบรมและผู้รับการอบรม

ชูชัย สมิทธิไกร (2540) แบ่งวิธีการฝึกอบรมโดยยึดเกณฑ์ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมและลักษณะของการเรียนรู้จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการฝึก การจำแนกตามประเภทโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นส่วนสำคัญ ช่วยให้ผู้ฝึกอบรมเลือกใช้วิธีการฝึกอบรมอย่างมีเป้าหมาย สำหรับประเภทของวิธีการฝึกอบรมโดยยึดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ได้แก่ วิธีการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ (Knowledge) คือ วิธีที่มุ่งให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและมากเพียงพอ

จำแนกตามลักษณะของการเรียนรู้ ประเภทของวิธีการฝึกอบรม ซึ่งจำแนกโดยอาศัยลักษณะของการเรียนรู้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. วิธีการที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Individual Learning) คือ วิธีการซึ่งจัดให้ผู้รับการอบรมได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล โดยอาจจะอาศัยเครื่องมือ และอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. วิธีการที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นกลุ่ม (Group Learning) คือ วิธีการซึ่งจัดให้ผู้รับการอบรมได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

จากข้อความเกี่ยวกับกระบวนการฝึกอบรมผู้วิจัยสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ประเภทของวิธีการฝึกอบรม จำแนกตามวัตถุประสงค์และลักษณะของการเรียนรู้

วัตถุประสงค์	ลักษณะของการเรียนรู้	
	แบบรายบุคคล	แบบกลุ่ม
ความรู้	โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์	การบรรยาย การอภิปราย การอภิปรายเป็นคณะ การระดมสมอง ทักษะศึกษา
ทักษะและความสามารถ	การฝึกอบรมในงาน แบบฝึกหัดรายบุคคล การฝึกโดยใช้อุปกรณ์จำลอง	การสาธิต กลุ่มฝึกแก้ปัญหา กรณีศึกษา สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมุติ การเลียนแบบ พฤติกรรม เกมเชิงธุรกิจ
ทัศนคติ	การฝึกอบรมในงาน	การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมุติ การเลียนแบบพฤติกรรม

สรุปได้ว่า ประเภทของการฝึกอบรมสามารถจัดแบ่งได้หลายลักษณะแตกต่างกันไป เช่น แบ่งตามช่วงเวลาการทำงาน ได้แก่ การฝึกอบรมก่อนเข้าทำงานและการฝึกอบรมระหว่างการทำงาน เป็นต้น แบ่งตามจำนวนของผู้เข้ารับการอบรม ได้แก่ การฝึกเป็นรายบุคคล การฝึกอบรมเป็นกลุ่ม แบ่งประเภทตามลักษณะวิธีการฝึกอบรมทั่ว ๆ ไป ได้แก่ การฝึกอบรมปฏิบัติงานปกติในที่ทำการ และการปฏิบัติงานนอกที่ทำการ เป็นต้น งานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้การฝึกอบรมเป็นกลุ่มด้วยการฝึกทักษะการปฏิบัติ

9. การประเมินผลการฝึกอบรม

การประเมินผลการฝึกอบรมเป็นการตัดสินคุณค่าของโครงการหรือกิจกรรมในการฝึกอบรม หรือกระบวนการพัฒนาบุคลากร โดยใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาเทียบกับเกณฑ์การตัดสินที่กำหนด

การประเมินผลการฝึกอบรมเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อประเมินผลสำเร็จของโครงการฝึกอบรมนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการฝึกอบรมนั้นสามารถช่วยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ Kirkpatrick (1987 อ้างถึงใน บุญเลิศ ไพรินทร์, 2538: 85-86 และชูชัย สมितिไกร, 2540: 207-208) ได้เสนอเกณฑ์ที่ควรพิจารณาและประเมินดังนี้

1. การประเมินปฏิกิริยา (Reaction) เป็นการประเมินความรู้สึกนึกคิดของผู้รับการฝึกอบรมที่มีต่อโครงการฝึกอบรม เช่น ในด้านเนื้อหา วิทยากร วิธีหรือเทคนิคการฝึกอบรม เอกสารประกอบการฝึกอบรม สถานที่ฝึกอบรม บรรยากาศในการฝึกอบรม ระยะเวลาที่ใช้ โสตทัศนูปกรณ์ เป็นต้น โดยทั่วไปแล้วควรมีการกำหนดสิ่งที่จะต้องประเมินไว้ ตั้งแต่ในขั้นตอนการออกแบบโครงการฝึกอบรม และนำสื่อที่ต้องการประเมินบรรจุลงในแบบประเมินผล

2. การประเมินผลการเรียนรู้ (Learning) เป็นการประเมินผลความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ หลักการและวิธีการ และกระบวนการทำงาน โดยทั่วไปประเมินความรู้ ทักษะและเจตคติตามวัตถุประสงค์ของโครงการการฝึกอบรมนั้น ๆ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการมากน้อยหรือไม่เพียงใด สำหรับวิธีการที่ใช้ในการประเมินการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน มีดังนี้

2.1 ความรู้ (Knowledge) การประเมินระดับความรู้ของผู้รับการอบรม คือการวัดความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ วิธีการและกระบวนการทำงาน โดยใช้แบบทดสอบความรู้มี 4 แบบ คือ แบบทดสอบอัตนัย แบบทดสอบเติมคำ หรือแบบคำตอบสั้น ๆ แบบทดสอบถูก-ผิด และแบบทดสอบหลายตัวเลือก

2.2 ทักษะ (Skill) การประเมินทักษะมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่า ผู้รับการอบรมมีการพัฒนาด้านทักษะเพิ่มขึ้นหรือไม่ วิธีการประเมิน เช่น การให้แสดงหรือการกระทำทักษะนั้น ๆ ออกมา โดยผู้ฝึกอบรมจะคอยสังเกตหรือให้คะแนน เรียกว่า เป็นการทดสอบการปฏิบัติงาน หรือการทดสอบความสามารถ

2.3 เจตคติ (Attitude) การประเมินเจตคติเป็นการวัดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้สึกของผู้รับการอบรมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แบบการประเมินเจตคติมีหลายแบบสามารถนำไปใช้ได้ตามความเหมาะสม

3. การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมในการทำงาน (Behavior) เป็นการประเมินว่าพฤติกรรมการทำงานของผู้รับการอบรม มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ หรือ

เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาก่อนและหลังการฝึกอบรม แนวทางในการประเมินพฤติกรรมมีดังนี้

3.1 ประเมินพฤติกรรมอย่างเป็นระบบทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม

เก็บข้อมูลจากกลุ่มต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างน้อยหนึ่งกลุ่ม ได้แก่ ผู้รับการอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้รับการอบรม

3.1.1 มีการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม

3.1.2 ควรจะประเมินการฝึกอบรมหลังสิ้นสุดโครงการแล้วระยะเวลาหนึ่งเพื่อผู้รับการอบรมได้มีโอกาสนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้

3.1.3 ควรมีกฎควบคุม ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่ไม่ได้ผ่านการฝึกอบรม เพื่อใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ผ่านการฝึกอบรม สำหรับเครื่องมือในการประเมินพฤติกรรมอาจใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมโดยตรงและการบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกพฤติกรรม

3.1.4 การประเมินผลกระทบหรือผลลัพธ์ที่มีต่อองค์การ หรือความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Results) ของโครงการมากน้อยเพียงใด เป็นการประเมินประโยชน์ที่องค์การจะได้รับในภาพรวมทั้งหมดจากโครงการฝึกอบรมนั้น ๆ เช่น คุณภาพและปริมาณของการผลิต ขวัญกำลังใจของพนักงาน ซึ่งการประเมินในระดับนี้เป็นเรื่องค่อนข้างยาก ทั้งนี้เพราะในองค์การนั้นมีตัวแปรหลายประการที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือเลวร้ายลง

Stufflebean (1988 อ้างถึงใน สมคิด บางโม, 2544: 116-117) ได้เสนอแนวความคิดในรูปแบบการประเมินผลโครงการที่เรียกว่า การประเมินผลโครงการแบบซิปปี้ (Cipp Evaluation) ซึ่งได้ใช้ประเมินผลโครงการได้ทุกประเภทรวมทั้งประเมินผลการฝึกอบรมด้วยโดยกำหนดขั้นตอนการประเมินออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ประเมินสาระสำคัญ (Context Evaluation) เป็นการประเมินว่าโครงการมีความเหมาะสมและสมเหตุสมผลเพียงใด โดยพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ โครงการที่เสนอยู่ในกรอบของนโยบายบริษัทหรือไม่ มีความจำเป็นเพียงใด ความเป็นไปได้ของโครงการ วิธีการดำเนินการ และผลกระทบของโครงการเป็นอย่างไร

ระยะที่ 2 ประเมินปัจจัยเบื้องต้นของการฝึกอบรม (Input Evaluation) เป็นการตรวจสอบความพร้อมของโครงการ ได้แก่ กำลังคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ระบบการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิทยากร เป็นต้น

ระยะที่ 3 ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินผลในระหะดำเนินการฝึกอบรม หรือการฝึกอบรมสิ้นสุดแล้ว เพื่อประเมินตรวจสอบว่าการฝึกอบรมดำเนินการไปตาม

กระบวนการที่กำหนดหรือไม่ วิธีการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเพียงไร มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการอย่างไรบ้าง ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจเพียงไร

ระยะที่ 4 ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลการฝึกอบรมเมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วหรือประเมินหลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลับไปปฏิบัติหน้าที่แล้ว 6 เดือน เพื่อประเมินว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ความรู้ทักษะ ทักษะคติ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพียงใดหรือไม่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและผู้บังคับบัญชาของตนพึงพอใจเพียงไร

สรุปได้ว่า รูปแบบการประเมินผลการศึกษาที่นำมาใช้มีดังนี้ 1) การประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม 2) การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมในการทำงาน ได้แก่ การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และ 3) การประเมินผลผลิต ได้แก่ ประเมินทักษะการปฏิบัติ การประเมินการฝึกอบรมในครั้งนี้ผู้วิจัยประเมินในเรื่อง ด้านผลสัมฤทธิ์ คือความรู้ความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ ด้านทักษะการปฏิบัติประเมิน การใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า ความถูกต้องของผลงาน การสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทย และความคิดสร้างสรรค์ ส่วนด้านความพึงพอใจ ประเมิน การจัดการกระบวนการฝึกอบรม สื่อในการฝึกอบรม การนำความรู้ไปใช้ และการวัดและการประเมินผล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

1. ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเป็นปัจจัยเบื้องต้นของความสำเร็จในการจัดฝึกอบรม การพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมจะต้องกระทำอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการพิจารณาว่าสิ่งใดคือปัญหาที่ต้องแก้ไขด้วยการฝึกอบรม ใครบ้างที่จำเป็นต้องเข้ารับ การฝึกอบรมและบุคคลดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมเรื่องใด ต่อจากนั้นจึงร่างหลักสูตรที่สัมพันธ์กับความจำเป็นต้องการ ลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและองค์ประกอบอื่น ๆ ของการฝึกอบรมในส่วนของขั้นตอนหรือกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 5 ประการดังนี้ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การเลือก การจัดเนื้อหาวิชาและเทคนิคการฝึกอบรมและพัฒนา การเอาหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมใช้ขั้นตอนเดียวกัน การพัฒนาหลักสูตร โดยมีผู้ให้ความหมายดังนี้

Good, Flippo และ Beah (อ้างถึงใน ยุวดี ฤชา, 2546) ได้อธิบาย ความหมายของหลักสูตร ฝึกอบรมว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความหมายไม่แตกต่างจากหลักสูตรทั่วไป อาจจะมีขอบเขตที่แตกต่าง

กันอยู่บ้างตรงที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการอบรม แทนที่จะใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งการฝึกอบรมนั้นเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่มีขอบเขตแคบกว่าการจัดการศึกษาในโรงเรียน กล่าวคือเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลอื่นมีความรู้และทักษะเฉพาะเรื่อง โดยจัดขึ้นในเงื่อนไขบางประการ ไม่กว้างเหมือนการจัดการศึกษา

กรมการฝึกหัดครู (2535: 35) กล่าวว่า หลักสูตรฝึกอบรมและพัฒนา หมายถึง โครงการฝึกอบรมและพัฒนาซึ่งประมวลความรู้และประสบการณ์ที่องค์การฝึกอบรมจัดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้พัฒนาตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เห็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

พัฒนา สุขประเสริฐ (2541: 124) ให้ความหมายของหลักสูตรฝึกอบรมว่าหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการของโครงการ

สมชาติ กิจขรรจง (2539: 17) อธิบายว่า หลักสูตร ฝึกอบรมเป็นการกำหนดขั้นตอนวิธีการตลอดจนแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

การศึกษาความหมายของหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การฝึกอบรมที่ประมวลความรู้ และประสบการณ์ที่องค์การจัดการฝึกอบรม จัดให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีความรู้ทักษะกระบวนการ โดยมีการระบุขั้นตอน วิธีการ ตลอดจนแนวปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่กำหนดไว้ ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมมีความคล้ายคลึงกับหลักสูตรทั่วไป แต่มีความเฉพาะเจาะจงมากกว่า

2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม

แผนการหลักสูตรฝึกอบรมที่เป็นทางการ ถือเป็นความพยายามของผู้บังคับบัญชา หรือเจ้าของกิจการที่ให้โอกาสต่อพนักงานในกรณีที่จะทำให้เกิดความชำนาญในงานที่ทำนั้น ตลอดจนถึงมีทัศนคติที่ดีและมีความเข้าใจเพิ่มขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 2.1 เพื่อยกระดับปริมาณผลผลิต
- 2.2 เพื่อยกระดับคุณภาพของผลผลิต
- 2.3 เพื่อลดต้นทุนของงานที่เสียกายและต้นทุนในการซ่อมแซมเครื่องจักร
- 2.4 เพื่อลดจำนวนและต้นทุนของการเกิดอุบัติเหตุ
- 2.5 เพื่อลดอัตราการลาออกและการขาดงาน และเสริมสร้างความพอใจในหน้าที่งาน

แผนการหลักสูตรฝึกอบรมที่ดี นอกจากจะมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแล้วจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนด้วย โดยมุ่งที่ผลงาน (Performance-Centered Goal) ซึ่งจะช่วยให้การประเมินผลทำได้สำเร็จอย่างชัดเจน เช่น มีการระบุเป้าหมายการฝึกอบรมว่า ต้องการให้ผู้เข้ารับการอบรม สามารถที่จะพิมพ์

ข้อความได้ในอัตราความเร็ว 40 คำต่อนาที เป็นต้น เมื่อมีเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถทำการฝึกอบรมได้ดีขึ้น พร้อมกับช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ดียิ่ง

3. องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม

เกรอวัลย์ ลิมอภิชาติ (2531: 69) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักสูตรในโครงการฝึกอบรมโดยทั่วไปไปมีองค์ประกอบ ดังนี้ หมวดวิชาที่จะทำการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของรายวิชา แนวการฝึกอบรมของแต่ละวิชา เทคนิคหรือวิชาการฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม และการกำหนดการฝึกอบรม

พนิดา วีระชาติ (2543: 55) ได้กล่าวว่า นอกจากขั้นตอนในการสร้างหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางให้องค์การในการจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนางาน ได้พิจารณาให้รอบคอบอีกครั้งแล้วยังมีองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้ หมวดหัวข้อวิชาและหัวข้อวิชา วัตถุประสงค์ของแต่ละวิชา ขอบเขตเนื้อหาวิชา เทคนิคการฝึกอบรม กำหนดระยะเวลาของแต่ละวิชา กำหนดวิทยากรแต่ละวิชา และตารางการฝึกอบรม

สรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรม หมวดวิชาในการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของรายวิชา แนวทางในการฝึกอบรม เทคนิคในการฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรมและกำหนดการในการฝึกอบรม

4. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

พิสนุ ฟองศรี (2549: 134-135) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรมี 4 ประการ คือ จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและประเมินผลซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีสาระสำคัญ

1. จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นการกำหนดคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งกำหนดครบทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย อาจแบ่งเป็นจุดมุ่งหมายทั่วไปและเฉพาะหรือไม่แบ่งก็ได้

2. เนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้เป็นเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องจัดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อเอื้อต่อการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. การนำหลักสูตรไปใช้หรือการจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องที่จะต้องจัดส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น คู่มือครู แผนการสอนหรือแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หนังสือต่าง ๆ เอกสาร สื่อต่าง ๆ ฯลฯ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้หลักสูตรบรรลุจุดมุ่งหมายได้

4. การประเมินผลอาจแบ่งได้ 2 ประการ คือ การประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักสูตร ในรายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และการประเมินหลักสูตร

นอกจากนี้ พิษณุ พงศ์ศรี (2549: 135) ยังได้กล่าวถึงลักษณะของหลักสูตรที่ดีว่า หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะสำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ของสังคม
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนมาจากข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้องและครอบคลุม
3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ต้องพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนครบทั้ง 3 ด้าน คือ

พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยอย่างสมดุลกัน

4. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นระบบต่อเนื่องกันตามลำดับ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ อย่างเป็นรูปธรรม

5. มีความยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์

6. สามารถประเมินผลได้

พิษณุ พงศ์ศรี (2549: 135) การพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ การพัฒนาหลักสูตรจะต้อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร เริ่มด้วยการกำหนดจุดประสงค์ชั่วคราว โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสังคม ศึกษาผู้เรียน และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา มาช่วยกำหนดจุดประสงค์อย่างคร่าว ๆ ซึ่งอาจมีมากเกินไปที่จะจัดไว้ในหลักสูตรทั้งหมด จึงควร กลั่นกรองให้เหลือเฉพาะจุดที่สำคัญและสอดคล้องกัน เป็นจุดประสงค์ขั้นสุดท้าย หรือจุดประสงค์ ที่ใช้จริง ในการพิจารณาถ่วงดุลมุ่งหมายชั่วคราวนั้น จะใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้และหลัก ปรัชญาประกอบประกอบการกลั่นกรอง

ขั้นที่ 2 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ หลังจากกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรแล้ว ขั้นต่อมาทำการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ อันเป็นสื่อที่จะทำให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรที่ กำหนดไว้ ในการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้จะต้องคำนึงถึง ลำดับก่อนหลังความต่อเนื่องและ บูรณาการ (Integraty) ของประสบการณ์เหล่านั้น

ขั้นที่ 3 การประเมินผล เป็นขั้นสุดท้ายซึ่งจะทำให้ทราบว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัด ขึ้นนั้นบรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้เพียงใด

Arich Lewy (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงขั้นตอนและงานสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรตามตาราง ดังนี้

ตาราง 2 ขั้นตอนและงานสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอน	กิจกรรม
1. ขั้นเตรียมโครงสร้างของหลักสูตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. เลือกจุดมุ่งหมาย 2. เลือกเนื้อหา 3. เลือกกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ขั้นเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการสอน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการสอน 2. จัดวัสดุ อุปกรณ์ตามรายวิชา 3. ทดลองใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่สร้างขึ้น 4. ปรับปรุงแก้ไข
3. ขั้นดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เตรียมจัดระบบงาน 2. ฝึกอบรมครู 3. ปรับปรุงแก้ไขระบบการสอน 4. ประสานงานกับฝ่ายวิชาการ 5. ควบคุมคุณภาพ 6. ปรับปรุงและนำมาใช้ใหม่

การพัฒนาหลักสูตรของเลวีแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเตรียมโครงสร้างของหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ การเลือกจุดมุ่งหมาย เลือกเนื้อหา และเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ขั้นเตรียมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ การสร้างวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน จัดวัสดุ อุปกรณ์ตามรายวิชา ทดลองใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่สร้างขึ้นใหม่ และปรับปรุงแก้ไข
3. ขั้นดำเนินการ แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ เตรียมจัดระบบงาน ฝึกอบรมครู ปรับปรุงแก้ไขระบบการสอน ประสานงานกับฝ่ายวิชาการ ควบคุมคุณภาพ ปรับปรุงและนำมาใช้ใหม่

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในการวิจัยครั้งนี้มีผู้วิจัยได้มีขั้นตอนในการวิจัยจะประกอบด้วย 4 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์ ขั้นที่ 2 การสร้างเนื้อหาวิชา ขั้นที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นที่ 4 การประเมินผลหลักสูตร

5. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2551); วิจิตร อาวะกุล (2537) และชูชัย สมितिไกร (2540) ได้กำหนดกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมไว้ดังนี้

1. การกำหนดความมุ่งหมาย เป็นการกำหนดพฤติกรรมที่เราต้องการเปลี่ยนแปลงผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อใช้เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานที่เราต้องบรรลุ

2. การบรรจุวิชาต่าง ๆ ลงในหลักสูตร เป็นการเลือกวิชา จัดเนื้อหา วิทยากร กิจกรรม เทคนิคการฝึกอบรม ที่จะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเกิดพัฒนาการจนบรรลุวัตถุประสงค์

3. การนำหลักสูตรไปดำเนินการ หรือการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ส่วนที่สำคัญที่สุดอยู่ที่การเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิทยากร เทคนิค วิธีการฝึกอบรม โสตทัศนศึกษา จิตวิทยา บรรยากาศของการฝึกอบรม

4. การประเมินผลหลักสูตร เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา ลำดับขั้นตอน การถ่ายทอดของวิทยากร เทคนิคที่ใช้การฝึกปฏิบัติ วิธีการต่าง ๆ เมื่อมีการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ แล้วจึงนำมาใช้ใหม่ ทำเช่นนี้ซ้ำต่อไปเรื่อย ๆ เป็นวงจรของการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งทำให้หลักสูตรได้รับการพัฒนาและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จกกลณี ชูติมาเทวินทร์ (2542) ได้ระบุสิ่งที่จะต้องกำหนดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมไว้ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายว่ามีภาระงานอะไรที่จะต้องทำ
2. กำหนดความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นในการอบรม
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นในการอบรม

4. ระบุงลยุทธ์ เทคนิค วิธีการอบรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับความรู้ ทักษะและทัศนคติที่จำเป็นในการอบรม

5. ระบุกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

6. จัดสรรเวลาที่จะใช้ในแต่ละกิจกรรม

7. ระบุวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละกิจกรรม

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนี้ได้มีการพัฒนาหลากหลายขั้นตอนโดยผู้วิจัยได้เลือกของไทเลอร์ โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดจุดประสงค์ 2) เนื้อหาวิชา 3) นำไปใช้ 4) การประเมินผล โดยมีขั้นตอนการฝึกอบรม 7 ขั้นตอนของซิมป์สัน (ทิสนา แจมมณี, 2552: 244) ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลง

กระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง ชั้นที่ 5 ชั้นกระทำอย่างชำนาญ ชั้นที่ 6 ชั้นการปรับปรุง และประยุกต์ใช้ ชั้นที่ 7 ชั้นการคิดริเริ่ม และ 4) ประเมิน

การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

เครื่องแต่งกายเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ อันประกอบด้วย อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและ ยารักษาโรค ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์มาตั้งแต่เมื่อครั้งที่มนุษย์เริ่ม ประดิษฐ์เครื่องนุ่งห่มสำหรับสวมใส่ โดยผู้สวมใส่เป็นผู้ออกแบบตามความพอใจของตนเอง เมื่อ โลกมีความเจริญทางด้านวิทยาการมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็มีประชากรในสังคมโลกทวีจำนวนขึ้น โดยลำดับ มนุษย์มีความจำเป็นต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ของชีวิตประจำวันไปในการประกอบอาชีพ เพื่อแสวงหารายได้มาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว และใช้เวลาส่วนที่เหลืออยู่ในการพักผ่อน รำกาย มนุษย์จึงไม่มีเวลาให้กับการออกแบบและตัดเย็บเครื่องแต่งกายด้วยตัวเองได้อีก ซึ่งเป็น ปัจจัยให้เกิดการแสวงหาอาชีพและตัดเย็บเครื่องแต่งกายขึ้นเป็นการเฉพาะและได้มีวิวัฒนาการด้าน การออกแบบเครื่องแต่งกายไปในรูปแบบต่างกัน โดยลำดับ

1 ความหมายของการออกแบบเครื่องแต่งกาย

การออกแบบเครื่องแต่งกายเป็นการวาดความคิดลงบนแผ่นกระดาษ หรือผืนผ้าซึ่ง แสดงออกถึงความคิดและสามารถถ่ายทอดความคิดนั้น ๆ ลงบนผืนผ้า หรือกระดาษ สร้างแบบเพื่อนำมาตัดเย็บประกอบกันเป็นรูปร่างของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายอันสวยงามตามที่วาดไว้และสามารถสวมใส่ได้พอเหมาะกับสัดส่วนและรูปร่างของแต่ละคน

จรรูธรรม ทรัพย์ปรง (2543: 352) ได้ให้ความหมาย “การออกแบบเครื่องแต่งกาย” ตรงกับ คำในภาษาอังกฤษว่า “Fashion Design” หรือ “Costume Design”

ในการออกแบบเครื่องแต่งกายมีการนำคำว่า Fashion, Costume และ Design มาใช้แบบทับ ศัพท์อยู่เสมอจึงต้องทำความเข้าใจความหมายของรากศัพท์คำดังกล่าว

Fashion หมายถึง

1. วารูปร่าง ทำแบบ แบบ สิ่งที่กำลังนิยมกัน ความนิยมของคน สมัยนิยม ถูกสมัยนิยม ตาม สมัยนิยม หรือ (สอ เสถบุตร, 2537: 261)
2. รูปแบบของเสื้อผ้าหรือสิ่งอื่น ๆ ที่ประชาชนส่วนใหญ่นิยมชมชอบในห้วงเวลาหนึ่ง แนวทางในการทำบางสิ่งบางอย่าง

Costume หมายถึง

1. เครื่องแต่งกายที่ใช้กันในสมัยหรือถิ่นหนึ่ง ๆ เครื่องแต่งกายแบบโบราณที่ใช้ในการแสดงละคร แต่งกาย (สอ เสถบุตร, 2537: 161)
2. รูปแบบของเสื้อผ้าหรือสิ่งอื่น ๆ ที่ประชาชนส่วนใหญ่นิยมชมชอบในห้วงเวลาหนึ่ง แนวทางในการทำบางสิ่งบางอย่าง

Design หมายถึง

1. ออกแบบ แบบ แผนแบบ ลวดลายเค้าโครง (สอ เสถบุตร, 2537: 192)
2. การวาดภาพซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิธีการทำบางสิ่งบางอย่าง แนวทางการทำบางสิ่งบางอย่าง เส้นและรูปแบบซึ่งเป็นที่มาของการตกแต่งหรือแบบ การวาดเพื่อออกแบบบางสิ่งบางอย่าง การออกแบบบางสิ่งบางอย่างโดยมีจุดมุ่งหมายพิเศษเป็นการเฉพาะ

จากการศึกษาความหมายข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่า การออกแบบเครื่องแต่งกายเป็นการแสดงแบบตัวอย่างของเครื่องแต่งกาย ซึ่งแต่ละแบบตัวอย่างจะมีคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไปตามแนวคิดสร้างสรรค์ในงานออกแบบของนักการออกแบบการแต่งกาย โดยมีขนบธรรมเนียมประเพณีและความนิยมของผู้คนในยุคสมัยนั้น ๆ หรือท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวคิดสร้างสรรค์ดังกล่าว ทั้งนี้ แนวคิดสร้างสรรค์นั้นอาจเกิดขึ้นใหม่โดยอิสระ หรือดัดแปลงมากแบบเครื่องแต่งกายซึ่งเป็นที่นิยมอยู่ในขณะนั้น หรือเคยได้รับความนิยมมาแล้วในอดีต

2. ความสำคัญของการออกแบบเครื่องแต่งกาย

การออกแบบเครื่องแต่งกายนั้น ได้มีบทบาทสำคัญต่อการตัดเย็บเครื่องแต่งกายของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันการออกแบบเครื่องแต่งกายจึงกลายเป็นอาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญในสังคม สร้างรายได้และชื่อเสียงให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพ แม้ในปัจจุบัน นิตยสารแฟชั่นจะใช้รูปถ่ายแทนภาพวาดมากขึ้น เพราะสะดวกและรวดเร็วกว่า แต่นิตยสารชั้นนำยังคงใช้รูปถ่ายและภาพวาดผสมกัน เพราะภาพวาดให้ความรู้สึกในเรื่องศิลปะมากกว่า

หลักการออกแบบของเสื้อผ้าเป็นหัวใจของการทำงานด้านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจะคำนึงถึงฝีมือการตัดเย็บเพียงอย่างเดียวย่อมจะได้รับผลที่ไม่สมบูรณ์ เสื้อผ้าที่ดีจำเป็นต้องได้รับการออกแบบที่ดีด้วย แบบของเสื้อผ้าในปัจจุบันมีมากมาย นักออกแบบทุกคนพยายามคิดค้นแบบเสื้อใหม่ ๆ ออกสู่สายตาของลูกค้าตลอดเวลา ถ้าผลงานได้รับความนิยมผู้นั้นก็จะได้ประสบความสำเร็จในการทำงาน ปัญหาที่มีอยู่ว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้ผลงานเป็นที่นิยม

คนในแต่ละสังคมมีความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องความสวยงามแตกต่างกันไปตามข้อบังคับและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้นๆ การออกแบบถึงต้องคำนึงถึงความเป็นจริงข้อนี้เป็นหลัก และนำมาผสมผสานกับความรู้ทางด้านศิลปะ โดยนำมาดัดแปลงให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

บางครั้งเราดูทีวี ภาพยนตร์ แมกกาซีน ได้รับความคิดเรื่องแบบเสื้อผ้ามาประยุกต์ตามแฟชั่นของแต่ละบุคคลได้

หน้าที่หลักของนักออกแบบเสื้อผ้า คือ ต้องออกแบบเสื้อผ้าให้เข้ากับสมัยนิยม หรือสร้างแนวโน้มให้กับวงการแฟชั่นเพื่อเป็นการดึงดูดลูกค้าให้มาสนใจในแบบเสื้อผ้าที่ผลิตออกจำหน่ายในการออกแบบเสื้อผ้านี้อาจดำเนินการตามปัจจุบันแล้วเปลี่ยนแปลงบางส่วนหรือคิดออกแบบเสื้อผ้าที่แปลกแตกต่างไปจากเดิม เพื่อเป็นก้าวใหม่แห่งแฟชั่น โดยนำกลวิธีและเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการตัดเสื้อผ้าให้พัฒนาอยู่เสมอ

คำว่าสมัยนิยม หรือ Fashion นั้น ขึ้นอยู่กับปริมาณการซื้อของผู้บริโภคนั้น ๆ ว่า จะเลือกซื้อแบบใดมากที่สุดถ้าสินค้าชิ้นนั้น ๆ ผลิตแล้วไม่มีผู้ซื้อ ก็ไม่เรียกว่าเป็นแฟชั่น เพราะชนกลุ่มใหญ่ไม่ยอมรับฉะนั้น ไม่มีใครทราบได้ว่าแบบเสื้อหรือสไตลใดจะกลายเป็นแฟชั่นที่กำลังจะมาถึง นักออกแบบทุกคนมีสิทธิจะใช้จินตนาการของตนออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายออกมาประกวดประชันกัน แบบใดที่คนนิยมมากก็เท่ากับเป็นความสำเร็จของนักออกแบบนั้น ๆ ซึ่งไม่จำเป็นว่างานทุกชิ้นของนักออกแบบทุกคนจะต้องประสบความสำเร็จ

ตามปกติแฟชั่นจะมีอายุประมาณ 7 ปี หมายถึง เมื่อเสื้อผ้าได้ถูกออกแบบมาเป็นที่ยอมรับอย่างมากจนถึงที่สุดแล้วมีแฟชั่นบางอย่างอยู่ได้นานถึง 7 ปี แต่น้อยมากที่จะมีเสื้อผ้าที่ได้รับความนิยมขนาดนั้น ยิ่งเสื้อผ้าออกแบบล้ำสมัยมาก ๆ จะล้ำสมัยได้เร็วกว่าเสื้อผ้าที่ออกแบบเรียบ ๆ แต่ดูแก่ อายุของแฟชั่นว่าอยู่ได้นานถึง 7 ปีนี้ เริ่มจากการนำออกสู่สายตาประชาชน เพื่อให้คุ้นเคยกินเวลา 2 ปี เมื่อเป็นที่รู้จักแล้วคนเริ่มนิยมใช้เรื่อยไปกินเวลา 3 ปี หลังจากนั้นก็เริ่มจากลง จากความนิยม จากความนิยม 2 ปี จึงล้ำสมัย ดังนั้นถ้าเราสามารถถึงแฟชั่นได้และรับซื้อหามาใช้เสียแต่ระยะต้น ๆ แล้ว เสื้อผ้านั้น ๆ จะใช้ได้คุ้มค่ากว่าเมื่อแฟชั่นเริ่มล้ำสมัย

คู่มือที่ใช้ศึกษาแนวโน้มของแฟชั่น คือ หนังสือนิตยสาร หรือแมกกาซีนจากต่างประเทศ เช่น Vogue Seventeen, Harper's ส่วนของประเทศไทยปัจจุบันมีหนังสือแฟชั่นมากมายหลายระดับ เช่น หนังสือแฟชั่นดารา แฟชั่นรีวิว แฟชั่นวัยรุ่น แฟชั่นไทย เป็นต้น

ปัจจัยสี่ของมนุษย์ คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม จะเห็นได้ว่าเสื้อผ้าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง สาเหตุที่มนุษย์ต้องการมีการสวมใส่เสื้อผ้า คือ

1. เพื่อป้องกันสภาพอากาศ (Protection)

โลกที่อยู่อาศัยมีสภาพอากาศแตกต่างกันตามภูมิประเทศ ขั้วโลกเหนือและใต้จะมีอากาศหนาว ดังนั้นผู้ที่อยู่ตามแถบนี้จะต้องสวมชุดกันหนาวทำจากขนสัตว์ ส่วนที่อยู่แถบมรสุม ซึ่งมีฝนตกชุกต้องเตรียมเสื้อกันฝน

2. เพื่อประโยชน์ใช้สอย (Function)

ในสังคมมนุษย์มีกิจกรรมต่าง ๆ และอาชีพทุกแขนงต้องมีลักษณะการแต่งกายต่างกัน เช่น ช่างเทคนิคต้องการชุดทำงานที่ปลอดภัยและคล่องตัว ส่วนนักกีฬาต้องการชุดกะทัดรัด เคลื่อนไหวได้สะดวก นักธุรกิจต้องการชุดภูมิฐานสง่างาม ฯลฯ

3. เพื่อเป็นสื่อแห่งสัญลักษณ์ (Communication)

บางครั้งการแต่งกายต้องการให้ผู้อื่นรู้ถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดและเป็นการรับใช้บริการถูกต้องต่างสังคม จำเป็นต้องมีเสื้อผ้าเฉพาะเพื่อแสดงให้รู้ เช่น ชุดตำรวจ ชุดทหาร ชุดข้าราชการ ขาม ไปรษณีย์ กระเป๋ารถเมล์ ฯลฯ

4. เพื่อการตกแต่งสวยงาม (Decoration)

ความสวยงามเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องการ ดังนั้นจึงมีการประดับตกแต่งเสื้อผ้าให้สวยงามเหมาะสมกับโอกาสสวมใส่ เช่น ชุดการแสดง ชุดอาบน้ำ ชุดนอน ชุดล่าม ชุดชั้นใน โดยการตกแต่งด้วยริ้ว ดิกระบาย ปักฉลุ เพ้นสี เป็นต้น

3. อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องการใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย

อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องการใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายจะต้องเป็นของที่มีคุณภาพดี เนื่องจาก ของที่มีคุณภาพดีจะมีอายุการใช้งานได้ทนทานมากกว่าของที่มีราคาถูก และสร้างได้ถูกต้องแน่นอนกว่า

สุรรัตน์ บันดาล (2542: 21) พูดถึงอุปกรณ์การใช้ของที่มีคุณภาพดี ถึงแม้ว่าจะมีราคาสูงไปบ้างก็ไม่ควรเสียดาย ของที่มีคุณภาพดี ใช้ได้นานกว่าของที่มีราคาถูก และสร้างได้ถูกต้องแน่นอนกว่ากัน วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องการใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายมีอยู่ทั้งสิ้นจำนวน 13 รายการ ได้แก่ กระดาษ (Paper) ไม้บรรทัด (Ruler) ดินสอ (Pencil) ยางลบ (Rubber) ไขมีดหรือคัตเตอร์ (Cutter) ที่หนีบกระดาษ (Clip) กระดานรองเขียน (Plate) สีน้ำ (water color) สีชอล์ก (Soft Pastel) สีหมึก (Ink Color) สีโปสเตอร์ (Poster Color) พู่กัน (Paint Brush) และปากกา (Pen) ซึ่งในแต่ละรายการ จำเป็นจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. กระดาษ

กระดาษที่ใช้ในการทำงานศิลปะมีมากมายหลายชนิด ซึ่งแต่ละชนิดจะเหมาะกับงานแต่ละประเภทไม่ปะปนกัน การเลือกกระดาษให้เหมาะสมกับงานจึงเป็นสิ่งที่ผู้ออกแบบจะต้องเรียนรู้

กระดาษปอนด์ (Pound Paper) เป็นกระดาษที่มีคุณภาพที่ดี มีสีขาว เหมาะสมกับงานออกแบบ มีหลายขนาดให้เลือก ทั้งหมด 120 ปอนด์ ขนาด 100 ปอนด์ ขนาด 80 ปอนด์ขนาด 60 ปอนด์ ฯลฯ ขนาดที่เหมาะสมในการออกแบบควรเป็นขนาด 100 ปอนด์ หรือขนาด 80 ปอนด์ แต่เนื่องจากกระดาษปอนด์มีราคาค่อนข้างแพง ผู้เพิ่งฝึกทักษะจึงควรใช้กระดาษวาดเขียน (Drawing

Paper) ซึ่งเป็นกระดาษสีขาว เนื้อด้าน มีทั้งชนิดหนาและชนิดบาง มีคุณสมบัติพิเศษ คือ สามารถจับสีได้ง่าย เหมาะสำหรับใช้กับสีน้ำ เพราะมีเนื้อหยาบและเป็นกระดาษที่มีคาร์บอนเยกกว่ากระดาษปอนด์

2. ดินสอ

ดินสอเป็นอุปกรณ์สำคัญในการที่ผู้ออกแบบจะทำการร่างภาพ ร่างแบบ เขียนรูปในที่นี้จะเน้น 2 ประเภท คือ ดินสอดำ และดินสอสี

2.1 ดินสอดำ

2.1.1 แท่งดินสอดำนั้นห่อหุ้มด้วยไม้เนื้ออ่อน มีอยู่ 3 ชนิด ได้แก่

1) ดินสอที่มีความดำมาก ไม้ดินสอจะอ่อนและเปราะง่าย แบ่งเป็นเกรดตามความเข้ม ตั้งแต่ชนิด B ชนิด 2B ชนิด 4B ชนิด 6B จนถึงชนิด EE ควรใช้ดินสอ ชนิด 2B และชนิด 4B ในการร่างภาพ ส่วนดินสอชนิด EE ควรใช้ในการลงแสงเงา

2) ดินสอที่มีความดำปานกลาง เกรดตั้งแต่ชนิด HB ถึงชนิด F

3) ดินสอที่มีความดำน้อย ไม้ดินสอจะแข็ง เกรดตั้งแต่ชนิด H ถึง 6H

2.2 ดินสอสี

ดินสอสีเหมาะกับการงานออกแบบ อาจใช้ร่วมกับสีน้ำโดยใช้ระบายเป็นเงาเข้ม ปัจจุบันมีดินสอสีประเภทผสมสีน้ำแล้วกลายเป็นสีน้ำได้เลย ซึ่งสะดวกในการใช้งานออกแบบมาก แต่ราคาค่อนข้างแพง ผู้ที่ฝึกหัดควรใช้ดินสอสีแบบทั่วไป

3. ไม้บรรทัด

ไม้บรรทัดที่ใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายควรมีความยาวอย่างน้อย 1 ฟุต หรือ 30 เซนติเมตร เพื่อความสะดวกในการสร้างโครงหุ่นจำลอง

4. ยางลบ

ยางลบที่ใช้ในงานออกแบบ ควรเป็นยางลบชนิดอ่อนอย่างดี ราคายางลบแพงกว่ายางลบทั่วไปเล็กน้อย

5. ไขมีดหรือคัตเตอร์ มีไว้สำหรับใช้เหลาดินสอดำ และใช้ตัดกระดาษ

6. ที่หนีบกระดาษ ใช้สำหรับหนีบกระดาษให้ติดกับกระดานรองเขียน จึงควรมีที่หนีบกระดาษไว้ใช้ 2-4 ตัว

7. กระดานรองเขียน

เป็นกระดานไม้อัดหรือแผ่นเมโซไนท์ ขนาด 15×20 นิ้วโดยประมาณ หนาประมาณ 3-4 มิลลิเมตร ผิวหน้ากระดานต้องเรียบ กระดาษจะได้เรียบไม่เป็นคลื่น

8. สีน้ำ

สีน้ำมีลักษณะโปร่งใส เนื้อละเอียด ผสมน้ำระบายได้เลย ข้อควรระวังคือสีน้ำที่ง่าย ระบายเรียบได้ยาก ผู้ใช้ควรมีความชำนาญพอสมควร สีน้ำมีทั้งแบบบรรจุในหลอดขนาดต่างกัน และแบบบรรจุกล่อง อาจมีเฉพาะแม่สี หรือ 12 สี 12 หลอด ใน 1 กล่อง และมีแบบเป็นกล่องตลับสี

9. สีชอล์ก

สีชอล์กมีลักษณะทึบแสง เนื้อแน่น เป็นผงฝุ่นอัดเป็นแท่งสีบรรจุกล่อง นิยมใช้สีชอล์กในกรณีที่มีการออกแบบบนกระดานสีก่อนข้างทึบ หรือต้องการความรวดเร็วในการออกแบบ

10. สีหมึก

สีหมึกมีลักษณะโปร่งใส เป็นน้ำใส ๆ บรรจุในขวดขนาดเล็ก เป็นสีอีกประเภทหนึ่ง ที่นิยมใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย ราคาค่อนข้างแพง

11. สีโปสเตอร์

สีโปสเตอร์มีลักษณะทึบแสง เนื้อหยาบ บรรจุอยู่ในขวด มีทั้งแบบสีธรรมดา และสีสะท้อนแสง ผสมน้ำแล้วระบายได้เลย สีเข้ม ระบายเรียบ ไม่เป็นคลื่น และมีราคาไม่แพง เหมาะสมกับผู้เริ่มฝึกหัด

12. พู่กัน

พู่กันใช้ควบคู่กับสีในการระบายสี ดำทำด้วยไม้หรือพลาสติก ปลายเป็นขนสัตว์อ่อนนุ่ม มี 2 แบบ คือ พู่กันปลายกลม เหมาะกับงานระบายสี และพู่กันแบบปลายแบน เหมาะกับงานโฆษณาและการเขียนภาพด้วยสีน้ำมัน

13. ปากกา

ปากกามีไว้สำหรับตัดเส้น มีหลายประเภท ที่นิยมใช้ในการออกแบบมี 3 ประเภท ดังนี้

13.1 ปากกาปลายสักหลาด (Magic Pen) มีทั้งแบบปากกลมและปากแบน โปร่งแสง และทึบแสง ปากทำด้วยสักหลาดแห้ง

13.2 ปากกาสี (Color Pen) มีขนาดให้เลือกมากมาย ตามลักษณะการใช้งานมีหลายสี สะดวกในการใช้เป็นปากกากกลม

13.3 ปากกาเขียนแบบ (Rotting Pen) มีหลายขนาดให้เลือก ใช้วิธีเติมหมึกเหมือนกับปากกาหมึกซึม ใช้ตัดเส้นให้คมชัดราคาค่อนข้างแพง

14. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเส้น

14.1 เส้น (Line) เป็นพื้นฐานในการเรียนศิลปะทุกแขนง และเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการออกแบบ เส้นมีมากมายหลายลักษณะ แต่ที่เป็นหลักฐานมี 2 ประเภท คือ เส้นตรงและเส้นโค้ง ซึ่งแต่ละลักษณะของเส้นให้ความรู้สึกแก่ผู้พบเห็นแตกต่างกันออกไป ดังนี้

14.1.1 เส้นตรง (Straight Line) เส้นตรงให้ความรู้สึกตรง แน่นอน แข็งแรง เข้มหยาบ เอาชนะ และไม่ประณีประนอม โดยเส้นตรงแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1) เส้นตรงแนวตั้ง (Vertical Line) ให้ความรู้สึกตรง แน่นอน แข็งแรง พุ่งขึ้น เจริญขรริม และสมดุล เป็นสัญลักษณ์ของความซื่อสัตย์ ความถูกต้อง สง่างาม ทะเยอทะยาน และรุ่งเรือง

2) เส้นตรงแนวนอน (Horizontal Line) ให้ความรู้สึกเรียบง่าย สงบ และผ่อนคลาย

3) เส้นตรงแนวเฉียง (Diagonal Line) ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ไม่มั่นคง ไม่สมบูรณ์ และไม่สมดุล

14.1.2 เส้นโค้ง (Curve Line) เส้นโค้งแบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1) เส้นโค้งน้อย ๆ หรือเส้นเป็นคลื่นน้อย ๆ ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวต่อเนื่องเคลื่อนไหว ช้า ๆ นุ่มนวล และกลมกลื่นในการเปลี่ยนทิศทาง ถ้าใช้เส้นแบบนี้มากเกินไป จะทำให้เกิดความรู้สึกกังวล เรื่อยเฉื่อย และขาดจุดหมาย

2) เส้นโค้งวงแคบ ให้ความรู้สึกถึงพลังเคลื่อนไหวรุนแรง และเปลี่ยนทิศทางรวดเร็ว

3) เส้นโค้งของวงกลม ให้ความรู้สึกช้า ๆ ตายตัว ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

4) เส้นโค้งก้นหอย ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว คลื่นคลาย และเติบโตเมื่อมองจากภายในออกมา ถ้ามองจากภายนอกเข้าไปจะให้ความรู้สึกที่ไม่สิ้นสุดของพลังเคลื่อนไหว ขยายตัวออกไปไม่มีจุดจบ

5) เส้นฟันปลา หรือเส้นคดที่หักเหโดยกะทันหัน ให้ความรู้สึกถึงความขัดแย้ง ความรุนแรง และความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

14.1.3 เส้นที่เฉียงและโค้ง ให้ความรู้สึกขาดระเบียบ ตามขบวนการ พุ่งเข้า หรือพุ่งออกจากที่ว่าง

4. เครื่องมือและอุปกรณ์การตัดเย็บเสื้อผ้า

- 4.1 สายวัดตัว เป็นผ้าอาน้ำยาเคมีกันยืด มีหน่วยวัดความยาว 2 ด้าน คือ เป็นนิ้วยาว 60 นิ้ว ด้านหนึ่ง และเป็นเซนติเมตรยาว 150 เซนติเมตร ด้านหนึ่ง ส่วนปลายทั้งสองข้างหุ้มด้วยโลหะ
- 4.2 ไม้บรรทัด มีทั้งชนิดสั้นและชนิดยาว ความยาวอย่างต่ำ 12 นิ้ว ทำด้วยพลาสติกใส เพราะสามารถโค้งงอได้
- 4.3 ไม้โค้งเนกประสงค์ ทำด้วยพลาสติกใสหรือพีวีซีมีรูปทรงโค้งเว้า ใช้เพื่อการสร้างแบบตัดได้รวดเร็วสวยงาม เช่น วงคอ วงแขน สะโพก ชายเสื้อ เป็นต้น
- 4.4 ดินสอ มีทั้งชนิดดินสอสีดำและดินสอสีน้ำเงิน-แดง เลือกแกนที่ไม่แข็งหรืออ่อนมากเกินไป
- 4.5 ขางลบ เลือกชนิดที่ใช้ลบดินสอและมีลักษณะอ่อน ลบง่าย
- 4.6 กระดาษกรวย มีหลายสี เลือกสีที่ใกล้เคียงกับเนื้อผ้า หรือสีอ่อนกว่าผ้า กระดาษสร้างแบบมีสีขาว และสีน้ำตาลอ่อน มีความเหนียวไม่ฉีกขาดง่าย
- 4.7 ซอคล้องแขนผ้า เลือกใช้สีให้เหมาะสมกับสีผ้าที่จะตัด ก่อนใช้ควรเหลาให้สันของซอคล้องบาง เพื่อความแม่นยำในการขีดหรือทำเครื่องหมาย
- 4.8 กรรไกร ทั้ง 3 ชนิด คือ กรรไกรตัดกระดาษ กรรไกรตัดผ้า และกรรไกรซิกแซก ควรเลือกใช้กรรไกรที่ไม่ต่ำกว่า 8 นิ้ว จับเหมาะมือ มีความคมตั้งแต่โคนถึงปลายกรรไกร
- 4.9 ลูกกลิ้ง ลักษณะปลายแหลมคมสม่ำเสมอ ทำด้วยเหล็กที่ไม่เป็นสนิม ส่วนที่เป็นด้ามทำด้วยไม้หรือพลาสติก รอยต่อระหว่างตัวลูกกลิ้งกับด้ามจับต้องมีความแข็งแรงทนทาน
- 4.10 ที่เลาะผ้า มีด้ามจับเป็นไม้หรือพลาสติก ตรงปลายที่เลาะทำด้วยโลหะเคลือบไม้เป็นสนิม มีปลอกสวมเพื่อป้องกันอันตรายจากปลายแหลม
- 4.11 เข็มมือ มีหลายขนาด ใช้เลือกใช้ตามความเหมาะสม ขนาดเล็กสุดเบอร์ 10, 11 ขนาดกลางเบอร์ 9 ขนาดใหญ่เบอร์ 8
- 4.12 เข็มหมุด มีหลายขนาดให้เลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อผ้าแต่ละชนิด เลือกที่ปลายแหลมคม ไม้เป็นสนิม หัวหุ้มด้วยพลาสติก
- 4.13 เข็มจักร มีหลายขนาด เลือกใช้ให้เหมาะสมกับผ้าและเส้นด้าย เข็มจักรขนาดเล็กสุดเบอร์ 9, 11 ขนาดกลางเบอร์ 13, 14 และขนาดใหญ่เบอร์ 16, 18
- 4.14 ด้ายเย็บป่า มีหลายชนิด หลายสี และหลายขนาด ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเข็มและงานที่ทำ
- 4.15 ปลอกนิ้ว เลือกใช้ชนิดที่ทำจากเหล็กที่ไม่เป็นสนิม เพื่อป้องกันไม่ให้เข็มตำมือ และช่วยดันกันเข็มสำหรับผ้าเนื้อหนา

4.16 ที่ร้อยได้ลงรูเข็ม เลือกรูชนิดที่ทำจากเหล็กที่ไม่เป็นสนิม ช่วยร้อยเข็มจักร เข็มมือให้ความสะดวกรวดเร็ว

4.17 หมอนเข็ม ทำด้วยผ้าขนสัตว์ หรือกำมะหยี่ ส่วนใส่ในใช้ผสมขนสัตว์ หรือกาแฟผสมเศษเทียนไขเพื่อป้องกันไม่ให้เข็มเป็นสนิม

4.18 เตารีดไฟฟ้า มี 2 ชนิด คือ ชนิดธรรมดา และชนิดไอน้ำ

4.19 ที่รองรีด มีทั้งโต๊ะรีดผ้าสำเร็จแบบยืนรีด และแบบใช้ผ้าหนา ๆ วางบนโต๊ะสำหรับรองรีด

4.20 โต๊ะตัดผ้า มีขนาดกว้าง 1 เมตร ยาว 1.50 เมตร สูง 0.75 เมตร ถ้ามีเนื้อที่ต้งมากอาจใช้โต๊ะที่ใหญ่กว่านี้ก็ได้ตามเหมาะสม

4.21 หัวจักร คือ ส่วนเครื่องจักรทั้งหมดที่ตั้งอยู่บนโต๊ะ ส่วนนี้ประกอบด้วยเครื่องกลไกที่เกี่ยวกับการเย็บประกอบเข้าด้วยกัน และเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของการเย็บผ้า ซึ่งมีส่วนต่าง ๆ ที่เราควรรู้จักดังนี้

4.21.1 แกนใส่หลอดด้าย ติดอยู่ด้านบนของหัวจักร สำหรับใส่หลอดด้าย

4.21.2 ที่คล้องด้าย สำหรับคล้องหรือสอดด้ายที่ออกมาจากหลอดด้าย

4.21.3 ที่สำหรับบังคับด้ายบน ประกอบด้วย จานกลม ๆ 2 อัน สปริง และหัวเกลียว สำหรับหมุนบังคับด้ายบนให้ตึงหรือคล้องหรือสอดด้ายที่ออกมาจากหลอดด้ายที่คล้องด้ายที่ออกมาจากที่บังคับด้ายบนก่อนที่ด้ายบนจะผ่านสปริงกระดูกด้านที่อยู่ข้างบน

4.21.4 สปริงกระดูกด้าย ทำหน้าที่กระดูกด้ายออกมาจากหลอดด้าย

4.21.5 ห่วงเล็ก สำหรับคล้องด้าย

4.21.6 หมุ่รัดเข็มจักร สำหรับบังคับเข็มจักรให้แน่น

4.21.7 เข็มจักร

4.21.8 ดินพี

4.21.9 ที่ยกดินพี

4.21.10 ฟันจักรหรือฟันกระต่าย สำหรับป้อนผ้าไปข้างหน้าหรือถอยหลัง

4.21.11 ฝาเลื่อนหรือฝาครอบกระสวย สำหรับปิดแผนกระสวย เปิดเพื่อจะใช้กระสวยหรือเอากระสวยออก

4.21.12 ที่บังคับฝีเข็ม สำหรับบังคับฝีเข็มให้ถี่และห่างตามต้องการ

4.21.13 ที่สำหรับกรอด้าย หรือแกนกรอด้าย

4.21.14 ล้อประดับหรือวงล้อจักร เป็นที่สำหรับทำให้เครื่องจักรตอนบนทำงาน

4.21.15 หมุนที่บังคับล้อ หรือหมุนล้อประดับ ชูตรงการระหว่างล้อประดับ

4.21.16 มอเตอร์

4.21.17 กระสวย

4.21.18 ไม้กระสวย

5. การใช้และรักษาเครื่องและอุปกรณ์การตัดเย็บ

พรรณงาม สุวรรณเสวก (2538: 111) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

1. สายวัดตัว ใช้วัดตัวเพื่อทราบขนาดส่วนส่วนของคนและใช้ในการสร้างแบบตัว (แพทเทิร์น)
2. ไม้บรรทัด ใช้ขีดเส้นเมื่อสร้างแบบตัดเสื้อ
3. ไม้โค้งเอกประสงค์ใช้ในการสร้างแบบตัด โคงคอ วงแขน สะโพก ชายเสื้อ หัวแขน และส่วนอื่น ๆ ทำให้เส้นคมชัดสวยงามได้รูปทรงดีขึ้น
4. ดินสอ ใช้ขีดเส้นหรือทำเครื่องหมายบนกระดาษสร้างแบบ
5. ยางลบ ใช้ลบเส้นดินสอดำที่ไม่ใช่ หรือปรับเส้นที่ขีดไว้
6. กระดาษครอช ใช้ลอกแบบลงบนผ้าและใช้ร่วมกับลูกกลิ้ง
7. ซอล์กเขียนผ้า ใช้ขีดหรือทำเครื่องหมายบนผ้า
8. กรรไกร เลือกใช้ให้เหมาะสมกับงาน กรรไกรตัดกระดาษ และกรรไกรตัดผ้าแยกกัน ใช้โดยเด็ดขาด เพราะกรรไกรตัดผ้าหากนำไปตัดกระดาษ หรือสิ่งอื่นที่ไม่ใช่ผ้าจะทำให้กรรไกรที่นำไปตัดผ้าไม่ได้
9. ที่เลาะผ้า ใช้เลาะจะเข็บผ้าที่ไม่ต้องการ หรือเมื่อมีการแก้ไขตะเข็บ หรือเลาะด้ายเนา
10. ลูกกลิ้ง ใช้กลิ้งทับเส้นแบบเพื่อให้เห็นรอย หรือใช้ครอชลงบนกระดาษ หรือผ้าเพื่อทำเครื่องหมาย
11. เข็มสอย เข็มสอยใช้ขนาดเล็กก่อนข้างยาวมีปลายแหลมคม คือ เบอร์ 10, 11 เข็มเนา ใช้เบอร์ 8, 9 และเข็มถักรังกระดุม ใช้เบอร์ 10
12. เข็มหมุด ใช้กลิ้งผ้าให้ติดกันเพื่อสะดวกในการเนา สอย หรือเย็บด้วยจักร
13. เข็มจักร เข็มจักรเบอร์ 9, 11 ใช้เย็บผ้าเนื้อบาง เบอร์ 13, 14 ใช้เย็บผ้าเนื้อไม่หนาเกิดไปส่วนเบอร์ 16, 18 ใช้เย็บผ้าที่มีเนื้อหนา
14. ด้ายเย็บผ้า ใช้เย็บผ้าทั่ว ๆ ไป คือ เบอร์ 60 เลือกด้ายที่กลมกลืนกับเนื้อผ้า หรือสีใกล้เคียงกับเนื้อผ้ามากที่สุด
15. ปลอดภัย ใช้สวมนิ้วกลางเพื่อรองนิ้วขณะเย็บด้วยมือ เพื่อป้องกันไม่ให้เข็มตำนิ้วมือ และช่วยดันกันเข็ม

16. หมอนเข็ม ใช้ปักและเก็บเข็มชนิดต่าง ๆ เช่น เข็มหมุด เข็มสอย และเข็มอื่น ๆ ไม่ให้เกิดสนิม

17. เตารีด ใช้รีดผ้าให้เรียบก่อนตัดและรีดตะเข็บเวลาที่เย็บทุก ๆ ตะเข็บเพื่อให้ได้รูปทรงที่สวยงาม ในขณะที่รีดควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อผ้า ว่าต้องการแรงกดน้ำหลักเตาความร้อนมากน้อยเพียงใด

18. ที่รองรีด ใช้รองรีดผ้า ในขณะที่รีดไม่ควรวางเตารีดไว้บนฝารองรีดนาน ๆ เพราะจะทำให้ฝารองรีดไหม้ได้

19. หมอนรองรีด ใช้สำหรับรองรีดส่วนโค้งส่วนเว้า จะทำให้ได้รูปร่างและรูปทรงสวยงาม

20. โตะตัดผ้า ใช้สำหรับสร้างแบบตัด (แพทเทิร์น) การวางผ้า การกรอรอยแบบตัดลงบนผ้า การตัดผ้า และการเนา-เย็บ

6. การใช้จักร

6.1 วิธีกรอด้วย ขึ้นแรกคลายหมุดล้อประกบออกโดยจับวงล้อด้วยมือข้างซ้ายใช้มือขวาที่จับบังคับล้อหมุนเข้าหาตัวจนล้อประกบหลวม เพื่อไม่ให้เครื่องจักรทำงานต่อไปจึงดึงด้ายจากหลอดผ้าที่คล้องด้ายผ่านไปยังที่บังคับขึ้น ไปยังกระสวย เอาปลายเส้นด้ายพันลงในกระสวย 2-3 รอบ แล้วนำใส่กระสวยเข้าที่กรอด้วยโดยให้เส้นด้ายอยู่ด้านบนของแกนกระสวย กดที่บังคับลงให้วงล้อติดกับล้อประกบแล้วเดินเครื่องจักรทำการกรอต่อไปจนพอความต้องการ

6.2 วิธีใส่กระสวย นำใส่กระสวยที่กรอด้วยเต็มแล้ว ลงมาใส่ในตัวกระสวย โดยจับตัวกระสวยด้วยมือซ้าย ใส่กระสวยอยู่มือขวา ให้เส้นด้านหมุนออกจากตัวทางด้านบน ให้เส้นด้ายผ่านร่องและผ่านออกไปทางปีกกระสวย ปล่อยเส้นด้ายไว้ยาว 4-5 นิ้ว แล้วนำกระสวยใส่ไว้ในแปลกระสวย โดยใช้หัวแม่มือและนิ้วซ้ายจับที่หลักยึดกระสวย สอดเข้าที่แปลของกระสวย แล้วกดให้ถึงที่ (จะมีเสียงดังกึก)

6.3 วิธีใส่เข็ม หมุนวงล้อประกบจนกระทั่งหลักเข็มขึ้นสูงสุด แล้วคลายหมุดรัดเข็มออกด้วยมือซ้าย ให้ทางด้านมีร่องอยู่ด้านนอก คือ หัวทางด้านบนเข้าหาตัวจักร ใส่เข็มให้ถึงที่แล้ว หมุนหมุดที่บังคับให้แน่น

7. หลักการออกแบบเสื้อ

การออกแบบเสื้อ คือ การคิดสร้างสรรค์แบบเสื้อ เพื่อแก้ไขปัญหาและให้ได้มาซึ่งประโยชน์ใช้สอยคุณค่าทางศิลปะตามความต้องการของผู้สอน ด้วยการนำส่วนประกอบของเสื้อผ้ามาจัดโดยใช้หลักเกณฑ์ทางศิลปะ ดังนี้

7.1 สัดส่วนของแบบเสื้อ คือ ขนาดและรูปร่างของส่วนประกอบกับตัวเสื้อได้เหมาะสมกัน เช่น ขนาดของปกและแขนเหมาะสมกับขนาดของตัวเสื้อ สัดส่วนไม่กำหนดหลักเกณฑ์แน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับลักษณะของแบบแต่ละแบบ

7.2 จังหวะในแบบเสื้อ คือ การจัดวางที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวให้เกิดระยะถี่ห่างหรือซ้ำกันของเส้น สี รูปลักษณะ รูปทรง และส่วนตกแต่ง เช่น การวางระยะของกระดุม การมีเกล็ด การจับจีบของระบาย

7.3 ความสมดุลของแบบเสื้อ คือ ความรู้สึกที่ว่าแบบเสื้อนั้น เมื่อมองดูแล้วมีน้ำหนักถ่วงกันทั้งสองด้าน มี 2 แบบ ความสมดุลที่เหมือนกันทั้ง 2 ข้าง แบบเสื้อชายและขวาเหมือนกันเท่ากัน ส่วนความสมดุลไม่เหมือนกัน แบบเสื้อชายและขวาไม่เหมือนกัน แต่ให้ความรู้สึกว่ามีน้ำหนักถ่วงเท่ากัน

7.4 ความกลมกลืน คือ ความประสานและเข้ากันได้ของส่วนประกอบของเสื้อ ได้แก่ รูปลักษณะ เส้น สี ขนาด ส่วนตกแต่ง จัดเข้ากันทำให้เกิดความสวยงาม นุ่มนวลประณีตไม่มากหรือน้อยเกินไป

7.5 การตัดกัน คือ การจัดส่วนประกอบของแบบเสื้อให้มีความแตกต่างกันบ้าง โดยใช้ความแตกต่างตรงกันข้ามกับความกลมกลืน คือ การตัดกันของเส้นและสี ให้ปริมาณอยู่ในอัตรา 20 ต่อ 80 ส่วน จึงจะถือว่าใช้สีตัดกันอย่างเหมาะสม

7.6 ความเด่นในแบบเสื้อ คือ จุดที่ดึงดูดสายตามากที่สุดเพียงจุดเดียวเรียกว่า จุดสนใจ ด้วยการใส่เส้น สี ผิวสัมผัส ให้เกิดจุดเด่นในแบบเสื้อ โดยเน้นรูปแบบ เน้นส่วนที่สวยงาม หรือเพื่ออำพรางส่วนบกพร่อง

8. การจัดการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป

เสื้อผ้าแบ่งออกเป็นหลายประเภท หลายชนิด และโอกาสที่สวมใส่เสื้อผ้าชนิดต่าง ๆ กัน บางชนิดต้องใส่แทบทุกโอกาส บางชนิดจะใส่ได้เฉพาะโอกาสเท่านั้น เช่น ชุดลำลอง ชุดทำงาน เป็นเสื้อผ้าใส่ได้บ่อย เสื้อประเภทใส่เฉพาะโอกาส เช่น ชุดดำ หรือชุดแต่งงาน ฉะนั้นเราจึงต้องคำนึงถึงเสื้อผ้าที่เราจะผลิตออกมาเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูปว่าเสื้อประเภทนั้น เป็นเสื้อที่มีผู้นิยมใส่มากน้อยเพียงใด เสื้อผ้าโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เสื้อผ้าเฉพาะโอกาส เสื้อผ้าไม่เฉพาะโอกาส

9. เอกลักษณ์ไทย

เอกลักษณ์ไทย คือ สิ่งที่บ่งบอกความเป็นชาติไทย ได้อย่างชัดเจน ได้แก่

1. ภาษาไทย คือ ภาษาพูดที่ใช้สื่อสารกันได้อย่างเข้าใจ ถึงแม้ว่าจะมีสำเนียงที่แตกต่างกันไปบ้างในแต่ละพื้นที่ รวมถึงการใช้ศัพท์กับบุคคลในระดับต่าง ๆ และอักษรไทยที่ใช้ในภาษาเขียนโดยทั่วไป

2. การแต่งกาย ถึงแม้ว่าในปัจจุบันการแต่งกายของชาวไทยจะเป็นสากลมากขึ้น แต่ก็ยังคงเครื่องแต่งกายของไทยไว้ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่น ในงานพระราชพิธี งานที่เป็นพิธีการ หรือในโอกาสพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้นำ พิธีแต่งงาน เทศกาลและงานประเพณีที่จัดขึ้น หรือในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการ แสดงให้เห็นถึงความเป็นไทยอย่างชัดเจน ในบางหน่วยงานของราชการ มีการรณรงค์ให้แต่งกายในรูปแบบไทย ๆ ด้วย ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

การแต่งกายเป็นเครื่องแสดงออกถึงความมีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและรสนิยมที่ดีของคนไทย เช่น ลักษณะชุดประจำชาติผู้ชาย 2 ชุด ได้แก่ 1) ชุดพระราชทาน และ 2) ชุดราชประแตน ชุดประจำชาติผู้หญิงมี 8 ชุด ได้แก่ 1) ชุดไทยเรือนต้น เป็นชุดไทยลำลอง ใช้ในงานไม่ใช่พิธีการ 2) ชุดไทยจิตรดา เป็นชุดไทยที่ใช้ในพิธีตอนกลางวันไม่ประดับเครื่องอิสริยาภรณ์ 3) ชุดไทยอัมรินทร์ เป็นชุดไทยพิธีตอนค่ำใช้ในงานเลี้ยงรับรอง ประดับเครื่องอิสริยาภรณ์ 4) ชุดไทยบรมพิมาน เป็นชุดไทยพิธีตอนค่ำ ในคืนที่มีอากาศเย็น 5) ชุดไทยจักรกรี เป็นชุดไทยพิธีเต็มยศ มีสไบใช้ฝ่ายกมิเชิงหรือยกทั้งตัว 6) ชุดไทยจักรพรรดิ เป็นชุดไทยแท้สมัยโบราณที่สตรีบรรณาศักดิ์ 7) ชุดไทยดุสิต เป็นชุดในราชพิธีตอนค่ำที่กำหนดให้แต่งกายเต็มยศ และ 8) ชุดไทยศิวาลัย เป็นไทยแบบไทยแท้ใช้ในโอกาสพิเศษแต่งเต็มยศ

3. การแสดงความเคารพด้วยการไหว้และกราบ ซึ่งแบ่งแยกออกได้อย่างชัดเจน เช่น กราบพระพุทธรูป กราบพระสงฆ์ กราบไหว้บุคคลในฐานะหรือวัยต่าง ๆ ตลอดจนการวางตนด้วยความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน การแสดงความกตัญญูทศเวทิต่อผู้มีพระคุณ ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมไปถึงความเกรงใจ

4. สถาปัตยกรรมเห็นได้ชัดเจนจากชั้นงานที่ปรากฏในศาสนสถาน โบสถ์วิหาร ปราสาทราชวัง และอาคารบ้านทรงไทย

5. ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ประเทศไทยมีการติดต่อกับหลายเชื้อชาติ ทำให้มีการรับวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ เข้ามาแต่คนไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของคนไทย

6. คนตรีไทย กีฬาไทยและการละเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ

สิ่งที่กล่าวมานั้น เป็นเพียงบางส่วนของที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ถึงแม้ว่าจะมีบางอย่างที่มองไม่เห็นเด่นชัดหรือเปลี่ยนแปลงไปบ้างแล้วก็ตาม แต่สิ่งหนึ่งที่จะต้องคงอยู่ในใจของคนไทยตลอดไป ก็คือ

1. ศักดิ์ศรีของคนไทย
2. เพื่ออนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สืบไป
3. เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรม

4. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ คณาจารย์ นักศึกษา ของมหาวิทยาลัย ตระหนักถึงคุณค่า และภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติ

5. เพื่อประสานงานและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายใน ทั้งภาครัฐและเอกชนในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

เนื้อหาที่น่าสนใจ ได้แก่

1. ขนบธรรมเนียมประเพณี
2. คุณธรรมและจริยธรรม
3. ศิลปกรรมแบบไทย
4. การแต่งกายแบบไทย
5. วิถีชีวิต ครอบครัว และชุมชนไทย
6. ระเบียบวินัยและค่านิยม
7. ภูมิปัญญาไทย

ประเภทของวัตถุที่จัดแสดง ได้แก่ เครื่องดนตรีไทย และเครื่องแต่งกายแบบไทย เอกสาร วิดีโอเทปและภาพถ่าย และยังได้จัดกิจกรรมในช่วงโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น

1. ประเพณีสงกรานต์
2. การอบรมจริยธรรมแก่นักศึกษาใหม่
3. ส่งเสริมคุณธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพของบัณฑิต
4. การสอนดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย
5. การรณรงค์ให้มีการแต่งกายแบบไทยในวันสำคัญ ๆ
6. ทัศนศึกษาวิถีชีวิตท้องถิ่นไทย 4 ภาค
7. สืบสานสมบัติไทย

สรุป การออกแบบสื่อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการให้ผู้เข้ารับการศึกษาฝึกรับชมตระหนักและเห็นคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยถ่ายทอดออกมาในรูปแบบสื่อผ้าสตรีที่สามารถสวมใส่ในโอกาสสำคัญต่างๆ เพราะการแต่งกายเป็นเครื่องแสดงออกถึงความมีขนบธรรมเนียมประเพณี มีวัฒนธรรมและระสนิยมที่ดีของคนไทยจนกลายเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นคุณลักษณะเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถของบุคคลที่ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ และประสบการณ์ อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและแนวทางในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ ดังนี้

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543: 29) ได้ให้ความหมายถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า คุณลักษณะรวมถึงความรู้ ความสามารถของบุคคล อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน หรือมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับการจากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของสมรรถภาพสมอง

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2534: 70) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า ความสามารถหรือประสิทธิภาพของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้ ในสิ่งที่ได้รับการฝึกฝน อบรม สั่งสอน เช่น ความสามารถทางการเรียนในโรงเรียน

เกตุสุดา มนिरะพงส์ (2537: 11) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า ความสามารถในการที่จะพยายามเข้าถึงความรู้ ซึ่งเกิดจากการทำงานที่ประสานกันทั้งองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญาและองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญาและต้องอาศัยความพยายามอย่างมาก ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของความสำเร็จที่สามารถสังเกตและวัดได้ด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยาหรือแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทั่วไป

ภพ เลหาไพบูลย์ (2542: 57) ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้จากที่ไม่เคยกระทำได้ หรือกระทำได้น้อยก่อนที่จะมีการเรียนการสอนซึ่งเป็นพฤติกรรมที่วัดได้

พนิดา จันทร (2543: 8) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า คุณลักษณะและความสามารถของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากความสามารถทางสมองหรือทางร่างกาย ที่ได้จากประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรมหรือการสอน ของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากความสามารถทางสมองหรือทางร่างกายที่ได้จากประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรมหรือการสอน ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบหรือจากการสังเกตพฤติกรรมและความสำเร็จในด้านอื่น ๆ ประกอบ

กุสุมา พันธุ์ไหล (2544: 44) ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสำเร็จในการเรียนรู้อันเนื่องมาจากความถนัดทางการเรียน ความสามารถส่วนตัวที่เข้าใจการสอนของครู ความพยายามในการเรียนและเวลาที่ใช้ในการเรียนของนักเรียน

บุญฤดี แซ่ลือ (2545: 28) ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ได้ จากที่ไม่เคยกระทำได้น้อยก่อนที่จะมีการเรียนการสอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้

จากความหมายดังกล่าวจึงสรุปความหมายของผลสัมฤทธิ์ได้ว่า เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาถึงทักษะ ความสามารถ ความชำนาญ ที่ได้รับความสำเร็จภายหลังจากผ่านการฝึกอบรม ซึ่งสามารถวัดได้จากเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ ที่สามารถบอกความสำเร็จว่าบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้เป็นสิ่งที่สำคัญมากและขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญหลายประการซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไว้ดังนี้

ทิพาพรรณ ก.บัวเกสร (2542: 43) ได้สรุปถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีหลายองค์ประกอบที่ส่งผลโดยตรง ได้แก่ วิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม หรือพฤติกรรมที่ต้องการตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

Harvigharst (1998 อ้างถึงใน กรองทอง, 2527: 2) ได้สรุปว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี 4 ประการ คือ

1. ความสามารถที่ติดต่อมาแต่กำเนิด
2. ชีวิตและการอบรมในครอบครัว
3. ประสิทธิภาพของโรงเรียน
4. ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองหรือความมุ่งหวังในอนาคต

Klausnigr (1990 อ้างถึงใน สุทธิษา, 2541: 57) ได้กล่าวถึงตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการสอนผู้เรียนแต่ละคน
2. เนื้อหาวิชาที่จะสอนผู้เรียนแต่ละคน
3. คุณลักษณะและความเพียงพอของสื่อการเรียนการสอน
4. คุณลักษณะของผู้เรียน เช่น ระดับของผลสัมฤทธิ์ ระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สุขภาพและมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง
5. คุณลักษณะของครู เช่น ความรู้ในเรื่องเนื้อหาวิชา ทักษะการสอน สุขภาพและมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง
6. คุณภาพของพฤติกรรมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
7. ชนิดของการจัดการเรียนการสอน

8. ปริมาณและคุณภาพของสถานที่ อุปกรณ์ ฯลฯ
9. ความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน

Preacott (1961: 14-46 อ้างถึงใน ทิพาพรรณ ก บัวเกสร, 2542) ได้ใช้ความรู้ทางชีววิทยา สังคมวิทยา จิตวิทยา แลการแพทย์ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน สรุปลองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน มีองค์ประกอบดังนี้

1. ด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพของร่างกาย ข้อบกพร่องทางกายและบุคลิกภาพท่าทาง
2. ด้านความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ของบิดามารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูก ๆ ด้วยกัน และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทั้งในครอบครัว
3. ด้านวัฒนธรรมและสังคม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมและฐานะทางบ้าน
4. ด้านความสัมพันธ์ในเพื่อนวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน
5. ด้านการพัฒนาแห่งตน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติของนักเรียนต่อการเรียน
6. ด้านการปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์

Carroll (1963: 723-733 อ้างถึงใน ทิพาพรรณ ก บัวเกสร , 2542) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีต่อระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยนำเอาครู นักเรียนและหลักสูตรมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เชื่อว่าเวลาและคุณภาพของการสอนมีอิทธิพลโดยตรงต่อปริมาณความรู้ที่นักเรียนได้รับ

Benjamin and Bloom (1983 อ้างถึงใน เบญจวรรณ ช่างจัตุรัส, 2545: 13) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียนและการเรียน ซึ่งมีตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี 3 ด้าน คือ

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Behavior) ได้แก่ การเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนและมีมาก่อนการเรียน เช่น ความถนัดและพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียน
2. ด้านจิตพิสัย (Affective entry Behavior) ได้แก่ สภาพการณ์ที่ผู้เรียนจะแสดงออกมาเมื่อได้เรียนรู้ เช่น ความสนใจและเจตคติต่อเนื้อหาวิชาที่เรียน ความคิดเห็นและบุคลิกภาพ
3. ด้านคุณภาพการสอน (Quality Entry Behavior) ได้แก่ ประสิทธิภาพซึ่งผู้เรียนจะได้รับผลสำเร็จในการเรียนรู้ เช่น การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนการเสริมแรงของครู การแก้ไขข้อผิดพลาดและการใช้ข้อมูลย้อนกลับ

จากความเห็นของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วยตัวแปร 3 ด้าน คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ตัวแปรที่เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ตัวแปรที่เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านคุณภาพการสอน

3. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 หลักการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมทรง อัสวกุล และคณะ (2527: 27) ได้กล่าวถึงหลักการวัดผลเบื้องต้นที่สำคัญ ดังนี้

1. กำหนดให้ชัดเจนว่าจะวัดอะไร ต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนว่าจะวัดอะไร วัดพฤติกรรมใดจากผู้เรียน ผู้สอนสามารถสังเกตได้โดยตรง หรือเป็นวัตถุประสงค์ที่บอกให้เราทราบว่าเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้วผู้สอนสามารถทำอะไรได้บ้าง ซึ่งเรียกว่าวัตถุประสงค์
  2. เลือกเทคนิคหรือเครื่องมือในการวัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เช่น วัดความรู้ของผู้เรียนโดยใช้ข้อสอบแบบปรนัย
  3. ใช้เทคนิคการวัดหลายๆ อย่าง เพื่อให้การวัดสมบูรณ์และควรวัดผลการเรียนการสอนทุก ๆ ด้าน เพื่อให้การวัดสมบูรณ์ เทคนิควิธีการที่ใช้แต่ละชนิดมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน และมีวิธีการวัดแตกต่างกัน แต่นำมารวมกันได้ เพื่อผลการวัดสมบูรณ์แน่นอนยิ่งขึ้น
  4. ศึกษาเทคนิคและวิธีการวัดแต่ละวิธีให้ละเอียด โดยคำนึงถึงข้อดี และข้อจำกัดของแต่ละวิธีด้วย เนื่องจากเทคนิควิธีการวัดแต่ละอย่างมีความสามารถในการวัดแตกต่างกัน ก่อนเลือกเครื่องมือหรือวิธีการนั้นต้องศึกษาให้เข้าใจเสียก่อน
  5. วัดผลให้สม่ำเสมอ ควรทำการวัดผลบ่อย ๆ หลาย ๆ ครั้ง
  6. แปลผลการวัดที่ได้ให้ถูกต้อง ทำให้ทราบคุณลักษณะของผู้เรียนที่ถูกต้อง
  7. ใช้ผลการวัดให้คุ้มค่าเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- วารนันท์ นิตติศักดิ์ (2541: 28) ได้สรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งสำคัญถึงระดับความรู้หรือทักษะของผู้เรียนที่ได้จากการเรียนการสอน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่ง

สรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียนโดยมีการประเมินผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบ ซึ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 2 ลักษณะ คือ แบบปรนัยและแบบอัตนัย

3.2 แนวคิดในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แนวความคิดในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

Bloom (1998: 18 อ้างถึงใน บุญเชิด ภิญ โยอนันตพงษ์, ม.ป.ป.: 2544) ได้ทำการวิเคราะห์จุดประสงค์การสอนในวิชาต่าง ๆ แล้วจำแนกความสามารถของมนุษย์แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ (Taxonomy of Education) คือขอบเขตด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่เกี่ยวกับสมรรถภาพทางสติปัญญาทางการเรียนและการแก้ปัญหา ซึ่งบลูมและคณะได้จำแนกพฤติกรรมในขอบเขตด้านนี้ออกเป็นสองระดับใหญ่ ๆ คือ พฤติกรรมด้านพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมด้านความรู้และพฤติกรรมขั้นสูง ได้แก่ ความสามารถต่าง ๆ ทั้งสองระดับนี้ จำแนกออกเป็น 6 ระดับ โดยเรียงลำดับความซับซ้อนจากน้อยไปหามาก ซึ่งเป็นที่ยอมรับและเผยแพร่ทั่วไปอย่างกว้างขวาง ดังนี้

1. ความรู้-ความจำ (Knowledge Memorization) หมายถึง ความสามารถในการระลึกเรื่องราวเฉพาะหรือทั่วไป ออกมาให้ถูกต้องแม่นยำ เช่น สามารถบ่งบอกวิธีการหรือกระบวนการ หรือบ่งชี้ถึงแบบแผนโครงสร้างของเรื่องราวเฉพาะอย่างหรือทั้งระบบได้อย่างถูกต้อง ความรู้ที่ขึ้นอยู่กับบุคคลได้รับรู้และจดจำเอาไว้ได้อย่างไร ก็จะระลึกเรื่องราวนั้นออกมาตามลำดับนั้น ซึ่งจำแนกเป็น 3 ระดับ คือ

1.1 ความรู้เฉพาะเจาะจง (Specific Knowledge) เป็นความสามารถในการระลึกข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมและสัญลักษณ์ ซึ่งถือเป็นสมรรถภาพขั้นต่ำสุดที่จะเป็นพื้นฐานให้เกิดสมรรถภาพขั้นสูงที่จะรับรู้ถึงซับซ้อนและเป็นนามธรรมต่อไป ซึ่งจำแนกเป็น 2 ระดับ

1.1.1 ความรู้เกี่ยวกับศัพท์และนิยาม (Terminology) ซึ่งเป็นความสามารถในการบอกความหมายของคำ กลุ่มคำ สัญลักษณ์ต่าง ๆ

1.1.2 ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงเฉพาะ (Specific Fact) เป็นความสามารถในการบ่งบอกเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ บุคคล สถานที่ วันที่ ปี ขนาด จำนวน เป็นต้น

1.2 ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเฉพาะอย่าง (Way and Means of Dealing with Specific Knowledge) เป็นความสามารถที่จะบ่งบอกถึงวิธีการจัดระเบียบ วิธีการศึกษา วิธีการตัดสินใจและวิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนวิธีการสืบเสาะความรู้ จัดลำดับเวลามาตรฐานของการตัดสินใจประเภทนี้จะอยู่ในระดับกลางระหว่างความรู้เฉพาะกับความรู้ทั่วไป ซึ่งจำแนกเป็นระดับย่อยคือ

1.2.1 ความรู้เกี่ยวกับแบบแผน (Convention) เป็นความสามารถที่จะบ่งบอกถึงรูปแบบการปฏิบัติและแบบฉบับที่เหมาะสมในการทำงาน เช่น แบบฉบับการพูด การเขียน การรายงาน

1.2.2 ความรู้เกี่ยวกับลำดับขั้นและแนวโน้ม (Trend and Sequence) เป็นความสามารถที่จะบ่งบอกถึงขั้นตอนก่อนหลัง ทิศทางการเคลื่อนไหวโน้มเอียง

1.2.3 ความรู้เกี่ยวกับการจำแนกประเภทและการจัดกลุ่ม (Classification and Category) เป็นความสามารถในการบ่งบอกวิธีการจำแนก จัดหมวดหมู่ จัดแบ่งสิ่งของ เหตุการณ์ตามจุดมุ่งหมาย เหตุผลหรือปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง

1.2.4 ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ (Criteria) เป็นความสามารถที่จะบ่งบอกถึงข้อเท็จจริง หลักการ กระบวนการ และวิธีการสืบเสาะหาความรู้ วิธีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในระดับนี้จะเน้นเพียงความรู้ในวิธีการ ซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องสามารถทำวิธีการต่าง ๆ เหล่านั้นได้

1.2.5 ความรู้เกี่ยวกับวิธีการทำ (Process) เป็นความสามารถที่จะบ่งบอกถึงเทคนิค กระบวนการและวิธีการสืบเสาะหาความรู้ในวิธีการซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องสามารถทำวิธีการต่าง ๆ เหล่านั้นได้

1.3 ความรู้ทั่วไปและนามธรรมในแต่ละสาขาวิชา (Universal and Abstraction in a Field) เป็นความสามารถที่จะบ่งบอกถึงการจัดระเบียบแบบแผนหรือแผนการต่าง ๆ ของปรากฏการณ์และแนวคิดที่เป็นจุดเด่นของ โครงสร้างหลักใหญ่ ทฤษฎีและข้อสรุปอ้างอิงซึ่งจะไปทั่วไปในการแก้ปัญหาและศึกษาปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสาขาวิชานั้น ซึ่งถือว่าเป็นความรู้ระดับสูงสุดอันมีลักษณะที่เป็นนามธรรมและซับซ้อนมาก จำแนกเป็น 2 ระดับ คือ

1.3.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลักการและข้อสรุป (Principle and Generalization) เป็นความรู้ที่เป็นนามธรรม ซึ่งสรุปจากการสังเกตปรากฏการณ์ โดยอาศัยการอธิบาย บรรยาย พยากรณ์หรือตัดสินใจกระทำหรือทิศทางการกระทำได้อย่างเหมาะสม และตรงประเด็นที่สุด เช่น ความรู้หลักการที่สำคัญ ซึ่งสรุปจากประสบการณ์ การระลึกของสรุปที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

1.3.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง (Theory and Structure) เป็นความรู้รวบยอดเกี่ยวกับหลักการและข้อสรุปอ้างอิง โดยแสดงแนวคิดเกี่ยวกับปรากฏการณ์และปัญหาที่ซับซ้อนออกมาได้อย่างชัดเจน ครอบคลุมและเป็นระบบซึ่งเป็นการกระทำที่เป็นนามธรรมมากที่สุด โดยการผสมผสานความรู้เฉพาะอย่างที่มีสัมพันธ์เข้าด้วยกัน การระลึกทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในการวางระบบที่สมบูรณ์ของทฤษฎีวิวัฒนาการ

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นทักษะความสามารถทางปัญญาขั้นแรกสุดของมนุษย์ที่จะเข้าใจการสื่อสารติดต่อ และสามารถที่จะนำเอาความรู้แนวคิดมาใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ต้องไปสัมพันธ์กับเรื่องอื่น ๆ จำแนกเป็น 3 ระดับ คือ

2.1 การแปล (Translation) เป็นความสามารถในการถอดความหรือถอดแบบจากภาษาหนึ่งไปสู่ภาษาอื่น ซึ่งเป็นการสื่อความหมายให้สามารถรู้ความหมายตรงกัน เช่น การแปลความหมาย ข้อความ คำพังเพย สุภาษิต คำคม หรือสัญลักษณ์ หรือการแปลความภาษาคณิตศาสตร์ให้เป็นสัญลักษณ์หรือกลับกัน เป็นต้น

2.2 การตีความ (Interpretation) เป็นความสามารถในการสื่อความหมายโดยการอธิบายหรือสรุปความ ซึ่งมีลักษณะที่ลุ่มลึกกว่าการแปลเพราะการแปลจะมีลักษณะการสื่อความหมายโดยการถอดความแบบคำต่อคำ แต่การตีความจึงมีการจัดระเบียบใหม่ เรียบเรียงใหม่ แสดงแนวคิดใหม่แต่ยังรักษาความหมายเดิมไว้ เช่น สามารถตีความหมายข้อมูลทางสังคมได้หลาย ๆ แง่มุม สามารถสรุปความคิดทั้งหมดออกเป็นประเด็นสำคัญตามต้องการ

2.3 การขยายความ (Extrapolation) เป็นความสามารถในการสื่อความหมายโดยการขยายความ คาดคะเนแนวโน้มของข้อมูลว่าจะมีทิศทางไปทางใด มีผลลัพธ์ออกมาอย่างไร ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับความหมายดั้งเดิม หรืออาศัยข้อมูลเดิมเป็นเครื่องตัดสินผลลัพธ์ต่าง ๆ เช่น ทักษะในการพยากรณ์ ความสืบเนื่องของแนวโน้มหนึ่ง ๆ ความสามารถในการสรุปผล โดยการอนุมานด้วยข้อมูลที่ชัดเจน

3. การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการจดจำและนำเอาหลักการเทคนิคและทฤษฎีมาใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การนำปรากฏการณ์ต่าง ๆ มาอภิปรายในเชิงวิทยาศาสตร์

4. การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวที่สมบูรณ์ให้กระจายออกเป็นส่วนย่อยหรือองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ระดับ คือ

4.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Analysis of Element) เป็นความสามารถในการค้นหาองค์ประกอบที่สำคัญส่วนรวมออกมา เช่น จำแนกข้อเท็จจริงจากสมมติฐาน

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) เป็นความสามารถในการค้นหาความสัมพันธ์ และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ และส่วนอื่นของสื่อความหมาย เช่น ความสามารถในการตรวจสอบ ความมั่นคงของสมมติฐานและข้อสมมติ ทักษะในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดหลาย ๆ แนวคิด

4.3 การวิเคราะห์การดำเนินการ (Analysis of Organizational Principle) เป็นความสามารถในการจัดระเบียบ การเรียบเรียงระบบว่ามีโครงสร้างอย่างไร ซึ่งอาจจะเป็นโครงสร้างที่ชัดเจนหรืออาจจะมึเงื่อนงำ เช่น ความสามารถในการบ่งชี้ถึงเทคนิคทั่วไปที่ใช้ในการโฆษณาหรือชักชวน

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อยเข้าเป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงาน การจัดเรียง และการผสมผสานให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นนั้นต้องคัดแปลงปรับปรุงของเก่าให้ดีขึ้น มีคุณภาพสูงขึ้น จำแนกเป็น 3 ระดับ คือ

5.1 การสื่อสารถ่ายทอดความคิด (Production of Unique Communication) เป็นความสามารถในการถ่ายทอดของผู้เขียนหรือผู้พูดที่พยายามถ่ายทอดแนวคิด ความรู้สึกหรือประสบการณ์ไปสู่ผู้อื่นให้เข้าใจความหมายตรงกัน เช่น ความสามารถในการบอกเล่าประสบการณ์ส่วนตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะในการเขียน สามารถจัดเรียงแนวความคิด และถ่ายทอดออกมาได้อย่างดีเลิศ

5.2 การวางแผนหรือเสนอโครงการดำเนินการ (Production of a Plan or Process Set of Operation) เป็นความสามารถในการวางแผนหรือเสนอโครงการดำเนินการตามเงื่อนไขและข้อมูลที่กำหนดให้ เช่น สามารถหาวิธีการทดสอบสมมติฐาน สามารถวางแผนการสอนในสถานการณ์ที่กำหนดให้

5.3 การประสานความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นนามธรรม (Derivation of Set of Abstract Relation) เป็นความสามารถในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่เป็นนามธรรมกับทั้งจัดหมวดหมู่หรืออธิบายข้อมูล หรือปรากฏการณ์ส่วนย่อยหรือการอนุมานแผนงานที่วางไว้และความสัมพันธ์ของข้อเสนอหรือสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทน เช่น ความสามารถในการตั้งสมมติฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบได้อย่างเหมาะสม และเปลี่ยนแปลงสมมติฐานไปตามองค์ประกอบและพิจารณาสิ่งใหม่ได้ ความสามารถที่จะทำสรุปอ้างอิงหรือค้นพบหลักการทางคณิตศาสตร์

6. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่าสิ่งของ ซึ่งกำหนดให้การตัดสินใจทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ จะต้องมีเกณฑ์ที่เหมาะสมที่ใช้เป็นมาตรฐานในการประเมินเกณฑ์อาจจะได้มาจากผู้เรียนเองหรือกำหนดขึ้น ซึ่งจำแนกเป็น 2 ระดับคือ

6.1 การตัดสินใจโดยใช้เกณฑ์ภายในเหตุการณ์ (Judgment in Term of Internal Criteria) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเหตุการณ์หนึ่ง โดยใช้เนื้อหาของภายในเหตุการณ์นั้นเป็นเกณฑ์การตัดสินใจได้อย่างถูกต้องแม่นยำ มั่นคง เช่น สามารถที่จะระบุสิ่งที่ไม่ใช่เหตุผลที่แท้จริงได้

6.2 การตัดสินใจโดยใช้เกณฑ์ภายนอกเหตุการณ์ (Judgment in Term of External Criteria) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเหตุการณ์หนึ่ง โดยนำไปเทียบกับเหตุการณ์ภายนอกที่เลือกมาและเป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น การเปรียบเทียบทฤษฎี การสรุปอ้างอิงและข้อเท็จจริงกับวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกัน

สรุปได้ว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่วิจัยสร้างขึ้นในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันวัด

พฤติกรรมด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ Bloom

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ลิวน์ สายยศและอังคณา สายยศ (2540: 146-147) ได้กล่าวแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งมักจะเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบด้วยกระดาษและดินสอ (Paper and Pencil Test) กับให้นักเรียนปฏิบัติจริง แบบทดสอบประเภทนี้แบ่งเป็น 3 พวก คือ แบบทดสอบของครูที่สร้างขึ้นกับแบบทดสอบมาตรฐาน

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งจะเป็นข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนว่า นักเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บทพร้อมที่ตรงไหนจะได้ซ่อมเสริม หรือวัดความพร้อมที่จะขึ้นบทเรียนใหม่ ฯลฯ ตามแต่ที่ครูปรารถนา

2. แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบประเภทนี้สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาหรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดสอบหาคุณภาพหลายครั้ง จนกระทั่งมีคุณภาพดีพอจึงสร้างเกณฑ์ปกติ (Norm) ของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้เป็นหลักและเปรียบเทียบผล เพื่อประเมินค่าการเรียนการสอนในเรื่องใด ๆ ก็ได้ จะใช้วัดอัตราความงอกงามของเด็กแต่ละวัย ในแต่ละกลุ่ม ในแต่ละภาคก็ได้ จะใช้สำหรับครูวินิจฉัยผลสัมฤทธิ์ระหว่างวิชาต่าง ๆ ในแต่ละเด็กก็ได้

บุญชม ศรีสะอาด (2541: 50) ได้กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ความสามารถของบุคคลในด้านวิชาการ ซึ่งเป็นผลการเรียนรู้ เนื้อหาสาระและตามจุดประสงค์ของวิชา หรือเนื้อหาที่สอบนั้น โดยทั่วไปจะวัดผลสัมฤทธิ์ในวิชาต่าง ๆ ที่เรียนในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ อาจจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดตรงตามจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งสร้างเพื่อให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการจำแนกผู้สอบตามความเก่งอ่อนได้ดี เป็นหัวใจของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้ การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐานซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถให้ความหมายแสดงถึงสถานภาพความสามารถของบุคคลนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชานั้น ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 35 ข้อ

3.4 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์

บุญชม ศรีสะอาด (2541: 59) กล่าวถึงแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอิงเกณฑ์ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหา ชั้นแรกจะต้องทำการวิเคราะห์ดูว่ามีหัวข้อเนื้อหาใดบ้างที่ต้องให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และที่จะต้องวัด แต่ละหัวข้อเหล่านั้นต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมหรือสมรรถภาพอะไร กำหนดออกมาให้ชัดเจน

2. กำหนดพฤติกรรมย่อยที่จะออกข้อสอบจากชั้นแรก พิจารณาต่อไปว่าจะวัดพฤติกรรมย่อยอะไรบ้าง อย่างละกี่ข้อ พฤติกรรมย่อยดังกล่าวคือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั่นเอง เมื่อกำหนดจำนวนที่ต้องการจริงเสร็จแล้ว ต่อมาพิจารณาว่าจะต้องออกข้อสอบเกินกว่าหัวข้อละกี่ข้อ ควรออกเกินไว้ไม่ต่ำกว่า 25% ทั้งนี้หลังจากนำไปทดลองใช้และวิเคราะห์หาคุณภาพของข้อสอบรายข้อแล้ว จะตัดข้อที่มีคุณภาพไม่เข้าเกณฑ์ออก ข้อสอบที่เหลือจะได้ไม่น้อยกว่าข้อสอบที่ต้องการจริง

3. กำหนดรูปแบบของข้อคำถามและศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบ ขั้นตอนนี้จะเหมือนกับขั้นตอนที่ 2 ของการวางแผนสร้างข้อสอบแบบอิงกลุ่มทุกประการ คือตัดสินใจว่าจะใช้ข้อคำถามรูปแบบใด และศึกษาวิธีเขียนข้อสอบ เช่น ศึกษาหลักในการเขียนคำถามแบบนั้น ๆ ศึกษาวิธีเขียนข้อสอบเพื่อวัดจุดประสงค์ประเภทต่าง ๆ ศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบของตน

4. เขียนข้อสอบ ลงมือเขียนข้อสอบตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ตามตารางที่กำหนดจำนวนข้อสอบของแต่ละจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และใช้รูปแบบเทคนิคการเขียนตามที่ศึกษาในขั้นตอนที่ 3

5. ตรวจสอบข้อสอบ นำข้อสอบที่ได้เขียนไว้แล้วในขั้นตอนที่ 4 มาพิจารณาทบทวนอีกครั้ง โดยพิจารณาตามหลักความถูกต้องตามหลักวิชา แต่ละหัวข้อวัดพฤติกรรมย่อยหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการหรือไม่ ตัวถูกตัวลวงเหมาะสมเข้าเกณฑ์หรือไม่ ทำการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

6. ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา นำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และข้อสอบที่วัดแต่ละจุดประสงค์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและด้านเนื้อหาจำนวนไม่ต่ำกว่า

3 คน พิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อวัดตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้นั้นหรือไม่ ถ้ามีข้อที่ไม่เข้าเกณฑ์ควรพิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสม เว้นแต่จะไม่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้น ได้อย่างชัดเจน

7. พิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง นำข้อสอบทั้งหมดที่ผ่านการพิจารณาว่าเหมาะสมเข้าเกณฑ์ในขั้นที่ 6 มาพิมพ์เป็นแบบทดสอบ มีคำชี้แจงเกี่ยวกับแบบทดสอบ วิธีตอบ จัดวางรูปแบบการพิมพ์ให้เหมาะสม

8. ทดลองใช้ วิเคราะห์คุณภาพ และปรับปรุง

9. พิมพ์แบบทดสอบฉบับจริง นำข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ จากผลการวิเคราะห์ในขั้นที่ 8 มาพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับจริงต่อไป โดยเน้นการพิมพ์ที่ประณีต มีความถูกต้อง มีคำชี้แจงที่ละเอียดแจ่มชัด ผู้อ่านเข้าใจง่าย

สรุปว่า การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย 9 ขั้นตอน คือ เคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหา กำหนดพฤติกรรมย่อย กำหนดรูปแบบข้อสอบ ตรวจสอบข้อสอบให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา พิมพ์แบบทดสอบ ทดลองใช้ วิเคราะห์คุณภาพ และปรับปรุง และพิมพ์แบบทดสอบฉบับจริง เพื่อในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ทักษะการปฏิบัติงาน

1. ความหมายทักษะการปฏิบัติงาน

เรียม ศรีทอง (2542: 335) กล่าวถึงทักษะในการทำงาน 3 ประการ ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิคเฉพาะ (Technical Skills) ทักษะมนุษยสัมพันธ์ (People Skills) และทักษะด้านการคิด (Conceptual Skills) ทักษะด้านเทคนิคเฉพาะเป็นคุณลักษณะที่จะได้รับการยอมรับทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อองค์กร ทักษะนี้จะช่วยให้ผู้นำตัดสินใจเลือกทำงานได้อย่างเหมาะสม ส่วนทักษะมนุษยสัมพันธ์เป็นความสามารถที่จะสร้างสัมพันธ์กับบุคคลที่ติดต่อด้วย เป็นทักษะสำคัญที่จะช่วยให้ผู้นำสามารถทำงาน จูงใจและส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความรู้สึกพึงพอใจ สบายใจ และตั้งใจทำงานด้วยความรู้สึกผูกพัน ลักษณะด้านความคิดความสำคัญมากต่อการนำองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย

กรมสุขภาพจิต (2543: 17) กล่าวในเรื่องทักษะว่า เป็นความสามารถที่คนเราไม่เคยมีมาก่อน แต่ได้เรียนรู้จนกระทั่งทำได้อย่างชำนาญ การสอนทักษะมี 2 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นรู้ชัดเห็นจริง เป็นขั้นที่มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้วาทักษะเหล่านี้มีความสำคัญและฝึกฝนให้ทำเป็นหรือทำได้อย่างไร ในขั้นตอนนี้จะใช้องค์ประกอบในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 3 องค์ประกอบ คือ ความคิดรวบยอด ประสบการณ์และการสะท้อนความคิดและอภิปราย

2. ขั้นลงมือกระทำ เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามที่ได้เรียนรู้จากขั้นตอนแรกใน ในขั้นตอนนี้ในองค์ประกอบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้านการประยุกต์แนวคิดและทดลองโดยให้ผู้เรียนฝึกทักษะ

สรุปในเรื่องทักษะว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการติดต่อสื่อสารการบริหารจัดการการประเมินตนเองและบุคคลอื่น เป็นพฤติกรรมทางสังคมที่สืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ การมีเจตคติที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีทักษะที่ดีด้วย

2. รูปแบบการเรียนการสอนทักษะการปฏิบัติ

รูปแบบการเรียนการสอนแบบทักษะปฏิบัติได้มีผู้กำหนดรูปแบบไว้ทั้งทฤษฎี หลักการแนวคิดของรูปแบบ วัตถุประสงค์ และผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบของหลายท่านที่ได้กล่าวไว้

2.1 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์ซัน

(Instructional Model Based on Simpson's Process for Psychomotor Model Skill Development)

2.1.1 ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ

Simpson (1972) กล่าวว่า ทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการของผู้เรียนเป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อนต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วน การทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการสั่งงานของสมอง ซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทนผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการจัดการ

2.1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือทำงานที่ต้องอาศัยความเคลื่อนไหวหรือการประสานงานของกล้ามเนื้อทั้งหลายได้อย่างดี มีความถูกต้อง และมีความชำนาญ

2.1.3 กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (Perception) เป็นขั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จะทำ โดยการให้ผู้เรียนสังเกตการณ์ทำงานนั้นอย่างตั้งใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม (Readiness) เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงานหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ โดยการปรับตัวให้พร้อมกับการเคลื่อนไหวหรือแสดงทักษะนั้น ๆ และมีจิตใจและสภาวะอารมณ์ที่ดีต่อการที่จะทำหรือแสดงทักษะนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม (Guide Response) เป็นขั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำหรือการแสดงทักษะนั้น หรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองฝึกลองดูจนกระทั่งสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง (Mechanism) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติ และเกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้น ๆ

ขั้นที่ 5 ขั้นกระทำอย่างชำนาญ (Complex Overt Response) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ เป็นไปโดยอัตโนมัติ และความเชื่อมั่นในตนเอง

ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตนให้ดียิ่งขึ้น และประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ

ขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่มเมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ และสามารถประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่หลากหลายแล้ว ผู้ปฏิบัติจะเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำหรือปรับกระทำนั้นให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ

2.1.4 ผลที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะสามารถกระทำหรือแสดงออกอย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ ในสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ นอกจากนั้นช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความอดทนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วย

2.2 รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow's Instructional Model for Psychomotor Domain)

2.2.1 ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ

Harrow (1972: 96-99) ได้จัดระดับขั้นตอนของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้น โดยเริ่มจากระดับที่ซับซ้อนไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก ดังนั้นการกระทำจึงเริ่มจากการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ไปถึงการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อย่อยตามลำดับขั้นดังกล่าว ได้แก่ การเลียนแบบ การลงมือกระทำตามคำสั่ง การกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ การแสดงออกการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ

2.2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้ช่วยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสามารถทางด้านทักษะปฏิบัติต่าง ๆ กล่าวคือ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์และชำนาญ

2.2.3 กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นเลียนแบบ เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนสังเกตการณ์กระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ ซึ่งผู้เรียนย่อมจะรับรู้หรือสังเกตเห็นรายละเอียดต่าง ๆ ได้ไม่ครบถ้วน แต่อย่างน้อยผู้เรียนจะสามารถบอกได้ว่าขั้นตอนหลักของการกระทำนั้น ๆ มีอะไรบ้าง

ขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือกระทำตามคำสั่ง เมื่อผู้เรียนได้เห็นและสามารถบอกขั้นตอนของการกระทำที่ต้องการเรียนรู้แล้ว ให้ผู้เรียนลงมือกระทำโดยไม่มีแบบอย่างให้เห็น ผู้เรียนอาจลงมือทำตามคำสั่งของผู้สอน หรือทำตามคำสั่งที่ผู้สอนเขียนไว้ในคู่มือก็ได้ การลงมือปฏิบัติตามคำสั่งนี้ แม้ผู้เรียนไม่สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ แต่อย่างน้อยผู้เรียนก็จะได้ประสบการณ์จากการลงมือทำ และค้นพบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้และการปรับการกระทำให้ถูกต้องสมบูรณ์ขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นการกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ (Precision) ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนจนสามารถทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์โดยไม่จำเป็นต้องมีแบบอย่างหรือคำสั่งนำทางการกระทำ การกระทำที่ถูกต้องและแม่นยำ พอดี สมบูรณ์แบบเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องสามารถทำได้ในขั้นนี้

ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก (Articulation) ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้น จนสามารถกระทำสิ่งนั้นได้ถูกต้องสมบูรณ์แบบอย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว ราบรื่น และด้วยความมั่นใจ

ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ (Naturalization) ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถกระทำสิ่งนั้น ๆ อย่างสบาย เป็นไปอย่างอัตโนมัติโดยไม่รู้สึกรู้ว่าต้องใช้ความพยายามเป็นพิเศษ ซึ่งต้องอาศัยการปฏิบัติบ่อย ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย

2.2.4 ผลที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะเกิดการพัฒนาทางด้านทักษะปฏิบัติ จนสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์

2.3 รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies's Instructional Model for Psychomotor Domain)

2.3.1 ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ

Davies (1971: 50-56) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติ ไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้น ได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหม่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น

2.3.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มุ่งพัฒนาความสามารถทางด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะที่ประกอบด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก

2.3.3 กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นนี้เป็นขั้นทำให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวม โดยการสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ ทักษะหรือการกระทำที่สาธิตให้ผู้เรียนดูนั้น จะต้องเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ไม่ช้าหรือเร็วเกินไปนัก ก่อนการสาธิตครูควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ควรชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นนี้เป็นขั้นทำให้ผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการกระทำหรือทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ หรือแบ่งสิ่งที่กระทำออกเป็นส่วนย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไปที่ละส่วนอย่างช้า ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มีครูสาธิตหรือมีแบบอย่างให้ดู หากคิดขัดจุดใด ผู้สอนควรให้คำชี้แนะ และช่วยแก้ไขจนกระทั่งผู้เรียนทำได้ เมื่อได้แล้วผู้สอนจึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ ทำเช่นนี้เรื่อย ๆ จนกระทั่งครบทุกส่วน

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้วผู้สอนอาจแนะนำวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น หรือสิ้นเปลืองน้อยลง เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ

2.3.4 ผลที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติทักษะได้อย่างดี มีประสิทธิภาพ จากรูปแบบการสอน ทักษะปฏิบัติสรุปได้ว่า การจัดระดับขั้นของการเรียนรู้ทางด้านทักษะการปฏิบัติ โดยเริ่มจากระดับที่

ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึที่ที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว โดยมีวัตถุประสงค์ของรูปแบบนี้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสามารถทางด้านทักษะปฏิบัติต่าง ๆ กล่าวคือ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำ อย่างถูกต้องสมบูรณ์และชำนาญจะประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นเลียนแบบ ขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือกระทำตาม คำสั่ง ขั้นที่ 3 ขั้นการกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำ อย่างชำนาญ สำหรับรายวิชานี้ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ ตามแนวคิดของซัมพ์สันมี 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถ กระทำได้เอง ขั้นที่ 5 ขั้นกระทำอย่างชำนาญ ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ ขั้นที่ 7 ขั้นการ คิตรีเริ่ม

3. การวัดและประเมินทักษะปฏิบัติ

3.1 ความหมายของการวัดและประเมินทักษะปฏิบัติ

ไพศาล หวังพานิช (2526: 89) ให้ความหมายไว้ว่า การวัดการปฏิบัติ คือ ความสามารถในการปฏิบัติที่ให้ผู้เรียน ได้แสดงพฤติกรรมตรงออกมาด้วยการกระทำ โดยถือว่าการปฏิบัติ เป็น ความสามารถในการผสมผสานหลักการวิธีการต่าง ๆ ที่ได้รับการฝึกฝนมา ให้ปรากฏออกมาเป็นทักษะ ของผู้เรียน

เทียน ไชยสร (2529: 37) ให้ความหมายของการวัดการปฏิบัติว่า เป็นการวัดความสามารถของบุคคลในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยบุคคลนั้น ได้ลงมือปฏิบัติ การจัดการที่มีความ สัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับสิ่งที่อยู่ในลักษณะของรูปธรรม โดยทางกาย หรือรับรู้ประสาทสัมผัส

สุนันท์ สดโกสุม (2529: 68) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวัดการปฏิบัติ ส่วนใหญ่ จะวัดจากการทดสอบโดยวิธีการสร้างสถานการณ์จำลอง และการกำหนดงานให้ ซึ่งต้องพิจารณา ทั้งผลงานและวิธีการปฏิบัติ (Product and Procedure)

สุวิมล ว่องวานิช (2546: 246) สรุปว่า การวัดการปฏิบัติเป็นการวัดที่ครอบคลุม ทักษะการปฏิบัติ (Practical or Manual Skills) โดยมีจุดสำคัญอยู่ที่พฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นเป็น การตอบสนองต่อสิ่งเร้าในรูปของการปฏิบัติ โดยสิ่งเร้าที่นำเสนออาจเป็นภาษาหรือไม่ใช่ภาษาก็ได้

จากความหมายที่นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลาย ๆ ท่านกล่าวมานั้นพอจะสรุป ความหมายของการวัดการปฏิบัติได้ว่าเป็นการวัดพฤติกรรมที่เป็นทักษะของผู้สอบ ซึ่งทักษะนี้จะ รวมทั้งความสามารถด้านสมองหรือไม่ใช่ด้านสมองก็ได้ และการวัดทักษะดังกล่าวทำได้โดยให้ ผู้สอบแสดงออกมากับการปฏิบัติให้ดู เกณฑ์การเลือกงานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติ

3.2 การวัดทักษะปฏิบัติ

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของการวัดการปฏิบัติไว้หลายท่าน ดังนี้

Nitko (1983: 22) และ Eble and Frisbie (1986: 351 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2546: 245) ได้ให้ความหมายของการวัดการปฏิบัติว่าเป็นการสังเกตพฤติกรรมการตอบสนองต่อแบบวัดที่ไม่ได้แสดงออกด้วยภาษาหรือการทำการกิจกรรมที่อาศัยทักษะความคล่องแคล่วว่องไวของการเคลื่อนไหวร่างกาย

Ryans and Frederiksen (อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2546: 245) กล่าวว่า การวัดการปฏิบัติเป็นกระบวนการที่ใช้ในการวัดทักษะที่ต้องอาศัยเครื่องมือวัดและเป็นการวัดที่ไม่ใช่ภาษา

Lyman (1986: 163 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2546: 245-246) ได้กล่าวถึงการวัดการปฏิบัติว่ามีความคลุมเครือ และได้นิยามการวัดการปฏิบัติออกเป็น 3 ความหมาย คือ 1) เป็นการวัดที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์และตรงกันข้ามการใช้ข้อสอบที่ต้องเขียนตอบ 2) เป็นการทดสอบที่พยายามลดการใช้ทักษะทางภาษา หรือ 3) เป็นการวัดตัวอย่างของงานที่มอบหมายให้ทำ (Work-Sample Test) โดยธรรมชาติของการวัดแบบนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายเนื่องจากต้องใช้วัสดุอุปกรณ์และเป็นการทดสอบทีละคน

ไพศาล หวังพานิช (2526: 89) ให้ความหมายว่า การวัดการปฏิบัติ คือ ความสามารถในการปฏิบัติที่ให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมตรงออกมาด้วยการกระทำ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติ เป็นความสามารถในการผสมผสานหลักการ วิธีการต่าง ๆ ที่ได้รับการฝึกฝนมาให้ปรากฏออกมาเป็นทักษะของผู้เรียน

จากความหมายที่นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลาย ๆ ท่านกล่าวมานั้นพอจะสรุปความหมายของการวัดการปฏิบัติได้ว่า เป็นการวัดพฤติกรรมที่เป็นทักษะของผู้เรียน ซึ่งทักษะนี้ได้แสดงถึงพฤติกรรมออกมาด้วยการกระทำเป็นความสามารถที่ผสมผสานหลักการและการฝึกฝนในรูปแบบที่ผู้สอนต้องการให้เกิดขึ้น โดยนำทักษะปฏิบัติเหล่านี้มาใช้กับกระบวนการฝึกอบรมในเรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็น

4. เกณฑ์การประเมิน

4.1 ความหมายของเกณฑ์การประเมิน

นพเก้า ฌ พัทลุง (2551: 35) กล่าวว่า เกณฑ์การประเมิน หมายถึง แนวทางในการประเมินซึ่งประกอบด้วยระดับคะแนน เกรด หรือคุณภาพ และรายละเอียดคุณลักษณะของแต่ละระดับอย่างชัดเจน

นัตรศิริ ปิยะพิมลลสิทธิ์ (2553: 2) การให้คะแนนด้วยเกณฑ์การให้คะแนน คือ เกณฑ์การให้คะแนนที่ถูกพัฒนาโดยครูหรือผู้ประเมินที่ใช้วิเคราะห์งานหรือกระบวนการที่ผู้เรียนได้พยายามสร้างขึ้น การประเมินผลงานนักเรียนจะมี 2 ลักษณะคือ ผลงานที่ได้จากกระบวนการของนักเรียน และกระบวนการที่นักเรียนใช้เพื่อให้เกิดผลงาน จะประเมินในลักษณะใดขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการเรียน อาจจะประเมินลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือประเมินทั้งสองลักษณะก็ได้ ผู้ประเมินจะต้องตัดสินคุณภาพของผลงานหรือกระบวนการปฏิบัติงานของผู้เรียนแต่ละคนที่มีระดับที่แตกต่างกันหลายระดับที่แตกต่างกัน อาจจะเป็นคุณภาพของชิ้นงานที่ได้สร้างขึ้นหรือระดับของกระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้เรียนแต่ละคนได้ใช้เพื่อให้เกิดผลงาน เพื่อให้การตัดสินใจสอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคน ผู้ประเมินจะต้องใช้เกณฑ์ในการประเมินคุณภาพทั้งชิ้นงานของผู้เรียน เกณฑ์อาจจะอยู่ในเชิงคุณภาพหรือปริมาณ อาจจะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หรือแบบตรวจสอบ (Checklist) โดยปกติจะใช้ในการประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้เดียวหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของงานปฏิบัติ แต่การปฏิบัติงานที่ซับซ้อนผู้ประเมินจะต้องประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ที่หลากหลายและประเมินหลาย ๆ ส่วนของการปฏิบัติ นั่นคือผู้ประเมินจะต้องมีเกณฑ์การให้คะแนนที่มากมายเพื่อให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน หรือเหมาะสมกับแต่ละส่วนของการปฏิบัติงาน การให้คะแนนจะอยู่ในรูปของตัวเลข ดังนั้นตัวเลข 4 อาจจะหมายถึง ระดับคุณภาพสูงสุด เลข 3 เป็นระดับคุณภาพรองลงมา คุณภาพของงานในแต่ละระดับจะต้องใช้การอธิบาย ดังนั้นในแต่ละระดับคะแนนจะต้องอธิบายเป็นภาษาที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการปฏิบัติงานในระดับนั้น

สรุปได้ว่า เกณฑ์การประเมิน เป็นแนวทางในการประเมิน ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนคือ เกณฑ์ที่ใช้ประเมินการปฏิบัติงานหรือผลงานของนักเรียน และระดับคุณภาพหรือระดับคะแนน เกณฑ์จะบอกผู้สอนหรือผู้ประเมินว่าการปฏิบัติงานหรือผลงานนั้น ๆ ต้องพิจารณาสิ่งใดบ้าง ระดับคุณภาพหรือระดับคะแนนจะบอกว่า การปฏิบัติหรือผลงานที่สมควรจะได้ระดับคุณภาพหรือระดับคะแนนนั้น ๆ ของเกณฑ์แต่ละตัวมีลักษณะอย่างไร

4.2 ข้อดีของเกณฑ์การประเมิน

นพเก้า ฌ พัทลุง (2551: 35) กล่าวว่า เกณฑ์การประเมินมีคุณค่าในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนเข้าใจมาตรฐานและความคาดหวังอย่างชัดเจน
2. ทำให้ผู้สอนมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ในการที่ตอบสนองผู้เรียนทันที
3. ทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง เข้าใจตนเองและสามารถประเมินตนเอง
4. ทำให้ผู้ปกครองเข้าใจการเจริญเติบโตและความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างชัดเจน

ทำให้ทราบบทบาทที่ดีของตนเองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. ทำให้ผู้บริหารและคณะกรรมการ โรงเรียนได้รับข้อมูลหลาย ๆ ด้านจากการประเมินผู้เรียน เพื่อการพัฒนาและควบคุมนโยบายในการปฏิบัติงาน

4.3 ประเภทของเกณฑ์การประเมิน

นพเก้า ฌ พัทลุง (2551: 37) ได้แบ่งเกณฑ์การประเมินเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. การให้คะแนนเป็นภาพรวม (Holistic Score) เป็นการให้คะแนน โดยดูภาพรวมของการปฏิบัติงานหรือผลงานดังตัวอย่าง

1.1 การตอบคำถามโดยทั่วไป

- 3 หมายถึง คำตอบถูกต้อง แสดงเหตุผลและแนวคิดประกอบชัดเจน
- 2 หมายถึง คำตอบถูกต้อง แสดงเหตุผลและแนวคิดประกอบยังไม่ชัดเจน
- 1 หมายถึง คำตอบผิดพลาด แสดงเหตุผลและแนวคิดประกอบยังไม่ชัดเจน
- 0 หมายถึง ไม่ตอบหรือตอบไม่ถูกเลย

1.2 การเขียนตอบคำถามกับมโนทัศน์

- ดี หมายถึง เขียนแสดงความเข้าใจมโนทัศน์เกี่ยวกับ...และยกตัวอย่างประกอบได้ถูกต้องชัดเจน
- ปานกลาง หมายถึง เขียนแสดงความเข้าใจมโนทัศน์เกี่ยวกับ...และยกตัวอย่างประกอบได้ถูกต้องแต่ยังไม่ชัดเจน
- ควรปรับปรุง หมายถึง เขียนแสดงความเข้าใจมโนทัศน์เกี่ยวกับ...และยกตัวอย่างประกอบไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน

2. การประเมินแบบแยกส่วน เป็นการให้คะแนนที่แยกส่วนหรือองค์ประกอบคุณลักษณะของผลงานหรือกระบวนการ แล้วนำแต่ละส่วนหรือองค์ประกอบของคุณลักษณะมารวมกันเป็นคะแนนรวม

3. การประเมินแบบแยกส่วนและเลือกประเมินอีกบางคุณลักษณะ (Annotated Holistic Rubrics) ผู้ประเมินจะประเมินแบบ Holistic Rubrics ก่อน แล้วจึงประเมินแยกส่วนอีกบางคุณลักษณะที่เด่น ๆ เพื่อใช้เป็นผลสะท้อนในบางคุณลักษณะของผู้เรียน การให้คะแนนแบบ Holistic Rubrics ใช้ได้ง่ายและใช้เพียงไม่กี่ครั้งต่อผู้เรียน 1 คน จะเป็นการประเมินในภาพรวมของทุกคุณลักษณะในการปฏิบัติงาน ส่วนการให้คะแนนแบบ Analysis Rubrics จะใช้บ่อยครั้ง โดยจะประเมินแยกในแต่ละคุณลักษณะงาน ซึ่งการประเมินแบบนี้จะมีประโยชน์ เมื่อสนใจวินิจฉัยหรือช่วยเหลือผู้เรียนว่ามีความรู้ความเข้าใจในแต่ละส่วนหรือแต่ละคุณลักษณะของการปฏิบัติงานนั้น ๆ หรือไม่ ซึ่งจะมีส่วนให้ครูได้ช่วยเสริมสร้างหรือพัฒนาการเรียนรู้ในแต่ละคุณลักษณะของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ส่วนแบบ Analysis Rubrics จะรวมข้อจำกัดของ Holistic และ Analysis ไว้ด้วยกัน เริ่มด้วย

การประเมินในภาพรวมของการปฏิบัติงานด้วย Holistic แล้วผู้ประเมินจะเลือกประเมินเพียงบางคุณลักษณะของงานแบบ Analysis ซึ่งการประเมินเพียงบางคุณลักษณะนี้จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงคะแนนที่ประเมินแบบ Holistic ประโยชน์ก็คือมีจะมีความรวดเร็วในการประเมินและเป็นการให้ผู้ประเมินได้เลือกประเมินเฉพาะบางคุณลักษณะที่โดดเด่นเพียงไม่กี่องค์ประกอบ เพื่อเป็นผลสะท้อน (Feedback) ให้แก่ผู้เรียน แต่ไม่มีประโยชน์ในการวินิจฉัยผู้เรียนว่าบกพร่องในคุณลักษณะใดเพราะหลาย ๆ คุณลักษณะไม่ได้ถูกประเมิน

สรุปได้ว่า เกณฑ์การประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ คือ การให้คะแนนเป็นภาพรวม และการให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ การวิจัยในครั้งนี้ประเมินการให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ

4.4 การสร้างเกณฑ์การประเมิน

นพเก้า ฅ พัทลุง (2551: 36) กล่าวว่า การพัฒนาเกณฑ์การประเมิน มีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดคุณลักษณะการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นด้าน ย่อมกำหนดระดับที่สูงสุดไปยังต่ำสุดที่มีความเป็นไปได้ และกำหนดระดับตัวแทนของการปฏิบัติที่สามารถวัดได้ในระดับสูง กลาง และต่ำ อย่างน้อย 3 ระดับ การกำหนดคะแนนสามารถเป็นไปได้ทั้งเชิงปริมาณ เช่น 3 2 1 เชิงคุณภาพ เช่น ดี ปานกลาง ควรปรับปรุง หรือทั้งสองแบบร่วมกัน เกณฑ์การให้คะแนน สำหรับผลงาน 1 ชิ้น ควรมีไม่เกิน 6 ด้าน และไม่เกิน 10 ด้าน สำหรับผลงานกลุ่ม
2. กำหนดวิธีบรรยายรายละเอียดคุณลักษณะแต่ละระดับ โดยการสอบถามผู้เรียน ให้เสนอความคิดเห็นต่อเกณฑ์นั้นด้วย จะทำให้เกณฑ์มีความชัดเจนขึ้น และทำให้ผู้เรียนเข้าใจมาตรฐานที่เขาต้องทำให้สำเร็จ ส่งเสริมการวินิจฉัยตนเองทั้งในจุดเด่น และจุดบกพร่อง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนการสอน
3. หาตัวอย่างผลงานของผู้เรียนและทดลองใช้เกณฑ์การประเมินอธิบายงานชิ้นนั้นให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติและเกณฑ์ดังกล่าว โดยให้โอกาสผู้เรียนจัดอันดับตัวอย่างผลงานโดยใช้เกณฑ์การประเมิน

สรุปได้ว่า การสร้างเกณฑ์การประเมินจะต้องกำหนดคุณลักษณะการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นด้าน กำหนดวิธีบรรยายรายละเอียดคุณลักษณะแต่ละระดับและหาตัวอย่างผลงานของผู้เรียนและทดลองใช้เกณฑ์การประเมินอธิบายงานชิ้นนั้น ซึ่งการสร้างเกณฑ์การประเมินจะต้องมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนอย่างชัดเจน

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดการประเมินทักษะการปฏิบัติงานในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยใช้เกณฑ์ประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การใช้วัสดุ

อย่างคุ้มค่า 2) ความถูกต้องของผลงาน 3) การสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทย 4) ความคิดสร้างสรรค์

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ประนิตดา จำแก้ว (2538: 28) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกหรือทัศนคติทางด้านบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้ แต่ทั้งนี้ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันขึ้นกับค่านิยมและประสบการณ์ที่ได้รับ

พิทักษ์ ทรุษิม (2538: 24) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเชิงการประมาณค่า ซึ่งจะเห็นว่าเกี่ยวข้องกับทัศนคติอย่างแยกกันไม่ออก

อรรถสิทธิ์ เกรือทอง (2545: 6) สรุปไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกที่เกิดขึ้นในทางที่ชอบไม่ชอบ เมื่อความต้องการของตนได้รับการตอบสนอง และความพึงพอใจจากการรับบริการ ก็เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นหรืออารมณ์ที่ตอบสนองว่าชอบหรือไม่ชอบต่อการให้บริการในสถานที่ที่ให้บริการตามประสบการณ์ที่ได้รับ จากการเข้าไปติดต่อขอรับบริการในสถานบริการนั้น ๆ

Chaplin (อ้างถึงใน กาญจนา กังแฮ, 2545: 9) กล่าวว่า ความพึงพอใจตามความหมายของพจนานุกรมด้านจิตวิทยาได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า เป็นความรู้สึกของผู้มารับบริการต่อสถานบริการตามประสบการณ์ที่ได้รับ จากการเข้าไปติดต่อขอรับบริการในสถานบริการนั้น ๆ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกเชิงบวกของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนอง ความคิดเห็นหรือทัศนคติที่มีต่อสิ่งที่ทำ ที่แสดงออกมาทางพฤติกรรมและส่งผลต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำแบบวัดความพึงพอใจลักษณะมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับใด

2. องค์ประกอบของความพึงพอใจ

องค์ประกอบของความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการรับบริการ ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

Millett (อ้างถึงใน รัชนี้ พิทักษ์ญาติ, 2546: 21) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริการ (Satisfactory Services) ดังนี้

1. ความสามารถในการจัดบริการให้เพียงพอแก่ความต้องการของผู้รับบริการ (Ample Service) เช่น จัดพนักงานไว้บริการอย่างเพียงพอ ที่ลักษณะรอรับบริการมีเพียงพอ

2. ความสามารถในการจัดบริการได้อย่างยุติธรรม โดยลักษณะการจัดให้นั้นเป็นไปอย่างเสมอภาคและเสมอหน้า (Equitable Service) แก่ผู้รับบริการ เช่น การให้บริการลูกค้าตามลำดับมาก่อน-หลัง พนักงานมีความอ่อนโยนต่อลูกค้าทุกระดับสาขาอาชีพ หรือไม่เลือกบริการลูกค้าเป็นพิเศษเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะคน

3. ความสามารถในการจัดบริการให้อย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) โดยไม่มีการหยุดชะงักหรือติดขัดในการให้บริการนั้น ๆ เป็นการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ ไม่ใช้ยึดความพอใจของหน่วยงานที่ให้บริการว่าจะให้หรือจะหยุดเมื่อใดก็ได้

4. ความสามารถในการจัดบริการให้ต่อเนื่องทันต่อเวลา (Timely Service) ตามลักษณะความจำเป็นรีบด่วนในการบริการ และความต้องการของประชาชนในการบริการนั้น ๆ หัวใจของธุรกิจปัจจุบันคือ ช่วงเวลาความผิดพลาดจากการไม่ทันเวลาอาจเป็นผลเสียต่อธุรกิจช่วงชิงโอกาสในการลงทุนไปได้ ดังนั้นหากมีวิธีการใดที่รวดเร็วจะเป็นผลดีกับลูกค้า

5. ความสามารถในการพัฒนาบริการที่จัดให้ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพให้มีความเจริญก้าวหน้า (Progressive Service) ตามลักษณะของการบริการนั้น โดยมีการปรับปรุงคุณภาพหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการโดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม

จากองค์ประกอบของความพึงพอใจทั้ง 5 ด้าน จะเห็นได้ว่าการให้บริการถือว่าเป็นความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะสร้างความพึงพอใจและความประทับใจให้กับผู้รับบริการ ซึ่งจะส่งผลย้อนไปหาตัวเจ้าหน้าที่ขององค์กรและผู้วิจัยได้รับความพึงพอใจกับการบริการอย่างมีความสุข

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจ

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจซึ่งจะเป็นรายละเอียดที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

John D. Millett (อ้างถึงใน กาญจนา กังแสด, 2545: 25) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการให้บริการ (Satisfactory Services) หรือความสามารถในการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ โดยการพิจารณาจากองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้คือ

1. การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable Service) หมายถึง ความยุติธรรมในการบริหารงานของรัฐที่มีฐานคติที่ว่า คนทุกคนเท่าเทียมกัน ดังนี้ประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่าง

เท่าเทียมกันในแง่ของกฎหมาย ไม่มีการแบ่งแยกกีดกันในการให้บริการ ประชาชนจะได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลที่ใช้มาตรฐานการให้บริการเดียวกัน

2. การให้บริการอย่างทันเวลา (Timely Service) หมายถึง ในการบริการจะต้องมองว่าการให้บริการสาธารณะจะต้องตรงเวลา ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจะถือว่าไม่มีประสิทธิผลเลยถ้าไม่มีการตรงเวลา ซึ่งจะสร้างความไม่พอใจให้แก่ประชาชน

3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะจะต้องมีลักษณะ มีจำนวนการให้บริการและสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม The Right Quantity at The Geographical มิเลทเห็นว่าความเสมอภาคหรือการตรงต่อเวลาจะไม่มี ความหมายเลย ถ้ามีจำนวนการให้บริการที่ไม่เพียงพอ และสถานที่ตั้งสำหรับให้บริการไม่เหมาะสมสร้างความไม่ยุติธรรมให้แก่ผู้รับบริการ

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก ไม่ใช่ยึดความพอใจของหน่วยงานที่ให้บริการว่าจะให้หรือหยุดบริการเมื่อใดก็ได้

5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่มีการปรับปรุงคุณภาพและผลการปฏิบัติงาน กล่าวอีกนัยหนึ่ง การเพิ่มประสิทธิภาพหรือความสามารถจะทำหน้าที่ได้มากขึ้น โดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม

ปราณี ธนอัญญาพร (2542: 26) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างความพึงพอใจในการให้บริการแก่ประชาชน (Satisfactory)

1. การให้บริการอย่างเท่าเทียม (Equitable Service) คือ การให้บริการที่มีความยุติธรรมทุกคนเท่าเทียมกัน ได้รับการปฏิบัติ เหมือนกัน ไม่มีการแบ่งแยก และใช้มาตรฐานการให้บริการเดียวกัน

2. การให้บริการอย่างรวดเร็ว ตรงเวลา (Timely Service) คือ การให้บริการตรงความต้องการ ตรงเวลา

3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service) คือ การให้บริการด้านสถานที่ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสม

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) คือ การให้บริการอย่างสม่ำเสมอและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service) คือ การให้บริการที่มีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพให้มีความก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ

วิชาญ ฤทธิรงค์ (2538: 52) ได้ชี้แนะว่า การให้บริการและการต้อนรับลูกค้าให้ได้รับความพึงพอใจและประทับใจ อยากที่จะมาใช้บริการอีกควรดำเนินการ ดังนี้

1. พนักงานต้องแต่งกายสะอาด เรียบร้อย
2. ต้อนรับทุกคนอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน
3. พนักงานมีความรอบรู้ในหน้าที่ บริการด้วยความรวดเร็ว มีความกระตือรือร้น
4. ควรมีการสืบหาข้อมูลของลูกค้าจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อจะได้ต้อนรับอย่างเหมาะสม
5. การให้บริการลูกค้าจะต้องคำนึงถึงความต้องการของลูกค้าเป็นสำคัญ
6. สถานที่ทำงาน ต้องดูแลให้สะอาด มีการจัดที่พักคอยสำหรับลูกค้า
7. หมั่นออกเยี่ยมเยียนลูกค้า หรือธุรกิจของลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ
8. สร้างส่อสัมพันธ์ระหว่างลูกค้าชนิดปากต่อปากซึ่งเป็นวิธีที่ได้ผลมากที่สุด
9. การพัฒนาระบบงาน โดยการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามา
10. ให้คำแนะนำด้านวิชาการและการตลาดแก่ลูกค้า

สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจจะต้องให้บริการอย่างเสมอภาค ทุ่มเวลาให้บริการอย่างเพียงพอและต่อเนื่องและมีการปรับปรุงคุณภาพของการปฏิบัติงาน

4. การวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจต่อบริการจะกระทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้ (สาโรช ไสยสมบัติ, 2534: 39)

1. การใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายวิธีหนึ่ง โดยการขอร้องหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการวัด แสดงความคิดเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ หรือเป็นคำตอบอิสระ โดยคำถามที่ถามอาจจะถามถึงความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ที่หน่วยงานกำลังให้บริการ พนักงานที่ให้บริการ เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการหนึ่งในการที่ได้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ ซึ่งเป็นวิธีการที่ต้องอาศัยเทคนิคและความชำนาญพิเศษของผู้สัมภาษณ์ที่จะตั้งใจให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามให้ตรงกับข้อเท็จจริง การวัดความพึงพอใจโดยวิธีสัมภาษณ์ นับว่าเป็นวิธีการที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพมากอีกวิธีหนึ่ง
3. การสังเกต เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ โดยสังเกตจากพฤติกรรมก่อนมารับบริการ ขณะขอรับบริการ และหลังจากการมาขอรับบริการ เป็นต้น การวัดความพึงพอใจ โดยวิธีนี้จะต้องกระทำอย่างจริงจังและมีแบบแผนที่แน่นอน จึงจะสามารถประเมินถึงระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการได้อย่างถูกต้อง

จะเห็นได้ว่าการวัดความพึงพอใจต่อบริการนั้น สามารถที่จะทำการวัดได้หลายวิธี ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับความสะดวก ความเหมาะสม ตลอดจนจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการวัดด้วย จึงจะส่งผลให้การวัดนั้นมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าเชื่อถือในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือวัดความพึงพอใจโดยใช้เกณฑ์ระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ 5 พึงพอใจมากที่สุด 4 พึงพอใจมาก 3 พึงพอใจปานกลาง 2 พึงพอใจน้อย 1 พึงพอใจน้อยที่สุด โดยมีด้านการวัด 4 ด้าน คือ ด้านการจัดกระบวนการฝึกอบรม ด้านสื่อในการฝึกอบรม ด้านการนำความรู้ไปใช้ ด้านการวัดและประเมินผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ยวดี ฤชา (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักสำหรับอาจารย์พยาบาล การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่แรกเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสำรวจสมรรถภาพและความต้องการฝึกอบรมของอาจารย์พยาบาลจากสถาบันการศึกษาพยาบาลทั่วประเทศ ขั้นตอนที่สองเป็นการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานและความต้องการฝึกอบรมที่สำรวจได้ในขั้นตอนหนึ่ง หลักสูตรที่สร้างขึ้นเป็นหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการใช้หลักการของการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นแนวทางในการฝึกอบรม ขั้นตอนที่สามเป็นการใช้หลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตร โดยนำหลักสูตรไปใช้ฝึกอบรมอาจารย์พยาบาลภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี จำนวน 38 คน เป็นกลุ่มทดลอง 18 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน กลุ่มทดลองได้อบรมตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกอบรม ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีสมรรถภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักเพิ่มขึ้นก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .01 ด้วยเช่นกัน หลังจากการทดลองใช้หลักสูตร ได้นำข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตรมาแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขั้นตอนที่สี่เป็นการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยติดตามการจัดการเรียนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักของอาจารย์พยาบาลกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรม หลังจากติดตามการสอนหนึ่งรายวิชา พบว่าทั้งอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลมีสมรรถภาพในการเรียนและการสอนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และอาจารย์พยาบาลมีสมรรถภาพในการเรียนแบบนี้เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรม และหลังฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นสมรรถภาพในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน ที่หลังจากสอนนักศึกษาแล้วมีสมรรถภาพเพิ่มขึ้นหลังจากฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่า ได้หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนการสอนแบบที่ใช้

ปัญหาเป็นหลักสำหรับอาจารย์พยาบาลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ และสามารถนำหลักสูตรนี้ไปใช้ได้ต่อไป โดยอาจจะใช้เหมือนที่กำหนดไว้หรืออาจดัดแปลงได้ตามเหมาะสม

ทองสุข วันแสน (2537) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่ สำหรับประชาชนในชนบท โดยวิธีการดำเนินการวิจัย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาหลักสูตร โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ สัมภาษณ์พัฒนาการจังหวัด อุตุสาหกรรมจังหวัด เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องประชาชนในหมู่บ้าน ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างและพัฒนาโครงร่างหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานโดยหลักสูตรที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สมรรถภาพที่มุ่งเน้น หน่วยการฝึกอบรมและแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นตอนที่ 3 เป็นการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประเมินหลักสูตรในแง่ความเหมาะสม และความสอดคล้องกันภายในองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร ขั้นที่ 4 เป็นการปรับปรุงหลักสูตรก่อนการนำไปใช้ ขั้นที่ 5 เป็นการทดลองการใช้หลักสูตรและประเมินหลักสูตรจากข้อมูลในสถานการณ์จริง ในขั้นตอนที่ 6 ของการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้เป็นการปรับปรุงหลักสูตรภายหลังการทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่ สำหรับประชาชนในชนบทครั้งนี้ไปปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์ใน 3 ประเด็น ได้แก่ การเพิ่มกิจกรรมเสนอแนะ การปรับปรุงเวลาในการฝึกอบรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และปรับปรุงข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้อัน ได้แก่ การเตรียมการ การดำเนินการฝึกอบรมและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า ในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติภายหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มนัญ ชัยพันธ์ (2548: 45) ได้ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับครูประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับครูประถมศึกษา 2) ศึกษาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยแบ่งช่วงเวลาดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ระยะที่ 2 การใช้หลักสูตรฝึกอบรม และระยะที่ 3 การสรุปคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม ผลการวิจัยสรุปว่ามีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 1) ผู้เข้ารับการอบรมที่เป็นครูต้นแบบ จำนวน 10 คน และครูเครือข่าย จำนวน 20 คน สามารถทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์ประเมินร้อยละ 70 ครบทุกคน 2) ผู้เข้ารับการอบรมเป็นครูต้นแบบ จำนวน 10 คน และครูเครือข่าย จำนวน 20 คน มีความพึงพอใจการฝึกอบรมในระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3) ผู้เข้ารับการอบรมที่เป็นครูต้นแบบ จำนวน 10 คน สามารถสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ระดับคุณภาพระดับดี จำนวน

6 คน และระดับดีมาก จำนวน 4 คน ส่วนครูเครือข่าย จำนวน 20 คน สร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้คุณภาพระดับดี

สุนันทา แชมเพชร (2547) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพ 2) สร้างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ น้ำตาลมะพร้าว เกล็ดสมุท และถ่านไม้โกงกาง 3) หลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย (1) หลักการ (2) จุดมุ่งหมาย (3) เนื้อหาสาระ (4) วิธีการฝึกอบรม (5) สื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ และ (6) การวัดและประเมินผล โดยเนื้อหาสาระประกอบด้วย (1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (2) การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพสู่การเรียนรู้ (3) ผลผลิตภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพ (4) ปฏิบัติการศึกษาดูงานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพการทอผ้าเกลือ และ (5) ปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพ และ 4) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับครูประจำชั้น จำนวน 33 คน เป็นเวลา 3 วัน โดยผู้วิจัยและผู้รู้ท้องถิ่นร่วมกันเป็นวิทยากรให้ความรู้ ครูได้รับความรู้จากการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ 5) ผลการฝึกอบรมการใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ครูมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพ ก่อนและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม และครูมีความคิดเห็นที่ดีต่อหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีความเห็นว่าองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมแต่ควรปรับปรุงในเรื่องระยะเวลา ควรเพิ่มวิทยากรพี่เลี้ยงและเพิ่มการศึกษาดูงาน และครูมีความสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพได้อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ได้สูงสุดและต่ำสุดคือการวัดและประเมินผล

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

Clark (1970: 2567-A) ได้ประเมินผลวิธีการจัดฝึกอบรมครูประจำโรงเรียนรัฐบาลในรัฐโอคลาโฮมา พบว่า การฝึกอบรมครูประจำการที่มีประสิทธิภาพ เป็นวิธีที่มีส่วนสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์และขอบเขตของการจัด เสนอแนะว่า การจัดฝึกอบรมต้องมีการวางแผนที่ดี การดำเนินงานต้องเริ่มจากการศึกษาปัญหาและความต้องการของครู กิจกรรมต่างๆ ที่มีในการฝึกอบรมนี้ได้มาจากการศึกษาข้อมูลต่างๆ

Nicholson (1971: 4101-A) ได้พัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูประจำโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเคิลคาร์บ (De Kalb County) รัฐจอร์เจียไปอีกรูปแบบหนึ่ง มีสาระสำคัญประกอบด้วยการประมวล

ความต้องการ การหาความจำเป็น และการให้การสนับสนุน การจัดกิจกรรมฝึกอบรม การนำไปใช้ การประเมินผลและการเผยแพร่ ผลการวิจัยพบว่า เพศและประสบการณ์การทำงานมีผลกระทบต่อความต้องการ การฝึกอบรม โดยผู้ที่มีประสบการณ์มากเห็นประโยชน์ของการฝึกอบรมน้อยกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบของการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย เพื่อให้หลักสูตร และการใช้กระบวนการทักษะการปฏิบัติ ให้มีคุณภาพจึงทำให้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม เรื่อง องค์ประกอบของหลักสูตร การสร้างเครื่องมือวัดผล หลักการตรวจสอบเครื่องมือ ในการพัฒนาฝึกอบรมเปิดโอกาสให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการทำงานโดยใช้กิจกรรมฝึก ทักษะการปฏิบัติ และทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับประสบการณ์โดยเห็นแบบอย่างในการ ทำงานมากกว่าคนที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมและสามารถนำไปถ่ายทอดหรือปฏิบัติได้ดี ดังนั้น ผู้วิจัย จึงใช้แนวคิดและองค์ความรู้จากการเรียบเรียงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาเป็น แนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาส พิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ประเภท วิชาคหกรรม สาขาวิชาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี จังหวัด สุราษฎร์ธานี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ประเภทวิชาคหกรรม สาขาวิชาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย พุทธศักราช 2556 วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย เพื่อมาประยุกต์สร้างผลงานโดยนักศึกษาทุกคนสามารถสร้างสรรค์ผลงานตามความคิดสร้างสรรค์ตนเองได้อย่างเต็มที่ หลังฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
2. แบบแผนวิธีการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ทุกคนที่เรียนรายวิชาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ประเภทวิชาคหกรรม สาขาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานีจำนวน 3 ห้อง จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ประเภทวิชาคหกรรม สาขาเสื้อผ้าสตรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 1 ห้อง รวมทั้งหมด 30 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม

แบบแผนวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดจุดประสงค์ การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเพื่อจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ครอบคลุมด้าน คือ พุทธพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาสาระสำคัญเรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการสร้าง

ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้ การนำหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมแผนที่ 1 แผนที่ 2 และแผนที่ 4 มีขั้นตอนในการฝึกอบรม 3 ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นอบรม 3) ขั้นสรุป และหลักสูตรฝึกอบรม แผนที่ 3 และแผนที่ 5 มีขั้นตอนในการฝึกอบรมโดยใช้ ทักษะการปฏิบัติโดยมีขั้นตอนการฝึกอบรม 7 ขั้นตอนของซิมพ์สัน (ทิสนา แจมมณี, 2552: 244) ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (Perception) ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม (Readiness) ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม (Guide Response) ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง (Mechanism) ขั้นที่ 5 ขั้นกระทำอย่างชำนาญ (Complex Overt Response) ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ ขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่มเมื่อนักศึกษาสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยพิจารณาจากการประเมินใน 3 ด้าน คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ ด้านทักษะการปฏิบัติ ด้านความพึงพอใจต่อการรับการฝึกอบรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อประกอบการวิจัยมีดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยโดยมีแผนการจัดการฝึกอบรม 5 แผนเป็น	จำนวน 1	หลักสูตร
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	จำนวน 1	ฉบับ

3. แบบทดสอบภาคทักษะการปฏิบัติ	จำนวน	1	ฉบับ
4. แบบสอบถามความพึงพอใจ	จำนวน	1	ฉบับ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการสร้าง

1.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรอาชีวศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และการทำแผนการฝึกอบรมในประเภทวิชาคหกรรม สาขาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมและการสอนแบบทักษะการปฏิบัติ 7 ขั้นตอนของซิมป์สัน (Simpson) เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการสอน

1.2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย หลักการ มาตรฐานการฝึกอบรม ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ สาระและมาตรฐานการฝึกอบรม กิจกรรมในการฝึกอบรม กำหนดเวลา ฝึกอบรม โครงสร้างแผนการฝึกอบรม สื่อการเรียนรู้ โดยใช้ข้อมูลจากการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรที่ศึกษาไว้ในขั้นตอนที่ 1 และข้อมูลที่ศึกษาจากเอกสาร

1.2.1 ศึกษา ประเภทวิชา มาตรฐานรายวิชา ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ประเภทวิชาคหกรรม สาขาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย ชั้นปีที่ 2 จากหลักสูตรอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551 เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับ จุดมุ่งหมาย หลักการ

1.2.2 ศึกษาแนวคิดของการฝึกอบรมและทฤษฎีซิมป์สัน (Simpson) เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการสอนเพื่อนำไปใช้ในกลุ่มตัวอย่าง

1.2.3 สร้างแผนการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยกิจกรรมการฝึกอบรมจะประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ภาคทฤษฎี จำนวน 3 แผน คือแผนที่ 1, 2, 4 ส่วนที่ 2 ภาคปฏิบัติใช้รูปแบบกิจกรรม

การฝึกอบรม 7 ขั้นตอน ตามรูปแบบของซิมพ์ซัน โดยการสร้าง แผนการฝึกอบรมแผนที่ 3 และแผนที่ 5 ซึ่งรวมทั้งหมด จำนวน 5 ฉบับ รวม 26 ชั่วโมง

ตาราง 3 แสดงแผนการฝึกอบรม เรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

แผนที่	เรื่อง	เวลา (ชม.)
1	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ	3
2	ความรู้ด้านประวัติศาสตร์เอกลักษณ์ไทย	3
3	การออกแบบสร้างสรรค์เสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ	10
4	การกำหนดราคาจัดจำหน่าย	3
5	การหากลุ่มเป้าหมายในการจัดแสดงผลงาน	7
รวม		26

แผนการฝึกอบรมมีองค์ประกอบของแผน ได้แก่ สาระสำคัญ ตัวชี้วัดชั้นปี สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผล โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม แผนที่ 1 แผนที่ 2 และแผนที่ 4 ภาคทฤษฎี โดยมีขั้นตอนในการฝึกอบรม 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ชี้นำ เป็นขั้นเตรียมความพร้อมในการบรรยายเพื่อ โยงเข้าถึงเนื้อหา สาระ

ชั้นที่ 2 ชี้นำอบรม เป็นขั้นร่วมเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมเพื่อศึกษาสร้างความ เข้าใจของเนื้อหา

ชั้นที่ 3 ชี้นำสรุป เป็นขั้นสรุปการจัดทำกิจกรรมที่สามารถบอกเนื้อหาที่อบรม ผ่านมาหรือทำข้อสอบท้ายบทเพื่อวัดความเข้าใจ

สำหรับหลักสูตรฝึกอบรมแผนที่ 3 และแผนที่ 5 โดยมี 7 ขั้นตอน ตามรูปแบบ ของซิมพ์ซัน ดังนี้

ชั้นที่ 1 ชั้นการรับรู้ (Perception) เป็นขั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จะทำ โดยการให้ผู้เรียนสังเกตการณ์ทำงานนั้นอย่างตั้งใจ

ชั้นที่ 2 ชั้นการเตรียมความพร้อม (Readiness) เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อม เพื่อการทำงานหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ โดยการปรับตัวให้พร้อม

กับการเคลื่อนไหวหรือแสดงทักษะนั้น ๆ และมีจิตใจและสภาวะอารมณ์ที่ดีต่อการที่จะทำหรือแสดงทักษะนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม (Guide Response) เป็นขั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำหรือการแสดงทักษะนั้น หรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองผิทดลองดูจนกระทั่งสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง (Mechanism) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติ และเกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้น ๆ

ขั้นที่ 5 ขั้นกระทำอย่างชำนาญ (Complex Overt Response) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถทำได้คล่องแคล่ว ชำนาญ เป็นไปโดยอัตโนมัติ และความเชื่อมั่นในตนเอง

ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตนให้ดียิ่งขึ้น และประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ

ขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่มเมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ และสามารถประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่หลากหลายแล้ว ผู้ปฏิบัติจะเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำหรือปรับกระทำนั้นให้เป็นที่ตนต้องการ

2. ขั้นหาคุณภาพ

2.1 นำแผนฝึกอบรมเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้หลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณารูปแบบการใช้ภาษา กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objection Congruence) มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+ 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่าองค์ประกอบและเนื้อหาในแผนฝึกอบรมมีความเหมาะสม

0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบและเนื้อหาในแผนฝึกอบรมมีความเหมาะสม

- 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่าองค์ประกอบและเนื้อหาในแผนฝึกอบรมไม่มีความเหมาะสม

ผลการพิจารณาความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญประเด็นที่ได้คะแนนไม่ถึง 1 มาปรับปรุงแก้ไข จึงนำมาใช้ในการจัดการฝึกอบรม

2.2 นำแบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบ และความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และปรับแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ เป็นฉบับที่สมบูรณ์โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC = 1.00

2.3 นำข้อการประเมินความสอดคล้องที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อที่บกพร่องตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

2.4 ทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้กับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 คน

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดความรู้ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการสร้าง

1.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างข้อสอบและเทคนิคการเขียนข้อสอบแบบปรนัย เพื่อวัดความสามารถด้านความรู้ความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำความรู้ไปใช้

1.2 ศึกษาเนื้อหา ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย จากหลักสูตรวิทยาลัยอาชีวศึกษา ประเภทวิชาคหกรรม สาขาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย

1.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ประเมินนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาเรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมมาสร้างแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 55 ข้อ โดยกำหนดคัดเลือกข้อสอบเป็นจำนวน 35 ข้อ มีสัดส่วนดังนี้

ตาราง 4 แสดงการวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรมของการวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรี ในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ของการฝึกอบรมแบบปริญญ์

หน่วยที่	พฤติกรรม	จำนวนข้อสอบที่สร้าง				จำนวนข้อสอบที่คัดเลือก			
		ความรู้	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	รวม	ความรู้	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	รวม
1	เนื้อหา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการคิด สร้างสรรค์ในการออกแบบ	4	3	3	10	2	2	3	7
2	ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ความเป็นไทย	4	3	3	10	3	2	2	7
3	การออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษ	5	5	5	15	3	3	4	10
4	การกำหนดราคาจัดจำหน่าย	2	2	3	7	1	1	2	4
5	การหากลุ่มเป้าหมายใน การจัดแสดงผลงาน	5	4	4	13	2	2	3	7
รวม		18	17	18	55	11	10	14	35

2. ขึ้นหาคูณภาพ

2.1 กำหนดผู้เชี่ยวชาญสำหรับประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีและเครื่องแต่งกาย โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ของหลักสูตรฝึกอบรมและการประเมินผล จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objection Congruence) แบบทดสอบความรู้ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่า ข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่า ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

ใช้ข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อที่บกพร่องตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ เพื่อนำมาใช้ทดสอบนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC = 0.66-1.00 (ภาคผนวก ง)

2.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ไปใช้กับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ อ.ตลาด จ.สุราษฎร์ธานี จำนวน 30 คน

2.3 วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ซึ่งค่าความยากง่ายต้องอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.83 ค่าอำนาจจำแนก (r) ซึ่งค่าอำนาจจำแนกต้องมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.33 – 0.47 และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.70 ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.84 (ภาคผนวก ง)

2.4 คัดเลือกข้อสอบโดยใช้เกณฑ์ครอบคลุมเนื้อหาตามตารางที่ 5 วิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรมแบบปรนัยและหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 35 ข้อ เพื่อนำไปใช้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์กับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้

3. แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ

การสร้างเครื่องมือแบบประเมินทักษะการปฏิบัติการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการสร้าง

1.1 วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด

1.2 ศึกษาเทคนิควิธีการสร้างแบบประเมินทักษะการปฏิบัติ

1.3 สร้างแบบประเมินซึ่งเป็นแบบประเมินทักษะและการปฏิบัติเข้ารับการอบรมเรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยในแบบประเมินเดียว โดยพิจารณาความสามารถของเกณฑ์ ซึ่งมีทั้งหมด 4 ด้าน คือ 1) การใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า 2) ความถูกต้องของผลงาน 3) การสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทย 4) ความคิดสร้างสรรค์ และเกณฑ์การประเมินทักษะการปฏิบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ตาราง 5 เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินทักษะการปฏิบัติรายด้าน

ด้าน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3	2	1
1. การใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า	นักศึกษาสามารถใช้วัสดุได้เหมาะสมอย่างถูกต้องและคุ้มค่า	นักศึกษาใช้วัสดุได้ถูกต้องแต่สิ้นเปลือง	นักศึกษาใช้วัสดุไม่เหมาะสม และยังสิ้นเปลือง
2. ความถูกต้องของผลงาน	นักศึกษาสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ตามขั้นตอนและตรงกับแบบที่ออกแบบไว้	นักศึกษาสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ตามขั้นตอนและไม่ตรงกับแบบที่ออกแบบไว้	นักศึกษาสร้างสรรค์ผลงานได้ไม่ตามขั้นตอนแต่ไม่ตรงกับแบบที่ออกแบบไว้
3. การสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทย	นักศึกษาจัดแสดงผลงานได้อย่างโดดเด่นและสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้น่าสนใจ	นักศึกษาจัดแสดงผลงานได้อย่างโดดเด่นและสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้ไม่เด่นชัด	นักศึกษาจัดแสดงผลงานได้ไม่โดดเด่นและสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้ไม่น่าสนใจ
4. ความคิดสร้างสรรค์	นักศึกษาสามารถออกแบบได้แตกต่างที่เป็นสิ่งใหม่และมีความคิดสร้างสรรค์	นักศึกษาสามารถออกแบบได้แตกต่างแต่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์	นักศึกษาไม่สามารถออกแบบได้แตกต่างที่เป็นสิ่งใหม่และไม่มีความคิดสร้างสรรค์

2. ชั้นหาคุณภาพ

2.1 นำแบบประเมินทักษะการปฏิบัติและเกณฑ์ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่า ข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่า ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

ใช้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อที่บกพร่องตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ

2.2 นำแบบประเมินทักษะการปฏิบัติที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และปรับแก้ไขตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญแนะนำเป็นฉบับที่สมบูรณ์ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.66 - 1.00 (ภาคผนวก ง)

2.3 นำแบบประเมินทักษะการปฏิบัติการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษากลุ่มที่มีความสามารถใกล้เคียงกับกลุ่มจริง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Aloha) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2540: 183)

2.4 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นแบบครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.70 ในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.79

2.5 นำแบบทดสอบทักษะการปฏิบัติไปใช้ประเมินความสามารถของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้

4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการฝึกหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

1. ขั้นการสร้าง

1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

1.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการฝึกอบรมการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติการคิดสร้างสรรค์การออกแบบโดยเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

แบบสอบถามความพึงพอใจได้มีด้านการประเมิน 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการจัดกระบวนการฝึกอบรมมี 2. ด้านสื่อในการฝึกอบรม 3. ด้านการนำความรู้ไปใช้ 4. ด้านการวัดผลและประเมินผล

2. ขั้นหาคุณภาพ

2.1 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตรวจ จำนวน 3 ท่านแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item – Objective Congruence) มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+ 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา

0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา

- 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ใช้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อที่บกพร่องตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ

2.2 นำแบบประเมินความสามารถที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และปรับแก้ไขตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำเป็นฉบับที่สมบูรณ์ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า $IOC = 1.00$ (ภาคผนวก ง)

2.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นใช้กับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ห้องที่ 1 มีความสามารถที่ใกล้เคียงกับกลุ่มจริงเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Aloha) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2540: 183)

2.4 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นแบบครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.70 ในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.74

2.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปใช้กับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ปฐมนิเทศนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย และขั้นตอนการฝึกอบรม

2. ทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน

3. ให้กลุ่มตัวอย่างเรียนเนื้อหาโดยใช้คู่มือหลักสูตรฝึกอบรม

4. ทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบประเมินผลสัมฤทธิ์ ด้วยแบบทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบประเมินผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน

5. ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

ระดับความสามารถของแบบทดสอบที่วัดในเนื้อหาที่ต้องการจะวัด ทำได้โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ (เชาวรัตน์ เตมียกุล, ม.ป.ป.)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับแบบทดสอบ
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญกำหนดเป็น 3 ระดับดังนี้

+ 1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบวัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบวัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบไม่ได้วัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

ค่า IOC ≥ 0.50 และ IOC ที่เหมาะสม = 0.50 ขึ้นไป

1.1 ความยากง่าย (Difficulty) ระดับความยากง่ายของข้อสอบ หากผู้เรียนทำได้มาก แสดงว่าง่าย หากผู้เรียนทำได้น้อย แสดงว่ายาก ค่า P ที่ใช้ได้ก็คือ 0.20 - 0.80 ค่า P ที่เหมาะสมคือ 0.50 สูตรที่ใช้คือ (กรมวิชาการ, 2545: 66)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P	แทน	ดัชนีความยากของข้อสอบ
	R	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบข้อสอบนั้นได้ถูกต้อง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบข้อสอบทั้งหมด

1.2 การหาค่าอำนาจจำแนก

นำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วตรวจให้คะแนน เรียงลำดับคะแนนจากสูงไปต่ำ คัดเลือกออกมา 25% จากกลุ่มสูงเป็นกลุ่มเก่ง คัดเลือก 25% จากกลุ่มล่างเป็นกลุ่มอ่อน แทนค่าในสูตร r หรือ D (กรมวิชาการ, 2545: 68)

สูตรในการคำนวณ

$$r = \frac{R_U - R_L}{N}$$

r	คือ	ค่าอำนาจจำแนก
R_U	คือ	จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงที่ตอบถูก
R_L	คือ	จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำที่ตอบ
N	คือ	จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

เกณฑ์อำนาจจำแนกที่ยอมรับได้จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20–1.00 ถ้าค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า 0.20 จะต้องปรับปรุงแบบทดสอบข้อนั้น หรือตัดทิ้งไป

1.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 198)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อในแบบทดสอบ
	p	แทน	สัดส่วนของคนที่ตอบถูกในแต่ละข้อ
	q	แทน	สัดส่วนของคนที่ตอบผิดในแต่ละข้อ หรือ $q = 1-p$
	S_t^2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

1.4 การหาความเชื่อมั่นแบบครอนบัต (Cronbach) เป็นการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะปฏิบัติโดยสามารถออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย และแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2540: 53)

$$\alpha = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	k	แทน	จำนวนข้อสอบ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของข้อความที่ t
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของข้อความที่ i

2. สถิติพื้นฐาน มีดังนี้

สถิติที่ใช้อธิบายคุณลักษณะหรือรายละเอียดของประชากร มีดังนี้

2.1 ร้อยละ (Percentage) เป็นสถิติที่นิยมใช้กันมากเพราะเป็นตัวเลขที่เข้าใจง่ายในการคำนวณหาร้อยละเป็นการเปรียบเทียบตัวเลขจำนวนหนึ่งหรือหลายจำนวนกับตัวเลขอีกจำนวนหนึ่งที่เทียบส่วนเป็น 100 คำนวณได้จากสูตรดังนี้ (ภัทรธิดา ผลงาม, 2555: 187)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ตัวเลขที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนทั้งหมด

การแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปร้อยละทำให้การเปรียบเทียบมีความชัดเจน และถูกต้องมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่จำนวนการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนไม่เท่ากัน

2.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 74)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความรู้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ก่อนและหลัง ฝึกอบรมภายในกลุ่มเดียวกัน โดยใช้สูตร t-test dependent ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 198)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	D	แทน	ผลต่างระหว่างคู่คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนแต่ละคู่
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่ขนาน

4. เกณฑ์ในการประเมินความพึงพอใจ

การแปลความหมายคะแนนจากเฉลี่ย มีดังนี้ (ภัทรพล สำเนียง, 2554 อ้างถึงใน สมนึก ภัททิยธนี, 24541: 36-42)

คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ย	4.50 – 5.00	ความหมายคือ	มีความพึงพอใจมากที่สุด
คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ย	3.50 – 4.49	ความหมายคือ	มีความพึงพอใจมาก
คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ย	2.50 – 3.49	ความหมายคือ	มีความพึงพอใจปานกลาง
คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ย	1.50 – 2.49	ความหมายคือ	มีความพึงพอใจน้อย
คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ย	1.00 – 1.49	ความหมายคือ	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ผู้วิจัยได้เสนอ 4 ตอน

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ต่อการฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 มีองค์ประกอบทั้งหมด 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างหลักสูตร 4) แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม 5) สื่อการฝึกอบรม 6) ระยะเวลาการฝึกอบรม 7) เนื้อหาการฝึกอบรม 8) การประเมินผลการฝึกอบรม 9) แผนการฝึกอบรม ผลการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องเหมาะสม

ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยจากผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ผลการประเมินโดย			$\sum R$	IOC	ผลการพิจารณา
	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					
	1	2	3			
1. หลักการและเหตุผลสอดคล้องกับหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้องและเหมาะสม
2. วัตถุประสงค์ สอดคล้องกับหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้องและเหมาะสม

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมินโดย			ΣR	IOC	ผลการพิจารณา
	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					
	1	2	3			
3. กำหนดการเปิดฝึกอบรม สอดคล้องกับหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้องและเหมาะสม
4. โครงสร้างหลักสูตรสอดคล้องกับหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้องและเหมาะสม
5. แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมสอดคล้องกับหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความ	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้องและเหมาะสม
6. สื่อการฝึกอบรมสอดคล้องกับหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้องและเหมาะสม

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมินโดย			ΣR	IOC	ผลการพิจารณา
	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					
	1	2	3			
7. ระยะเวลาในการฝึกอบรม สอดคล้องกับหลักสูตร ฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบ เสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็น ไทย	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้องและ เหมาะสม
8. เนื้อหาการฝึกอบรม สอดคล้อง กับหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษ โดยเน้น เอกลักษณ์ความเป็นไทย	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้องและ เหมาะสม
9. การประเมินผลการฝึกอบรม สอดคล้องกับหลักสูตร ฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบ เสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็น ไทย	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้องและ เหมาะสม

จากตาราง 6 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย จากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความสอดคล้องขององค์ประกอบ และความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งดัชนีรายการประเมินทุกข้อมีความสอดคล้อง 1.00 ทุกข้อ ซึ่งหลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสม

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ตาราง 7 ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการฝึกอบรมหลักสูตร เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย (n = 30)

ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. ความรู้ความจำ	11	5.67	1.65	7.50	1.61	4.57*
2. ความเข้าใจ	10	5.13	1.48	7.57	1.92	4.91*
3. การนำไปใช้	14	5.53	2.21	9.67	1.93	7.72*
ภาพรวม	35	16.17	3.90	24.73	2.05	10.04*

จากตาราง 7 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้าน มีคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ทักษะการปฏิบัติในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตาราง 8 แสดงทักษะการปฏิบัติการฝึกอบรมหลักสูตร เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 (n = 30)

ทักษะการปฏิบัติ	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70	หลังการฝึกอบรม		t
			$\bar{x}$	S.D.	
1. การใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า	3	2.10	2.06	0.94	0.19
2. ความถูกต้องของผลงาน	3	2.10	2.86	0.35	12.15*
3. การสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทย	3	2.10	2.40	0.72	2.27*
4. ความคิดสร้างสรรค์	3	2.10	2.50	0.57	3.83*
ภาพรวม	12	8.40	9.86	2.03	3.96*

จากตาราง 8 แสดงว่า คะแนนทักษะการปฏิบัติ เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 หลังการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความถูกต้องของผลงาน ด้านการสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทย และด้านความคิดสร้างสรรค์มีคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการใช้วัสดุอย่างคุ้มค่าไม่แตกต่างจากเกณฑ์ร้อยละ 70

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ต่อการฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ตาราง 9 แสดงความพึงพอใจ การฝึกอบรมหลักสูตร เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 (n = 30)

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการจัดกระบวนการฝึกอบรม				
1	นักศึกษาได้ปฏิบัติกิจกรรมที่เน้นด้านทักษะการฝึกอบรมอย่างมีความสุข	4.60	0.50	มากที่สุด
2	นักศึกษามีความเต็มใจและมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมตลอดหลักสูตร	4.43	0.63	มาก
3	นักศึกษาพอใจในความรู้ที่ได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้นหลังการฝึกอบรม	4.43	0.57	มาก
รวมด้านการจัดกระบวนการฝึกอบรม		4.49	0.56	มาก
ด้านสื่อในการฝึกอบรม				
4	นักศึกษารับรู้และพอใจในขั้นตอนการสาธิต/ทดลองชัดเจนและเข้าใจ	4.50	0.68	มากที่สุด
5	สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความหลากหลายและเข้าใจง่าย	4.30	0.65	มาก
6	สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับวัยของนักศึกษา	4.43	0.73	มาก
รวมด้านสื่อในการฝึกอบรม		4.41	0.69	มาก
ด้านการนำความรู้ไปใช้				
7	นักศึกษาสามารถออกแบบและประยุกต์ความเป็นเอกลักษณ์ไทยได้อย่างเหมาะสมและหลากหลาย	4.50	0.68	มากที่สุด
8	นักศึกษามีความชื่นชอบกับผลงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น	4.53	0.57	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความพึงพอใจ
9	นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยไปใช้ได้เป็นอย่างดี	4.33	0.66	มาก
รวมด้านการนำความรู้ไปใช้		4.46	0.64	มาก
ด้านการวัดผลและประเมินผล				
10	นักศึกษาเห็นด้วยว่าการวัดผลประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.57	0.63	มากที่สุด
11	การวัดผลประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาที่เรียนในหลักสูตร	4.47	0.57	มาก
12	นักศึกษาเห็นด้วยว่าการวัดผลประเมินผลแจ้งเป็นรายบุคคล	4.47	0.57	มาก
13	นักศึกษาพอใจในกระบวนการประเมินผลและได้ทราบผลการประเมินด้วยตนเอง	4.30	0.53	มาก
รวมด้านการวัดและประเมินผล		4.45	0.58	มาก
รวมทุกด้าน		4.45	0.61	มาก

จากตาราง 9 แสดงความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านการจัดกระบวนการฝึกอบรม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 รองลงมา คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ด้านสื่อในการฝึกอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ส่วนด้านที่นักศึกษามีความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ด้านสื่อในการฝึกอบรมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นผลของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรี ในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรี ในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม 3) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติในการออกแบบเสื้อผ้าสตรี ในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรี ในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย อยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ประเภทวิชาคหกรรม สาขาสาขาวิชาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยมีแผนการจัดการฝึกอบรม 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ 3) แบบทดสอบภาคทักษะการปฏิบัติ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ การทดสอบที ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูล สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผล

ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีองค์ประกอบทั้งหมด 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างหลักสูตร 4) แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม 5) สื่อการฝึกอบรม 6) ระยะเวลาในการฝึกอบรม 7) เนื้อหาการฝึกอบรม 8) การประเมินผลการฝึกอบรม 9) แผนการฝึกอบรม ผลการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสม

2. ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 หลังการใช้หลักสูตร เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ทักษะการปฏิบัติในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 หลังการใช้หลักสูตร ฝึกอบรม เรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย อยู่ในระดับ มาก

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ผลสัมฤทธิ์การใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับเกณฑ์ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายสมมติฐาน ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีองค์ประกอบทั้งหมด 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างหลักสูตร 4) แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม 5) สื่อการฝึกอบรม 6) ระยะเวลาในการฝึกอบรม 7) เนื้อหาการฝึกอบรม 8) การประเมินผลการฝึกอบรม 9) แผนการฝึกอบรม ผลการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าหลักสูตรนี้มีสอดคล้องเหมาะสม

โดยมีขั้นตอนการสร้างหลักสูตร 4 ขั้นตอน ขั้นตอน 1 กำหนดจุดประสงค์ ขั้นตอน 2 การสร้างเนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้ ขั้นตอน 3 การนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นตอน 4 ประเมินหลักสูตร จากการกำหนดจุดประสงค์ สามารถเสริมสร้างและพัฒนาให้นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ประเภทวิชาคหกรรม สาขาสาขาวิชาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ในการสร้างเนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้

จัดทำแผนการฝึกอบรมโดยมีแผนการฝึกอบรมภาคทฤษฎี มีขั้นตอนในการฝึกอบรม 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำขั้นอบรม ขั้นสรุป ใช้แผนการฝึกอบรมทฤษฎีจำนวน 3 แผน ดังนี้ แผนการฝึกอบรมที่ 1 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ แผนการฝึกอบรมที่ 2 เรื่อง ความรู้ด้านประวัติศาสตร์เอกลักษณ์ไทย แผนการฝึกอบรมที่ 4 เรื่อง การกำหนดราคาจัดจำหน่าย และหลักสูตรฝึกอบรมที่ใช้ทักษะการปฏิบัติ โดยมีขั้นตอนการฝึกอบรม 7 ขั้นตอนของชิมชันพ์โดยใช้แผนการฝึกอบรมทักษะการปฏิบัติจำนวน 2 แผน ดังนี้ แผนการฝึกอบรมที่ 3 เรื่อง การออกแบบสร้างสรรค์เสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ แผนการฝึกอบรมที่ 5 เรื่อง การหากลุ่มเป้าหมายในการจัดแสดงผลงานโดยแต่ละแผนการฝึกอบรมประกอบด้วย ชื่อเรื่อง สารสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดย ขั้นตอน 3 การนำหลักสูตรไปใช้ โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม แผนที่ 1 ถึงแผนที่ 5 ขั้นตอน 4 ประเมินหลักสูตร มีวัตถุประสงค์ต่อการอบรม หลังการใช้หลักสูตร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ ประเมินความพึงพอใจ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ด้านผลสัมฤทธิ์ ด้านทักษะการปฏิบัติ มีผลสัมฤทธิ์ หลังเรียนสูงขึ้นทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม ที่มีลำดับขั้นในลักษณะที่สร้างแรงจูงใจ ชั้นสาธิตที่ช่วยให้เข้าใจเห็นถึงกระบวนการในการปฏิบัติและเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมให้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้ในกระบวนการสร้างงานสร้างอาชีพได้เกิดประโยชน์แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพทั้งทางด้านทฤษฎีและทางด้านการปฏิบัติ เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมเอกลักษณ์ของไทย และสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้จริงตรงกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ที่ว่าไว้ในตอนหนึ่งว่า เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตและพัฒนาแรงงานระดับผู้ชำนาญการ เฉพาะสาขาอาชีพ สอดคล้องกับตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สามารถเป็นหัวหน้างาน หรือเป็นผู้ประกอบการได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองสุข วันแสน (2537) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่ สำหรับประชาชนในชนบท โดยวิธีการดำเนินการวิจัย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาหลักสูตร โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ สัมภาษณ์พัฒนาการจังหวัด อุตุสาหกรรมจังหวัด เจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง ประชาชนในหมู่บ้าน ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างและพัฒนาโครงร่างหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน โดยหลักสูตรที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สมรรถภาพที่มุ่งเน้น หน่วยการฝึกอบรมและแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นตอนที่ 3 เป็นการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประเมินหลักสูตรในแง่ความเหมาะสม และความสอดคล้อง

กันภายในองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร ชั้นที่ 4 เป็นการปรับปรุงหลักสูตรก่อนการนำไปใช้ ชั้นที่ 5 เป็นการทดลองการใช้หลักสูตรและประเมินหลักสูตรจากข้อมูลในสถานการณ์จริง ในขั้นตอนที่ 6 ของการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้เป็นการปรับปรุงหลักสูตรภายหลังการทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่ สำหรับประชาชนในชนบทครั้งนี้ไปปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์ใน 3 ประเด็น ได้แก่ การเพิ่มกิจกรรมเสนอแนะ การปรับปรุงเวลาในการฝึกอบรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และปรับปรุงข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้อัน ได้แก่ การเตรียมการ การดำเนินการฝึกอบรมและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า ในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีผลสัมฤทธิ์ ทักษะ และทัศนคติภายหลัง การฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า ภาพรวมหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรี ในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ด้านผลสัมฤทธิ์ ด้านทักษะการปฏิบัติ มีผลสัมฤทธิ์ หลังเรียนสูงขึ้น จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า มีค่าความสอดคล้อง IOC = 1.00 อย่างมีนัยสำคัญ ที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ภายหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อดูผลคะแนนเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเข้าใจ และการนำไปใช้ มีคะแนนเฉลี่ยหลัง การฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านความรู้ความจำไม่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับระดับ .05 มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 23.86 ค่าเฉลี่ยหลัง เรียนเท่ากับ 27.53 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมา จากการออกแบบการจัดฝึกอบรมเป็นลำดับขั้นในการที่จะสร้างความเข้าใจได้ง่ายและมี การสาธิต และสามารถทำให้ผู้ให้การฝึกอบรมได้วางแผนการฝึกอบรมในลักษณะที่สามารถให้ผู้เรียนเข้าใจ ก่อนที่จะได้ลงมือทำ ผู้ให้การฝึกอบรมสามารถเข้าใจจุดสำคัญของการฝึกอบรมซึ่งให้ผู้เข้ารับการฝึก อบรมเห็นจุดสำคัญและการออกแบบการสอนขณะทำกิจกรรมฝึกอบรม ทั้งหมดที่กล่าวมาเบื้องต้น นั้นส่งผลให้นักศึกษาเกิดความรู้ในแต่ละด้านและสามารถนำความรู้ที่ไปใช้ในการประกอบอาชีพ ทั้งใน ด้านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ความเป็นไทย การออกแบบสร้างสรรค์เสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ การกำหนดราคาจัด

จำหน่าย การหากลุ่มเป้าหมายในการจัดแสดงผลงาน มีระดับที่ใช้วัด คือด้านความรู้ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ งานวิจัย ทองสุข วันแสน (2537) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่ สำหรับประชาชนในชนบท โดยวิธีการดำเนินการวิจัย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างและพัฒนาโครงร่างหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานขั้นตอนที่ 3 เป็นการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ขั้นที่ 4 เป็นการปรับปรุงหลักสูตรก่อนการนำไปใช้ ขั้นที่ 5 เป็นการทดลองการใช้หลักสูตรและประเมินหลักสูตรจากข้อมูลในสถานการณ์จริง ในขั้นตอนที่ 6 ของการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่ สำหรับประชาชนในชนบทครั้งนี้ไปปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์ใน 3 ประเด็น ได้แก่ การเพิ่มกิจกรรมเสนอแนะ การปรับปรุงเวลาในการฝึกอบรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และปรับปรุงข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้ อัน ได้แก่ การเตรียมการ การดำเนินการฝึกอบรมและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า ในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติภายหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ชมพูนุช ชมพูพันธ์ (2542: บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุนทรียทางนาฏศิลป์ไทย เรื่อง โจน โดยใช้สไลด์เทป โปรแกรมกับการสอนปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001

ผลการศึกษาดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ของการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

3. ทักษะการปฏิบัติการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าคะแนนทักษะการปฏิบัติหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ใน ด้านความถูกต้องของผลงาน ด้านการสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทย และด้านความคิดสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05ส่วนด้าน การใช้วัสดุอย่างคุ้มค่าไม่แตกต่างจากเกณฑ์ร้อยละ 70 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยของผู้เข้ารับการฝึกอบรมสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรฝึกอบรมที่ใช้กระบวนการฝึกทักษะการปฏิบัติของซิมพ์ซันท์ที่สามารถนำไปออกแบบชุดฝึกอบรมเพื่อใช้กระบวนการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมที่ใช้กระบวนการทักษะการปฏิบัติ 7 ขั้นตอน

ของซิมพ์สันเพราะเป็นแนวคิดที่มีขั้นตอนการฝึกทักษะการปฏิบัติ (ทิกสนา แจมมณี , 2552: 244) เป็นแนวคิดที่ส่งเสริมทักษะการปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เป็นอย่างดีส่งผลให้การฝึกทักษะการปฏิบัติของซิมพ์สัน ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (Perception) ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม (Readiness) ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม (Guide Response) ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง (Mechanism) ขั้นที่ 5 ขั้นกระทำอย่างชำนาญ (Complex Overt Response) ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่ม เป็นกระบวนการจัด การเรียนรู้ที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานได้เป็นขั้นตอนและเกิดความชำนาญและเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้การฝึกทักษะต่าง ๆ ดำเนินไปได้เต็มศักยภาพ ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดทักษะการปฏิบัติในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษา สบฤกษ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบพัฒนาการของนักศึกษาในด้านความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์และทักษะในการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย รูปแบบการพัฒนาทักษะตามแนวทางเดวี และซิมพ์สัน (Davies and Simpson) เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์และทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทยหลังการทดลองสูงก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และภรภัทร ชุ่มโสตร์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและทดลองใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนทุกชุดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า วิธีสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ตามแนวคิดพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองจนปฏิบัติได้ถูกต้อง คล่องแคล่วชำนาญ และการที่ผู้เรียนรู้ ผลของการปฏิบัติทันทีที่ส่งผลผู้เรียนเกิดทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์ได้เป็นอย่างดีด้วยเช่นกัน

ผลการศึกษาดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่าผลงานทักษะการปฏิบัติในฝึกรอบการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยในด้าน ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ ด้านความรู้ด้านประวัติศาสตร์เอกลักษณ์ไทย ด้านการออกแบบและสร้างสรรค์เสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ ด้านการกำหนดราคาจัดจำหน่าย และด้านการหากกลุ่มเป้าหมายในการจัดแสดงผลงาน สำหรับนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้คะแนนในระดับสูงกว่าร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

4. ศึกษาความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 มีระดับความพึงพอใจอยู่ใน

ระดับมาก ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นดังนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 มีระดับความพึงพอใจสูงสุด ด้านการจัดกระบวนการฝึกอบรม มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 รองลงมา คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ด้านการวัดผล และประเมินผล มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ด้านสื่อในการฝึกอบรม มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 มีระดับความพึงพอใจ ต่ำที่สุด คือ ด้านสื่อใน การฝึกอบรม มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41

จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า การฝึกอบรม เรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย อาจเป็นแนวคิดหนึ่งที่จะช่วยให้นักศึกษา มีความพึงพอใจในการเรียนที่สูงได้ นักศึกษามีความรู้ลึกที่ดี สนุกสนาน เพลิดเพลิน เรียนรู้ด้วยความตั้งใจ ไม่มีความเครียดจากผลของการอบรม ในระหว่างเรียนนักศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญ ชัยพันธ์ (2548) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสร้างหน่วย การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับครูประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสร้างหน่วย การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับครูประถมศึกษา 2) ศึกษาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยแบ่งช่วงเวลาดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ระยะที่ 2 การใช้หลักสูตรฝึกอบรม และระยะที่ 3 การสรุปคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม ผลการวิจัย สรุปว่ามีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 1) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เป็นครูต้นแบบ จำนวน 10 คน และครูเครือข่าย จำนวน 20 คน สามารถทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์ประเมินร้อยละ 70 ครบทุกคน 2) ผู้เข้ารับการอบรมเป็นครูต้นแบบ จำนวน 10 คน และครูเครือข่าย จำนวน 20 คน มีความพึงพอใจ การฝึกอบรมในระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3) ผู้เข้ารับการอบรมที่เป็นครูต้นแบบ จำนวน 10 คน สามารถสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้ระดับคุณภาพระดับดี จำนวน 6 คน และระดับดีมาก จำนวน 4 คน ส่วนครูเครือข่าย จำนวน 20 คน สร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้คุณภาพ ระดับดี

ผลการศึกษาดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า ผลของการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ในด้านนำความรู้ไปใช้ มีผลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับ มาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สามารถ

นำไปใช้ในการจัดการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การออกแบบแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการจัดการฝึกอบรมนี้ยังสามารถสร้างการฝึกอบรมความพึงพอใจในการฝึกอบรมแก่นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ได้ดีอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดการฝึกอบรม การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย แต่ละครั้ง ผู้ให้การฝึกอบรมต้องมีการบันทึกผลการฝึกอบรมเพื่อสามารถย้อนกลับไปปรับปรุงในส่วนของขั้นตอนการฝึกอบรมแต่ละแผนให้ดียิ่งขึ้นทุกครั้งเมื่อมีการจัดการฝึกอบรม
2. ควรจัดการฝึกอบรม การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย เพื่อพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ ด้านทักษะการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องซ้ำๆ หลายครั้งเพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญอย่างแท้จริง
3. ในการจัดการฝึกอบรม การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ขั้นตอนให้ผู้ให้การฝึกอบรมต้องให้ความสำคัญมากนั่นก็คือ ชั้นสาธิต ผู้ให้การฝึกอบรมจะต้องสาธิตซ้ำ ๆ สร้างความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เกิดขึ้นมากที่สุด ณ ชั้นนี้ ซึ่งจะมีผลต่อเนื่องให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถฝึกได้ด้วยตนเองต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจัดทำกรฝึกอบรม การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ร่วมกับสาขาวิชาเสื้อผ้าบุรุษ ในการออกแบบเสื้อผ้าบุรุษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย เพราะว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใกล้เคียงกัน
2. ควรศึกษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไปใช้ตัวแปรด้านคุณลักษณะอื่นๆ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่น่าจะมีผลมาจากหลักสูตรฝึกอบรม เช่น ในการพัฒนา อาหารหรือ อัญมณี
3. ควรมีการนำการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สนใจในสถานประกอบการ เช่น กลุ่มร้าน ตัดเสื้อผ้าทั่วไป หรือกลุ่มสตรีชุมชน เพื่อเป็นแนวทางได้ในการพัฒนาอาชีพ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2546**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา
- กรมการฝึกหัดครู. (2535). **การฝึกอบรมครูในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2535-2544)**. กรุงเทพมหานคร: กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร.
- _____. (2545). **เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสุขภาพจิต. (2543). **ความฉลาดทางอารมณ์**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา กังแฮ. (2545). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการงานทะเบียนและภาษีรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์: ศึกษากรณีสำนักงานขนส่งจังหวัดพัทลุง**. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กรีช อัมโภชน์. (2524). **วิทยากรกับโครงการฝึกอบรม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักฝึกอบรม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กุลชน ธนาพงศธร. (2536). **การบริหารงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่4. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- กุสุมา พันธุ์ไหล. (2544). **ผลการสอนโดยใช้ของเล่นที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกตุสุดา มนिरะพงษ์. (2537). **แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและการประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2528). **บุคลิกภาพประชาธิปไตยของคณะกรรมการสภาตำบลในเขตพื้นที่ยากจน: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช**. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2549). **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ.
- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2543). **หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พุทธศักราช 2546)** (Online). <http://www.vec.go.th>, 31 มกราคม 2553.
- เครือข่ายวัลย์ ลีเมอภิชิต. (2531). **หลักการและเทคนิคการฝึกอบรมและพัฒนาแนวทางการวางแผน การเขียนโครงการและบริหารโครงการ**. กรุงเทพมหานคร: สยามศิลป์การพิมพ์.
- จงกลณี ชุตินาเทวินทร์. (2542). **การฝึกอบรมเชิงพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุพรรณ ทรัพย์ปรุง. (2543). **การออกแบบเครื่องแต่งกายมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2553). **เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics)** (Online). <http://www.watpon.com/Elearning/mea5.html>, 26 สิงหาคม 2553.
- ชมพูนารถ ชมพูนันท์. (2542). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุนทรียทางนาฏศิลป์โดย เรื่อง โขน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏเลย โดยใช้ สไลด์ เทป โปรแกรม กับ การสอนปกติ**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ซารี มณีศรี. (2538). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง นิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา วิทยานิพนธ์**. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอนมหาวิทยาลัยศิลปากร: โรงพิมพ์พรานการพิมพ์
- ชาติภักดิ์ สุกรเกษร. (2548). **การพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดการสอนที่ใช้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ทางศิลปะ สาขาวิชาการออกแบบระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ**. วิทยานิพนธ์เทคโนโลยีเทคนิค การศึกษา สถาบันพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2548). **การฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- ชวาล แพร่ตนกุล. (2526). **เทคนิคการวัดผล**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2527). **เทคนิคการวัดผล**. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา. (2531). **การบริหารองค์การทางการศึกษา ปัตตานี ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี**.
- ชูชัย สมितिไกร. (2540). **การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: เทพนรินทร์ การพิมพ์.

เดือนเพ็ญพร ชัยภักดี. (2555). ความสำคัญและความหมายของการฝึกอบรม. (Online).

<http://www.d-duan.com/training>, 10 มีนาคม 2555.

ทิสนา แคมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. ม.ป.ท.

ทิพาพรรณ ก บัวเกสร. (2542). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียน เจตคติการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบค้นพบด้วยตนเองกับการสอนแบบค้นพบโดยมีการชี้แนะ. วิทยานิพนธ์การศึกษาระดับบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ทองสุข วันแสง. (2537). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่สำหรับประชาชนในชนบท. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ธงชัย สันติวงษ์. (2540). การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

_____. (2540). องค์การทฤษฎีและการออกแบบ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธีระ ประมวลพฤษย์. (2538: 61-62). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

นพพร แก้วเอี่ยม. (2546). ผลการใช้วีดิทัศน์ เรื่อง นาฏยศัพท์ สำหรับผู้เรียนโรงเรียนวัดพิบูล เขตตลิ่งชันสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นพเก้า ณ พัทลุง. (2540). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: เทมการพิมพ์.

_____. (2551). การจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่น. สงขลา: เทมการพิมพ์.

นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2547). จิตวิทยาการประชุมอบรมสัมมนา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

น้อย ศิริโชติ. (2524). เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

นิรนาม. (2555). วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการฝึกอบรม (Online). <http://www.train355311.freehomepage.com/lesson5/goal-training.htm>, 15 มิถุนายน 2555.

นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2547). จิตวิทยา การประชุม อบรม สัมมนา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การพัฒนาการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.

บุญเชิด ภิญโญนันพงษ์. (2544). แนวคิดและหลักการวัดประเมินแนวใหม่ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

- บุญเลิศ ไพรินทร์. (2528). เทคนิคการฝึกอบรมเพื่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และทัศนคติ. ม.ป.ท. _____ . (2538). เทคนิคการฝึกอบรมเพื่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และทัศนคติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ก.พ.
- บุญฤดี แซ่ลือ. (2545). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุปผา พงษ์ไพบูลย์. (2548). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นสำหรับครูประถมวัย (Online). www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snmcn/.../fulltext.pdf, 15 มีนาคม 2555.
- เบญจวรรณ ช่างจัตุรัส. (2545: 13). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ 1 ของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประนัดดา จำแก้ว. (2538). ความพึงพอใจของผู้ประกันตนที่มีต่อบริการทางการแพทย์ภายใต้ประกันสังคม พ.ศ.2533 ศึกษากรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ในจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ปราณี ธนอัญญาพร. (2542). การให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ประกันตน: กรณีศึกษาโรงพยาบาลสงขลา. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2534). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พรานการพิมพ์. _____ . (2534.) การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาการการจัดการ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- พนิดา จันทรา. (2543). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พนิดา วีระชาติ. (2543). การฝึกอบรมกับการพัฒนาอาชีพ. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- พรรณงาม สุวรรณเสวก. (2538). ตำราการสร้างแบบและแยกแบบตัดเสื้อสตรี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พรานนกพิมพ์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- _____. (2530). การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พัฒนา สุขประเสริฐ. (2541). กลยุทธ์ในการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: คณะเกษตรศาสตร์ มหาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2534). การฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2536). ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอน หน่วยที่ 3-7, 12-15. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ภพ เลหาไพบูลย์. (2542). แนวการสอนวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ภรภัทร ชุ่มไสตร์. (2551). การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา เรื่องผลการใช้แบบฝึกทักษะนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนบางชัน (ปลื้มวิทยานุสรณ์). รายงานการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโรงเรียนบางชัน กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- ภัทรพล สำเนียง. (2554). นวัตกรรมทางการศึกษาและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (Online). <http://pattarapon.myreadywed.com/page-3949.html>, 2 เมษายน 2555.
- ภาวิณี วรประดิษฐ์. (2555). การฝึกอบรม (Online). <http://trat.nfe.go.th/trat/nfe.go.th/trat/topic5otd.php?page27>, 10 มีนาคม 2555.
- มนูญ ชัยพันธ์. (2548). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับครูประถมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ยุวดี ฤชา. (2546). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักสำหรับอาจารย์พยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- รัชณี พิทักษ์ญาติ. (2546). ความพึงพอใจของบัตรประชาชนที่มีต่อการให้บริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน:ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักทะเบียน อำเภอเมืองชลบุรี. ปัญหาพิเศษทางรัฐศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เรียม ศรีทอง. (2542). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพมหานคร: เทรคเวฟเอดดิ เคชั่น จำกัด.

- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วัฒนา ชื่นวงศา. (2536). **ผลของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องกิจกรรมนาฏศิลป์สำหรับครูสอนดนตรีและนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา**. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัยบูรพา ศูนย์พัฒนาทรัพยากรการศึกษา (CARD).
- วารนันท์ นิตศักดิ์. (2541). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องจักรวาลและอากาศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้การสอน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิน เชื้อโพธิ์หัก. (2537). **การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- วิชาญ ฤทธิรงค์. (2538). **เทคนิคการหาเงินฝาก**. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ หน้า 52-56.
- วิจิตร อวระกุล. (2537). **การฝึกอบรมคู่มือฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- ศิริอร ชันถนัด. (2539). **องค์การและการจัดการ (O&M)**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.
- สมคิด บางโม. (2544). **เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม**. กรุงเทพมหานคร: วิทยพัฒน์.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2539). **เทคนิคการจัดฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร: ซี เอ็ด ยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- สมชาติ กิจยรรยง และอารี ณ ตะกั่วทุ่ง. (2551). **เทคนิคการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ส.ส.ท. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สมนึก ปฏิปทานนท์. (2542). **ผลของการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมทรง อัสวกุล. (2527). **การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ**. นครราชสีมา: ศิริอักษรการพิมพ์.
- สำนักงานกรมอาชีวศึกษา. (2553). **นโยบายและแผนด้านอาชีวศึกษา (Online)**. www.vec.go.th, 26 สิงหาคม 2556.
- สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. (2553). **หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พุทธศักราช 2546)**. (Online). <http://www.vec.go.th>, 31 มกราคม 2555.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2524). **60 ปี ของการประถมศึกษาไทย**. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2541). **ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง เล่ม 3 บริหารศาสตร์**. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2545ก). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- เสนาะ ดิยาว์. (2535). **การบริหารงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สอ เสถบุตร. (2537). **New Model English: Thai Dictionary**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สาโรจน์ ไสยสมบัติ. (2534). **ความพึงพอใจในการทำงานของครู-อาจารย์ โรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญ จังหวัดร้อยเอ็ด**. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนันทา แชมเพชร. (2547). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง แผนการวัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพ สำหรับครูประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2546). **การวัดและประเมินผลการเรียนแนวใหม่**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภัทธา ปิ่นทะแพทย์. (2534). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- อรรถสิทธิ์ เครือทอง. (2545). **ความพึงพอใจของผู้เสียภาษีต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่สรรพากรกรณีศึกษาสำนักงานสรรพากรอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อุทัย ธรรมเชโต. (2531). **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- อุทัย หิรัญโต. (2531). **เทคนิคการฝึกอบรม**. กรุงเทพมหานคร: พีระพัฒนา.
- Beach, Dele S. (1970). **Personnel The management of People at Work**. 3rd .ed. New York: Macmillan Publishing Co.
- Clark, Allen Romaine. (1970). **A Teacher Evaluation of Selected Method of in Service Education**. Dissertation Abstract.
- Hawkins, Jo yce M. (1990). **The new Oxford School Dictionary**. Oxford University Press.

Nicholson, Barbara Jame woof. (1971). **Design for an In – Service Education Model for General Education and Spall Education Elementary Teacher and Assessment of Their Perceived Need.** Dissertation Abstract. 37(7): 4101-A,January. (Online). http://chaiwat201149.blogspot.com/2011/06blog-post_5055.html, May 9, 2014.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์มนตรี เด่นดวง	ตำแหน่ง อาจารย์คณะครุศาสตร์ สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพเก้า ณ พัทลุง	ตำแหน่ง อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยทักษิณ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภฤกษ์ ทองประยูร	ตำแหน่ง อติดศณบดีคณะศิลปกรรม สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญทดสอบและเก็บข้อมูล

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 246

ที่ บวส. 0203 / 2557

วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์มนตรี เต๋นดวง

ด้วย นางกาญจนา จรุงทอง รหัส 52G1911002 นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปี ที่ 2”

โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.จุไรศิริ ชูรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ดร.ปรีดา เบ็ญการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือในการวิจัย ของนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันท ชาติทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0560.06 / ว 0022

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

18 กุมภาพันธ์ 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพเก้า ณ พัทลุง

ด้วย นางกาญจนา จรูญทอง รหัส 52G1911002 นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปี ที่ 2”

โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.จุไรศิริ ชูรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ดร.ปรีดา เบ็ญการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ คุณภาพความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือในการวิจัย ของนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัท ชาติทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดี

โทรศัพท์/โทรสาร 0 7433 6948

<http://bundit.skru.ac.th/>

www.facebook.com/gsskru

ที่ ศธ 0560.06 / ว 0022

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

18 กุมภาพันธ์ 2557

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภฤกษ์ ทองประยูร

ด้วย นางกาญจนา จรุงทอง รหัส 52G1911002 นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปี ที่ 2”

โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.จุไรศิริ ชูรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ดร.ปรีดา เบ็ญการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือในการวิจัย ของนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หวังว่า คงจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนต์ ชาติทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดี

โทรศัพท์/โทรสาร 0 7433 6948

<http://bundit.skru.ac.th/>

www.facebook.com/gsskru

ที่ ศธ 0560.06 / 0032

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

25 กุมภาพันธ์ 2557

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดสอบเครื่องมือและเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาราชภัฏสงขลา

ด้วย นางกาญจนา เพ็ชรจรรยา รหัส 52G1911002 นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีใน โอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2”

โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.จุไรศิริ ชูรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ดร.ปรีดา เบ็ญการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

เพื่อให้การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มี ประสิทธิภาพ และเป็นไปตามกระบวนการวิจัย จึงพิจารณาเลือกหน่วยงานของท่านเป็นกลุ่ม ตัวอย่างในการศึกษา ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จึงใคร่ขอกความ อนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดสอบเครื่องมือและเก็บข้อมูลวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอ รับรองว่าจะไม่ส่งผลกระทบหรือส่งผลเสียหายต่อการทำงานและหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หวัง ว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันท ชาติทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 74-33 6933 ต่อ 246

โทรสาร. 0 74-33 6948

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

หลักสูตรฝึกอบรม

เรื่อง “การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย”

.....

หลักการและเหตุผล

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 สาขาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย เป็นหลักสูตรที่ประสงค์เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับภาษา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์นำไปประยุกต์ใช้ในการค้นคว้าพัฒนาตนเอง และงานอาชีพ มีความรู้ทางวิชาการ และวิชาชีพ เป็นพื้นฐานในการนำไปประยุกต์ใช้ให้ทันความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เข้าใจหลักการ วิธีการ ขั้นตอนการออกแบบ การสร้างแบบ การตัดเย็บเสื้อผ้าบุรุษหรือเสื้อผ้าสตรีชั้นสูง สามารถประกอบอาชีพได้ และเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เสริมสร้างเจตคติ กิจนิสัยที่ดีในการทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและจิตสำนึกในจรรยาบรรณวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2553: 4)

การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ตลอดจนสามารถทำใ้บุคลากรในหน่วยงานนั้น ๆ ทำงานทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมที่ดี จะต้องทำด้วยความระมัดระวัง (โกวิท พวงงาม, 2534: 21) โดยนำข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบ ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมการรับรู้เฉพาะอย่างของบุคคลเพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะหรือความชำนาญการ และทัศนคติอันเหมาะสมเพื่อยกมาตรฐาน การปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและทำใ้บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้าในงาน (เครือวัลย์ ลีมอภิชาติ, 2531:2) เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจ ให้สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรได้เอง โดยยึดกรอบมาตรฐานหลักสูตรอาชีวศึกษาที่กำหนดให้ผู้ผ่านการศึกษาหรือฝึกอบรมมีสมรรถนะที่ตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ หรือมาตรฐานสมรรถนะในสาขาอาชีพ ตรงตามความต้องการของสาขาอาชีพ สถานประกอบการ ชุมชน มีความสามารถมีทักษะ และเจตคติที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

การออกแบบเครื่องแต่งกายนั้น ได้มีบทบาทสำคัญต่อการตัดเย็บเครื่องแต่งกายของมนุษย์ มาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยมีขนบธรรมเนียมประเพณีและความนิยมของคนในสมัยนั้นเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวคิดสร้างสรรค์ใหม่โดยอิสระดัดแปลงมาจากที่เคยได้รับการนิยมาแล้วจากในอดีต (จารุพรรณ ทรัพย์ปรุง, 2543: 2) การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ เป็นการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่ใช้ในการคิดสร้างสรรค์ คิดสิ่งใหม่ให้กับวงการออกแบบเสื้อผ้า และเครื่องแต่งกาย ต้องเห็นความสำคัญของการเป็นคนไทย รูปแบบไทย เอกลักษณะความเป็นไทย โดยแสดงหรือหยิบยกออกมาในด้านต่าง ๆ (พรรณงาม สุวรรณเสวก, 2538: 111) ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ไทยนี้สามารถสื่อสารออกมาได้ในหลายๆแง่มุม เช่น การแต่งกาย เครื่องใช้ไม้สอย เครื่องประดับ ประเพณี และอื่น ๆ อีกมากมายที่สามารถสะท้อนและสื่อออกมาให้เห็นได้ชัดเจน ดังนั้น หลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยในรูปแบบกระบวนการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมขึ้นมาใหม่โดยรวบรวม ปรับปรุงมวลประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำไปพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติจริงของกลุ่มเป้าหมายที่คาดหวัง โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิเคราะห์นโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยการจัดทำเอกสารหลักสูตรฝึกอบรม และเอกสารประกอบการฝึกอบรมและหลังจากนั้นใช้หลักสูตรและประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมโดยพิจารณาจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ความก้าวหน้าทางการเรียน และความพึงพอใจในการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยโดยการจัดการฝึกอบรมนี้จะได้เป็นการก้าวทันกับโลกแฟชั่นปัจจุบันที่ยังไม่ลืมความเป็นเอกลักษณ์ที่มีคุณค่าต่อสายตาของวงการการออกแบบเสื้อผ้าสตรี

หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาศักยภาพ และความสามารถที่จะพัฒนาทักษะทางด้านความคิดสร้างสรรค์ด้านวิชาชีพ โดยนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ นำไปปฏิบัติจริงได้ในห้องเรียน เป็นการสร้างความแปลกใหม่ในการตัดเย็บเสื้อผ้าจากที่เคยสร้างงานออกมาในแบบที่เห็นกันทั่วไป

วัตถุประสงค์

หลังจากได้รับการฝึกอบรม เรื่อง “การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย” แล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรมีความรู้ และมีความทักษะปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

2. ทักษะการปฏิบัติในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

3. ความพึงพอใจ เห็นคุณค่าของการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ผ่านเกณฑ์ในระดับดีขึ้นไป

โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง “การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย” มีรายละเอียดโครงสร้างดังนี้

1. ภาคทฤษฎี

แผนที่	ชื่อแผน	เวลาที่ใช้(ชั่วโมง)
1.	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ	3
2.	ความรู้ด้านประวัติศาสตร์เอกลักษณ์ความเป็นไทย	3
4	การกำหนดราคาจัดจำหน่าย	3
รวมเวลา		9

2. ภาคปฏิบัติ

แผนที่	ชื่อแผน	เวลาที่ใช้(ชั่วโมง)
3.	การออกแบบสร้างสรรค์เสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ	10
5.	การหากลุ่มเป้าหมายในการจัดแสดงผลงาน	7
รวมเวลา		26

แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

1. ผู้ในการอบรมประชุมชี้แจงข้อตกลงเบื้องต้นในการฝึกอบรม จุดประสงค์การอบรม กระบวนการในการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรม เกณฑ์การผ่านการฝึกอบรม และประโยชน์ที่จะได้รับจากการฝึกอบรม แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2. ทดสอบก่อนการฝึกอบรม

3. วิทยากรให้ความรู้ภาคทฤษฎีแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามที่กำหนดไว้โดยที่กิจกรรมการฝึกอบรมใน แผนที่ 1 แผนที่ 2 แผนที่ 4 ใช้ขั้นตอนการฝึกอบรม มี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ชี้นำ 2) ชี้นอบรม และ 3) ชี้นสรุป เป็นการจัดการฝึกอบรมโดยใช้ 3 ขั้นสรุปที่เรียนเนื้อหาภาคทฤษฎีดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ เป็นขั้นเตรียมความพร้อมในการบรรยายเพื่อโยงเข้าถึงเนื้อหาสาระ

ขั้นที่ 2 ขั้นอบรม เป็นขั้นร่วมเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมกลุ่มเพื่อศึกษาสร้างความเข้าใจของเนื้อหา

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เป็นขั้นสรุปการจัดทำกิจกรรมที่สามารถบอกเนื้อหาที่อบรมผ่านมาและทำข้อสอบท้ายบท

และในแผนที่ 3 กับแผนที่ 5 ได้ฝึกทักษะปฏิบัติโดยมี 7 ขั้นตอนตามรูปแบบของซิมพ์สัน
ขั้นต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (Perception) เป็นขั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ถึงรูปแบบการฝึกอบรมใน
สิ่งที่จะทำ โดยการให้ผู้เรียนสังเกตการณ์ทำงานนั้นอย่างตั้งใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม (Readiness) เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงาน
หรือแสดงพฤติกรรมนั้น ทั้งทางด้านร่างกายจิตใจและอารมณ์โดยการปรับตัวให้พร้อมกับการ
เคลื่อนไหวหรือแสดงทักษะนั้น ๆ และมีจิตใจและสภาวะอารมณ์ที่ดีต่อการที่จะทำหรือแสดง
ทักษะนั้นๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองต่อภายใต้การควบคุม เป็นขั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนอง
ต่อสิ่งที่รับรู้ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำหรือการแสดงทักษะนั้น หรืออาจใช้
วิธีการให้ผู้เรียนลองผิดลองถูกจนกระทั่ง สามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง เป็นขั้นที่ช่วยให้
ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติ และเกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้นๆ

ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างชำนาญ (Complex Overt Response) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียน
ได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญเป็นไปโดยอัตโนมัติ และ
ความเชื่อมั่นในตนเอง

ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะหรือ
การปฏิบัติของตนให้ดียิ่งขึ้น และประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ

ขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่มเมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ
และสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายแล้ว ผู้ปฏิบัติจะเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ใน
การกระทำหรือปรับการกระทำนั้นให้เป็นที่ไปตามที่ตนต้องการ

4. ทดสอบหลังการฝึกอบรม

สื่อการฝึกอบรม

สื่อการฝึกอบรมครั้งนี้ประกอบด้วย

1. คู่มือในการฝึกอบรม
2. ใบความรู้
3. ใบงาน

ระยะเวลาการฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรมใช้เวลาในการฝึกอบรมจำนวน 6 วัน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ รวม 26 ชั่วโมง

เนื้อหาการฝึกอบรม (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

เนื้อหาประกอบด้วย

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ
2. ความรู้ด้านประวัติศาสตร์เอกลักษณ์ความเป็นไทย
3. การออกแบบและสร้างสรรค์เสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ
4. การกำหนดราคาจัดจำหน่าย
5. การหากลุ่มเป้าหมายในการจัดแสดงผลงาน

การประเมินผลการฝึกอบรม

1. วิธีการประเมิน

ประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยใช้การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการออกแบบการฝึกอบรม

2. เกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรม

2.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตรตามวัน และเวลาที่กำหนดไว้ โดยเข้าอบรมภาคทฤษฎีไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาที่กำหนดไว้ สำหรับการฝึกอบรมภาคทฤษฎี

2.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องได้คะแนนจากการทดสอบหลังการอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

2.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องสามารถออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพในระดับดี

แผนการฝึกอบรมที่ 1

เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ

ประเภทวิชาคหกรรม/สาขาเสื้อผ้าสตรี

เวลา 3 ชั่วโมง

นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ชั้นปีที่ 2

1. สาระสำคัญ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบเสื้อผ้าเป็นหัวใจของการทำงานด้านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย นักออกแบบทุกคนพยายามคิดค้นแบบเสื้อใหม่ ๆ เสื้อผ้าที่ดีจำเป็นต้องได้รับการออกแบบที่ดีด้วย หน้าที่หลักของนักออกแบบเสื้อผ้า คือ ต้องออกแบบเสื้อให้เข้ากับสมัยนิยม ให้วงการแฟชั่น เพื่อเป็นการดึงดูดลูกค้าให้มาสนใจแบบเสื้อที่ผลิตออกจำหน่าย ในการออกแบบเสื้อผ้าที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อเป็นก้าวใหม่แห่งแฟชั่น โดยนำกลวิธีและเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการออกแบบที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ให้พัฒนาอยู่เสมอ

2. จุดประสงค์

1. นักศึกษามีความเข้าใจถึงความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบเบื้องต้น
2. นักศึกษาบอกความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ

3. เนื้อหาสาระ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ

1. ความหมายและความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ
1. อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย

4. กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ขั้นนำ

1.1 วิทยากรชี้แจงจุดประสงค์การฝึกอบรมแผนการฝึกอบรมหน่วยที่ 1

1.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้เห็นภาพตัวอย่างชุด และร่วมแสดงความคิดเห็นลักษณะชุด

โครงสร้าง การออกแบบ และการประดับตกแต่งว่าเป็นอย่างไร โดยการถามตอบโครงสร้างการออกแบบของชุดที่นำมาเป็นตัวอย่าง เพื่อต้องการสร้างความรู้พื้นฐานในการดูแบบที่ได้ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว

2. ขั้นตอน

- 2.1 วิทยากรนำเสนอความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ
- 2.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
- 2.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาใบความรู้และกิจกรรมของแบบทดสอบที่ 1
- 2.4 วิทยากรเปิดประเด็นเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันอภิปรายเรื่องความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถสรุปความเข้าใจได้อย่างไร โดยบันทึกข้อสรุปของกลุ่มในแบบบันทึกข้อสรุปการอภิปรายกลุ่มที่วิทยากรแจกให้
- 2.5 ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของการปฏิบัติกิจกรรม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลุ่มย่อยอื่น ๆ อภิปรายแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้
- 2.6 วิทยากรชี้แนะเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหาที่ตัวแทนของแต่ละกลุ่มนำเสนอ

3. ขั้นสรุป

- 3.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันสรุปความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ
- 3.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบท้ายบท
- 3.3 วิทยากรเสนอแนะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาความรู้เพิ่มเติม

5. สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม

1. คู่มือสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม
2. ใบความรู้ เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ
3. แบบสเก็ต ตัวอย่าง

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. นักศึกษาอธิบายถึงความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบเบื้องต้น 2. นักศึกษาบอกความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ	ทดสอบ	แบบทดสอบที่ 1	ร้อยละ 60 %

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบที่ 1

เกณฑ์การวัด	คุณภาพ
1. ถูกต้อง ตรงประเด็น แสดงความเข้าใจในระดับมากที่สุด	4
2. ถูกต้อง ตรงประเด็น แสดงความเข้าใจในระดับมาก	3
3. ถูกต้อง ตรงประเด็น แสดงความเข้าใจในระดับพอใช้	2
4. ถูกต้อง ตรงประเด็น แสดงความเข้าใจในระดับปรับปรุง	1
5. ตอบผิดไม่ถูกต้อง ตรงประเด็น ขาดความเข้าใจ	0

ใบความรู้ที่ 1

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ด้วยตนเองโดยใช้เวลา 15 นาที แล้วทำกิจกรรมที่กำหนด

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ

จากการขุดค้นพบศิลปะ โบราณวัตถุและ โบราณสถานในทุกภูมิภาคของประเทศช่วยให้เรา ได้ทราบว่า คนไทยได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ใน “สุวรรณภูมิ” หรือบริเวณอันเป็นที่ตั้งของประเทศไทยมา เป็นเวลานานกว่าหนึ่งพันปี ซึ่งได้มีการจำแนกชุมชนคนไทยในสมัยโบราณ ออกเป็น 6 สมัย ดังนี้

1. สมัยอาณาจักรทวารวดี (ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 11 - 16)
2. สมัยอาณาจักรศรีวิชัย (ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 13 - 18)
3. สมัยอาณาจักรลพบุรี (ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 16 - 19)
4. สมัยอาณาจักรเชียงแสน (ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 17 - 21)
5. สมัยอาณาจักรสุโขทัย (ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19 - 20)
6. สมัยอาณาจักรอยุธยา (ระหว่างปี พ.ศ. 1893 - 2310)

แม้จะมีการขุดค้นพบศิลปะ โบราณวัตถุและศิลปะ โบราณสถานและเริ่มทำการศึกษาด้าน ประวัติศาสตร์และ โบราณคดีของคนไทยอย่างจริงจังมาตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ แต่อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับการแต่งกายของคนไทยโบราณเพิ่งเริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2511 หลังจากที่กรมศิลปากรได้มอบหมาย ให้ช่างศิลป์ทำการศึกษาแบบอย่างจากศิลปะ โบราณวัตถุ เทาที่จะพอถือเป็นหลักฐานได้ แล้วเขียน เลียนแบบการแต่งกายของคนไทยโบราณทั้ง 6 สมัยข้างต้นขึ้น และนำมาเผยแพร่ต่อสาธารณชน เป็นครั้งแรกเมื่อเดือนมีนาคม 2511 (จารุพรรณ ทรัพย์ปรุง, 2549: 42)

ความหมายและความสำคัญของการคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ

การออกแบบเครื่องแต่งกาย ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Fashion Design หรือ Costume Design ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย มีการนำคำว่า Fashion, Costume และ Design มาใช้แบบทับศัพท์อยู่

เสมอจึงต้องทำความเข้าใจในความหมายของรากศัพท์คำดังกล่าว Fashion หมายถึง วารูป ทำแบบ แบบ สิ่งที่กำลังนิยมกัน

Costume หมายถึง เครื่องแต่งกายที่ใช้กันในสมัยหรือถิ่นหนึ่ง ๆ การแสดงละครเครื่องแต่งกายแบบโบราณ หรือเครื่องแต่งกายซึ่งได้รับการออกแบบขึ้นมาโดยมีจุดมุ่งหมายเป็นการเฉพาะเป็นพิเศษ (จารุพรรณ ทรัพย์ปรุง, 2549: 1)

การออกแบบเครื่องแต่งกายนั้น ได้มีบทบาทสำคัญต่อการตัดเย็บเครื่องแต่งกายของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันการออกแบบเครื่องแต่งกายจึงกลายเป็นอาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญในสังคม สร้างรายได้และชื่อเสียงให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพ แม้ในปัจจุบัน นิตยสารแฟชั่นจะใช้รูปถ่ายแทนภาพวาดมากขึ้น เพราะสะดวกและรวดเร็วกว่า แต่นิตยสารชั้นนำยังคงใช้รูปถ่ายและภาพวาดผสมกัน เพราะภาพวาดให้ความรู้สึกในเรื่องศิลปะมากกว่า

หลักการออกแบบของเสื้อผ้าเป็นหัวใจของการทำงานด้านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย จะคำนึงถึงฝีมือการตัดเย็บเพียงอย่างเดียวจะได้รับผลที่ไม่สมบูรณ์ เสื้อผ้าที่ดีจำเป็นต้องได้รับการออกแบบที่ดีด้วย แบบของเสื้อผ้าในปัจจุบันมีมากมาย นักออกแบบทุกคนพยายามคิดค้นแบบเสื้อใหม่ ๆ ออกสู่สายตาของลูกค้าตลอดเวลา ถ้าผลงานได้รับความนิยมผู้นั้นก็จะประสบความสำเร็จในการทำงาน ปัญหาที่อยู่ว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้ผลงานเป็นที่นิยม

คนในแต่ละสังคมมีความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องความสวยงามแตกต่างกันไปตามข้อบังคับและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้น ๆ การออกแบบจึงต้องคำนึงถึงความเป็นจริงข้อนี้เป็นหลักและนำมาผสมผสานกับความรู้ทางด้านศิลปะ โดยนำมาดัดแปลงให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม บางครั้งเราดูทีวี ภาพยนตร์ แมกกาซีน ได้รับความคิดเรื่องแบบเสื้อผ้ามาประยุกต์ตามแฟชั่นของแต่ละบุคคลได้

หน้าที่หลักของนักออกแบบเสื้อผ้า คือ ต้องออกแบบเสื้อผ้าให้เข้ากับสมัยนิยม หรือสร้างแนวโน้มให้กับวงการแฟชั่นเพื่อเป็นการดึงดูดลูกค้าให้มาสนใจในแบบเสื้อที่ผลิตออกจำหน่ายในการออกแบบเสื้อผ้านี้อาจดำเนินตามปัจจุบันแล้วเปลี่ยนแปลงบางส่วนหรือคิดออกแบบเสื้อที่แปลกแตกต่างไปจากเดิม เพื่อเป็นก้าวใหม่แห่งแฟชั่น โดยนำกลวิธีและเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการตัดเสื้อผ้าให้พัฒนาอยู่เสมอ

คำว่าสมัยนิยม หรือ Fashion นั้น ขึ้นอยู่กับปริมาณการซื้อของผู้บริโภคนั้น ๆ ว่า จะเลือกซื้อแบบใดมากที่สุดถ้านั้น ๆ ผลิตแล้วไม่มีผู้ซื้อ ก็ไม่เรียกว่าเป็นแฟชั่น เพราะชนกลุ่มใหญ่ไม่ยอมรับ ฉะนั้นไม่มีใครทราบได้ว่าแบบเสื้อหรือสไตลใดจะกลายเป็นแฟชั่นที่กำลังจะมาถึงนักออกแบบทุกคนมีสิทธิ์จะใช้จินตนาการของตนออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายออกมาประกวดประชันกัน

แบบใดที่คนนิยมมากที่สุดเท่ากับเป็นความสำเร็จของนักออกแบบนั้น ๆ ซึ่งไม่จำเป็นว่างานทุกชิ้นของนักออกแบบทุกคนจะต้องประสบความสำเร็จ

ตามปกติแฟชั่นจะมีอายุประมาณ 7 ปี หมายถึง เมื่อเสื้อผ้าได้ถูกออกแบบมาเป็นที่นิยมอย่างมากจนถึงที่สุดแล้วมีแฟชั่นบางอย่างอยู่ได้นานถึง 7 ปี แต่ก็น้อยมากที่จะมีเสื้อผ้าที่ได้รับความนิยมขนาดนั้น ยิ่งเสื้อผ้าออกแบบล้ำสมัยมาก ๆ จะล้ำสมัยได้เร็วกว่าเสื้อผ้าที่ออกแบบเรียบ ๆ แต่คู่อายุของแฟชั่นว่าอยู่ได้นานถึง 7 ปีนี้ เริ่มจากการนำออกสู่สายตาประชาชน เพื่อให้คุ้นเคยกินเวลา 2 ปี เมื่อเป็นที่รู้จักแล้วคนเริ่มนิยมใช้เรื่อยไปกินเวลา 3 ปี หลังจากนั้นก็เริ่มจากลง จากความนิยมจากความนิยม 2 ปี จึงล้ำสมัย ดังนั้นถ้าเราสามารถถึงแฟชั่นได้และรับซื้อหามาใช้เสียแต่ระยะต้น ๆ แล้ว เสื้อผ้านั้น ๆ จะใช้ได้คุ้มค่าง่าเมื่อแฟชั่นเริ่มล้ำสมัย

คู่มือที่ใช้ศึกษาแนวโน้มของแฟชั่น คือ หนังสือนิตยสาร หรือแมกกาซีนจากต่างประเทศ เช่น Vogue Seventeen, Harper's ส่วนของประเทศไทยปัจจุบันมีหนังสือแฟชั่นมากมายหลายระดับ เช่น หนังสือแฟชั่นดารา แฟชั่นรีวิว แฟชั่นวัยรุ่น แฟชั่นไทย เป็นต้น

ปัจจัยสี่ของมนุษย์ คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม จะเห็นได้ว่าเสื้อผ้าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง สาเหตุที่มนุษย์ต้องการมีการสวมใส่เสื้อผ้า คือ

1. เพื่อป้องกันสภาพอากาศ (Protection)

โลกที่อยู่อาศัยมีสภาพอากาศแตกต่างกันตามภูมิประเทศ ขั้วโลกเหนือและใต้จะมีอากาศหนาว ดังนั้นผู้ที่อยู่ตามแถบนี้จะต้องสวมชุดกันหนาวทำจากขนสัตว์ ส่วนที่อยู่แถบมรสุม ซึ่งมีฝนตกชุกต้องเตรียมเสื้อกันฝน

2. เพื่อประโยชน์ใช้สอย (Function)

ในสังคมมนุษย์มีกิจกรรมต่าง ๆ และอาชีพทุกแขนงต้องมีลักษณะการแต่งกายต่างกัน เช่น ช่างเทคนิคต้องการชุดทำงานที่ปลอดภัยและคล่องตัว ส่วนนักกีฬาต้องการชุดกะทัดรัดเคลื่อนไหวได้สะดวก นักธุรกิจต้องการชุดภูมิฐานสง่างาม ฯลฯ

3. เพื่อเป็นสื่อแห่งสัญลักษณ์ (Communication)

บางครั้งการแต่งกายต้องการให้ผู้อื่นรู้ถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดและเป็นการรับใช้บริการถูกต้องต่างสังคม จำเป็นต้องมีเสื้อผ้าเฉพาะเพื่อแสดงให้รู้ เช่น ชุดตำรวจ ชุดทหาร ชุดข้าราชการ ยาม ไปรษณีย์ กระเป๋ารถเมล์ ฯลฯ

4. เพื่อการตกแต่งสวยงาม (Decoration)

ความสวยงามเป็นสิ่งที่มีมนุษย์ทุกคนต้องการ ดังนั้นจึงมีการประดับตกแต่งเสื้อผ้าให้สวยงามเหมาะสมกับโอกาสสวมใส่ เช่น ชุดการแสดง ชุดอาบน้ำ ชุดนอน ชุดลำลอง ชุดชั้นใน โดยการตกแต่งด้วยริ้ว ดิกระบาย ปักฉลุ เฟ้นส์ลี เป็นต้น (จารุพรรณ ทรัพย์ปรง, 2549: 46)

ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

ความคิดสร้างสรรค์ คือ กระบวนการคิดของสมองซึ่งมีความสามารถในการคิดได้หลากหลาย และแปลกใหม่จากเดิม โดยสามารถนำไปประยุกต์ทฤษฎี หรือหลักการได้อย่างรอบคอบและมีความถูกต้อง จนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่ นอกจากลักษณะการคิดสร้างสรรค์ดังกล่าวนี้แล้ว ยังมีสามารถมองความคิดสร้างสรรค์ในหลาย ซึ่งอาจจะมองในแง่ที่เป็นกระบวนการคิดมากกว่าเนื้อหาการคิด โดยที่สามารถใช้ลักษณะการคิดสร้างสรรค์ในมิติที่กว้างขึ้น เช่นการมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน การเรียน หรือกิจกรรมที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ด้วย อย่างเช่น การทดลองทางวิทยาศาสตร์ หรือการเล่นกีฬาที่ต้องสร้างสรรค์รูปแบบเกมให้หลากหลายไม่ซ้ำแบบเดิม เพื่อไม่ให้คู่แข่งรู้ทัน เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะการคิดสร้างสรรค์ในเชิงวิชาการ แต่อย่างไรก็ตาม ลักษณะการคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นต่างก็อยู่บนพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์ โดยที่บุคคลสามารถเชื่อมโยงนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานตัวชี้วัดด้านความคิดสร้างสรรค์ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีไว้หลายประการ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ ควรจะประกอบไปด้วย 3 ประการ คือ

1. สิ่งใหม่ (New, Original) เป็นความคิดที่แหวกวงล้อมความคิดที่มีอยู่เดิม ที่ไม่เคยมีใครคิดได้มาก่อน ไม่ได้ลอกเลียนแบบใคร แม้กระทั่งความคิดเดิม ๆ ของตนเอง
2. ใช้การได้ (Workable) เป็นความคิดที่เกิดจากการสร้างสรรค์ที่ลึกซึ้ง และสูงเกินกว่าการใช้เพียง "จินตนาการเพื่อฝัน" คือ สามารถนำมาพัฒนาให้เป็นจริง และใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ ของการคิดได้เป็นอย่างดี
3. มีความเหมาะสม เป็นความคิดที่สะท้อนความมีเหตุมีผล ที่เหมาะสม และมีคุณค่า ภายใต้มาตรฐานที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

การที่คนเราจะมีความคิดสร้างสรรค์ ได้ตามลักษณะที่กล่าวมานั้น ขึ้นอยู่กับศักยภาพการทำงาน และการพัฒนาของสมอง ซึ่งสมองของคนเรามี 2 ซีก มีการทำงานที่แตกต่างกัน สมองซีกซ้าย ทำหน้าที่ในส่วนของการตัดสินใจ การใช้เหตุผล สมองซีกขวา ทำหน้าที่ในส่วนของการสร้างสรรค์ แม้สมองจะทำงานต่างกัน แต่ในความเป็นจริงแล้ว สมองทั้งสองซีก จะทำงานเชื่อมโยงไปพร้อมกัน ในแทบทุกกิจกรรมทางการคิด โดยการคิดสลับกันไปมา อย่างเช่น การอ่านหนังสือ สมองซีกซ้ายจะทำความเข้าใจ โครงสร้างประโยค และไวยากรณ์ ขณะเดียวกัน สมองซีกขวาก็จะทำความเข้าใจ เกี่ยวกับลีลาการดำเนินเรื่อง อารมณ์ที่ซ่อนอยู่ในข้อเขียน ดังนั้น เราจึงจำเป็นต้องพัฒนาสมองทั้งสองซีกไปพร้อม ๆ กัน ไม่สามารถแยกพัฒนาในแต่ละด้านได้ การค้นพบหน้าที่แตกต่างกันของสมองทั้งสองส่วน ช่วยให้สามารถใช้ประโยชน์จากได้มากขึ้น

ในการพัฒนาสมองของผู้เรียน ให้ใช้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ผ่านการจัดการเรียนการสอนนั้น ควรจัดอย่างสมดุล ให้มีการพัฒนาสมองทั้งสองซีกไปด้วยกัน ในเวลาเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสมดุลในการคิด และคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เอนเอียงไปในหลักการเหตุผล มากเสียจนติดอยู่ในกรอบ ของความคิดแบบเดิม และไม่ใช้การคิดด้วยการใช้จินตนาการเพื่อฝันมากเกินไป จนไม่มีความสัมพันธ์กัน ระหว่างความฝัน กับความสมเหตุสมผล ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถนำมาปฏิบัติให้เป็นจริงได้ ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า การคิดสร้างสรรค์ จึงพึ่งพาทั้งสองซีกซ้าย และขวาควบคู่กันไป

ลักษณะความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดแบบอเนกนัย(Divergent Thinking)คือการคิดหลายๆแง่หลายๆทาง คิดให้มากที่สุดเท่าที่จะนึกได้ เป็นการมองปัญหาในแนวกว้างเหมือนกับแสวงหาวิธีที่แพร่ศรีมือออกรอบด้าน คนที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้นจะเป็นคนที่มี

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) คือมีความคิดที่แปลกใหม่ต่างจากความคิดธรรมดาของคนทั่วไป
2. มีความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) คือมีความสามารถในการคิดหาคำตอบได้หลายทิศทางหลายแง่หลายมุม
3. มีความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) คือสามารถคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว รวดเร็ว และได้คำตอบมากที่สุดในเวลาที่กำหนด
4. มีความคิดละเอียดลออ (Elaboration) คือการคิดได้ในรายละเอียดเพื่อขยายหรือตกแต่งความคิดหลักให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Creative process)

กระบวนการคิดสร้างสรรค์คือ วิธีคิดหรือกระบวนการทำงานของสมองที่มีขั้นตอนต่างๆ ในการคิดแก้ปัญหาจนสำเร็จ ซึ่งมีหลายแนวคิดเช่น

Wallas ได้เสนอว่า กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์เกิดจากการคิดสิ่งใหม่ ๆ โดยการลองผิดลองถูก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นเตรียมการ คือการข้อมูลหรือระบุปัญหา
2. ขั้นความคิดกำลังฟักตัว คือการอยู่ในความสับสนวุ่นวายของข้อมูลที่ได้มา
3. ขั้นความคิดกระจ่างชัด คือขั้นที่ความคิดสับสนได้รับการเรียบเรียงและเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน ทำให้เห็นภาพรวมของความคิด

4. ขั้นตอนทดสอบความคิดและพิสูจน์ให้เห็นจริง คือขั้นที่รับความคิดเห็นจากสามขั้นแรกข้างต้นมาพิสูจน์ว่าจริงหรือถูกต้องหรือไม่

Hutchinson มีความคิดคล้าย ๆ กันว่าความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นกระบวนการเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เข้าด้วยกัน อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาใหม่ที่คิดใช้เวลาการคิดเพียงสั้น ๆ อย่างรวดเร็วหรือยาวนานก็อาจเป็นไปได้ โดยมีลำดับการคิดดังนี้

1. ขั้นเตรียมเป็นการรวบรวมประสบการณ์ มีการลองผิดลองถูกและตั้งสมมุติฐานเพื่อแก้ปัญหา
2. ขั้นครุ่นคิดขัดข้องใจ เป็นระยะที่มีอารมณ์เครียด อันสืบเนื่องจากการครุ่นคิด แต่ยังไม่คิดไม่ออก
3. ขั้นของการเกิดความคิด เป็นระยะที่เกิดความคิดในสมอง เป็นการมองเห็นวิธีแก้ปัญหาหรือพบคำตอบ
4. ขั้นพิสูจน์ เป็นระยะการตรวจสอบประเมินผลโดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อดูคำตอบที่คิดออกมานั้นเป็นจริงหรือไม่

Roger von Oech เจ้าของบริษัทความคิดสร้างสรรค์ในอเมริกาได้กล่าวถึงกระบวนการคิดสร้างสรรค์ โดยแยกความคิดออกเป็น 2 ประเภทคือความคิดอ่อนและความคิดแข็ง

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ในอันที่จะคิดแก้ปัญหาและพัฒนาจนสามารถประดิษฐ์ผลิตผลใหม่ๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง สักคม ดังนั้นการสร้างสรรค์จึงเป็นการกระทำให้ดีขึ้น งดงามยิ่งขึ้น หรือมีคุณค่ายิ่งขึ้น การที่มนุษย์รู้จักการสร้างสรรค์ เป็นผลให้โลกได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ เจริญก้าวหน้าจนถึงปัจจุบัน และเชื่อว่าโลกจะเปลี่ยนไปสู่ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อไปในอนาคตอย่างไม่หยุดยั้ง ตราบใดที่ยังมีการสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องความคิดสร้างสรรค์สร้างสรรค์แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ความคิดสร้างสรรค์ทางความคิด (Creative in Thinking)

ความคิดสร้างสรรค์ทางความคิด หมายถึง การคิดแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนางาน หรือการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ และเจริญก้าวหน้า รู้จักการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาเพื่อนำมาวางแผนงานต่อไป เช่นการประชุมสัมมนา ระดมสมองในการพัฒนางาน

2. ความคิดสร้างสรรค์ทางความงาม (Creative in Beauty)

ความคิดสร้างสรรค์ทางความงาม หมายถึง การสร้างสรรค์ความงามที่แปลกใหม่ให้งดงามและมีคุณค่ายิ่งขึ้น ซึ่งเป็นความคิดสร้างสรรค์ในทางปฏิบัติ เช่น การสร้างสรรค์งานศิลปะ

การออกแบบสีส้นและลวดลายเสื้อผ้า การตกแต่งห้องเรียน บ้าน สำนักงาน ให้มีความงามและแปลกใหม่เป็นต้น

3. ความคิดสร้างสรรค์ทางประโยชน์ใช้สอย (Creative in Function)

ความคิดสร้างสรรค์ทางประโยชน์ใช้สอย หมายถึง การสร้างสรรค์ดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ ให้มีคุณค่าทางประโยชน์ใช้สอย เช่น งานสิ่งประดิษฐ์ งานศิลปะที่น่าวิเศษต่าง ๆ มาผลิตขึ้นให้เกิดประโยชน์ใช้สอย เป็นต้น

ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์นั้นมีหลายระดับ แต่ละคนจะมีคุณสมบัติที่ไม่เท่ากัน นักจิตวิทยาสังคม ชื่อ ดร.เออร์วิง เอ. เทเลอร์ ได้จำแนกระดับความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ไว้ 5 ระดับ ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ในลักษณะการแสดงออก ในขั้นนี้จัดได้ว่าเป็นขั้นเบื้องต้น ซึ่งความเชี่ยวชาญชำนาญยังไม่ดี เรื่อง สำคัญที่จะเข้ามาเกี่ยวข้อง ถ้าจะเปรียบเหมือนกับการวาดภาพของเด็ก ๆ การแสดงออกถึงจินตนาการหรือ เรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งเป็นโลกแห่งความฝันโลกที่เราสมมุติขึ้น คนที่มีความคิดสร้างสรรค์ในขั้นนี้ จะปล่อยให้จิตใจและ จินตนาการ เป็นอิสระ ไม่มีขอบเขตจำกัด

2. ความคิดสร้างสรรค์ในด้านการผลิต ในขั้นนี้จะเป็นความคิดสร้างสรรค์ซึ่งแสดงออกถึงความชำนาญใน สายงานอาชีพของตน ถ้าจะยกตัวอย่างในงานวงการออกแบบโฆษณาที่หมายความว่า นักออกแบบผู้นั้นสามารถแต่ง จัดผลงานซึ่ง มาจากจินตนาการของตนในขั้นที่หนึ่งให้เป็นที่เข้าใจ และยอมรับในหมู่ของผู้คนที่ทำงานในแวดวง เดียวกันได้

3. ความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ อาจกล่าวได้ว่า ผู้มีความคิดสร้างสรรค์ในขั้นนี้เป็นนักประดิษฐ์ สามารถ นำเอาแนวความคิดเก่ามาหาทางใช้ได้ในวิธีการใหม่ ๆ คือ ความคิดพื้นฐานเดิมนั้น ยังคงอยู่ไม่มีสิ่งใหม่ในแนวคิด แต่ความ สามารถที่มองเห็นสำหรับนักประดิษฐ์ก็คือ ความชำนาญในการใช้เครื่องมือ

4. ความคิดสร้างสรรค์ในด้านการแสวงหาแนวทางใหม่ โดยไม่ติดอยู่กับความคิดเดิมสำหรับขั้นนี้ศิลปิน ผู้มี ความคิดสร้างสรรค์จะแสดงความคิดสามารถของเขาในเชิงนามธรรม เขาจะหลีกหนีไปจากโลกของความจริง พวกนี้อาจ จะได้แก่ กลุ่มนักคิดในสำนักการออกแบบแนวใหม่

5. ความคิดสร้างสรรค์ในขั้นสูงสุด คือ ผู้คิดสร้างหลักเกณฑ์ใหม่โดยสิ้นเชิง ศิลปินกลุ่มนี้จะเป็นผู้มีความสามารถ สูงในศิลปะที่แสดงออกในด้านนามธรรม เป็นพวกที่อาจจะตั้งกลุ่มนักคิดสำนักใหม่ในด้านการออกแบบขึ้นมาให้ สังคม ได้

ระดับความคิดสร้างสรรค์ทั้งหมดนี้ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องของความฉลาดเฉลียวความเก่งหรือความเป็นคนมี เหตุผลแต่ประการใด การที่มีความคิดสร้างสรรค์ คือคนที่มีจินตนาการเหลือเพื่อ

มีอิสระเสรี มีความคิดเป็นของตนเอง อาจจะกล่าวได้ว่า มากกว่าคนที่มึระดับสติปัญญาสูง โดยทั่วไป คนที่มีระดับสติปัญญาสูงอาจจะเป็นคนที่ไม่มีความคิด สร้างสรรค์เลยก็ได้

ความคิดสร้างสรรค์นี่เป็นที่ยอมรับกันว่ามีค่าสำคัญ และมีประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์ เพราะทำให้โลกนี้มี ความคิดใหม่ ๆ มีของใหม่แปลก ของที่ดัดแปลงปรับปรุงให้ดีขึ้น มีประโยชน์ ต่อมนุษย์ขึ้นมากกว่าเดิม ดังที่ได้ กล่าวมาแล้ว แต่ตอนต้น ดังนั้นเราจึงควรส่งเสริมฝึกทักษะให้คน มีความคิดสร้างสรรค์กันมาก ๆ โดยเฉพาะ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการการ ออกแบบ การสร้างสรรค์ให้ เกิดขึ้นนี้มีกระบวนการเป็นขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

1. **ขั้นเตรียมการ** เป็นการเปิดตัวเองต่อสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับงานของเขาทั้งหมด เช่น สมมุติว่าเป็นการใช้ ความคิด สร้างสรรค์ในงานการออกแบบโฆษณา เขาก็จะต้องเปิดตัวเอง ศึกษาเรื่อง ลูกค้า สินค้าที่จะโฆษณา สื่อที่จะใช้ ผู้ที่เขาคาดว่าจะเป็นผู้คู่ โฆษณาของเขา และผลงานการ ออกแบบของนักออกแบบตลอดจนวิธีทำงาน วิธีแก้ปัญหาของนัก ออกแบบคนอื่น

2. **ขั้นต่อไปก็เป็นขั้นเพาะความคิด** คือ ปลดปล่อยให้จิตได้สำนึก ได้คิดสำรวจทบทวนวัตถุดิบ ทั้งหลายที่ได้จับมา ประสานย่อยซึมเข้าหากันในขั้นเตรียมการขั้นแรก

3. **ขั้นที่สาม** ก็จะเป็นการค้นหาคำตอบ วิธีการแก้ปัญหานั้น บางครั้งคำตอบอาจจะเกิด แจ่มขึ้นมา ในดวงความ คิดเหมือนมีแรงบันดาลใจในระยะเวลาสั้น ๆ ก็ได้ พอจะทำให้หลับตา มองเห็นรูปร่างหน้าตาของผล งานตนเองว่าจะออกมา ในรูปใด

4. **สุดท้ายเป็นขั้นปฏิบัติการลงมือทำให้สำเร็จ** โดยพยายามรักษาคุณภาพของแนวคิดของ ตัวเอง เอาไว้ ให้ได้ ตลอดในขณะที่ลงมือแปลงความคิดจากสมองมาเป็นการปฏิบัติด้วยมือ หมายความว่าในขณะที่นั้นเขาจะต้องทำ การสื่อสาร สื่อความหมาย ความคิดของเขาออกมาในรูป ผลงานให้ปรากฏ

ขั้นตอนการสร้างความคิดสร้างสรรค์นี้มีประโยชน์ ช่วยให้นักออกแบบสามารถแก้ปัญหา เกี่ยวกับงานการออกแบบ ของ เขาได้ ไม่ว่าเขาจะทำงานในระดับยากเพียงใด อย่างไรก็ตามขั้นตอน ทั้ง 4 นี้ ก็ต้องอาศัยเวลาพอควร จากขั้นแรกไปจนถึง ขั้นสุดท้าย ดังนั้น หากนักออกแบบเผชิญกับ งานที่เร่งด่วน หรือแข่งกับเวลาให้ทันเส้นตาย ขั้นตอนที่ 4 นี้ ก็คงไม่อาจช่วย ให้เกิดแรงบันดาลใจ ในการทำงานได้เต็มที่นัก นอกเสียจากว่านักออกแบบผู้นั้นจะได้มีการเตรียมตัว ให้พร้อมอยู่เสมอ โดย การสะสมประสบการณ์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเก็บเอาไว้ในธนาคารความคิดและพร้อมที่จะเบิก ออกมาใช้ได้ตลอดเวลา

ความหมายของการออกแบบ

ความหมายของการออกแบบ การออกแบบ คืออะไร ซึ่งความหมายของคำว่า "ออกแบบ" นั้นถูกให้คำนิยาม หรือคำจำกัดความ ไว้หลายรูปแบบมากมาย ตามความเข้าใจ การตีความหมาย และการสื่อสารออกมาด้วยตัวอักษรของแต่ละคน ตัวอย่างความหมายของการออกแบบ เช่น

การออกแบบ หมายถึง การปรับปรุงแบบ ผลงานหรือสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสม และมีความแปลกใหม่ขึ้น เช่น โต๊ะที่เราทำขึ้นมาใช้ เมื่อใช้ไปนาน ๆ ก็เกิดความเบื่อหน่ายในรูปทรง หรือสี เราก็จัดการปรับปรุงให้เป็น รูปแบบใหม่ให้สวยกว่าเดิม ทั้งความเหมาะสม ความสะดวกสบาย ในการใช้งานยังคงเหมือนเดิม หรือดีกว่าเดิม เป็นต้น

การออกแบบ หมายถึง กระบวนการที่สนองความต้องการในสิ่งใหม่ ๆ ของมนุษย์ ซึ่งส่วนใหญ่เพื่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอด และสร้างความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น

การออกแบบ หมายถึง การรวบรวมหรือการจัดองค์ประกอบทั้งที่เป็น 2 มิติ และ 3 มิติ เข้าด้วยกันอย่างมีหลักเกณฑ์ การนำองค์ประกอบของการออกแบบมาจัดรวมกันนั้น ผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ในการใช้สอยและความสวยงาม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการออกแบบ เป็นศิลปะของมนุษย์เนื่องจากการสร้างค่านิยมทางความงาม และสนองคุณประโยชน์ทางกายภาพให้แก่มนุษย์ด้วย

การออกแบบ (Design) คือ ศาสตร์แห่งความคิด และต้องใช้ศิลป์ร่วมด้วย เป็นการสร้างสรรค์ และการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ เพื่อสนองต่อจุดมุ่งหมาย และนำกลับมาใช้งาน ได้อย่างน่าพอใจ ความน่าพอใจนั้น แบ่งออกเป็น 3 ข้อหลัก ๆ ได้ดังนี้

1. ความสวยงาม เป็นสิ่งแรกที่เราได้สัมผัสก่อน คนเราแต่ละคนต่างมีความรู้เรื่อง ความสวยงาม กับความพอใจ ในทั้ง 2 เรื่องนี้ไม่เท่ากัน จึงเป็นสิ่งที่ถกเถียงกันอย่างมาก และไม่มีเกณฑ์ในการตัดสินใดๆ เป็นตัวที่กำหนดอย่างชัดเจน ดังนั้นงานที่เราได้มีการจัดองค์ประกอบที่เหมาะสม นั้น ก็จะมองว่าสวยงามได้เหมือนกัน

2. มีประโยชน์ใช้สอยที่ดี เป็นเรื่องที่สำคัญมากในงานออกแบบทุกประเภท เช่น ถ้าเป็นการออกแบบสิ่งของ เช่น แก้ว โขฟา นั้นจะต้องออกแบบมาให้นั่งสบาย ไม่ปวดเมื่อย ถ้าเป็นงานกราฟฟิก เช่น งานสื่อสิ่งพิมพ์นั้น ตัวหนังสือจะต้องอ่านง่าย เข้าใจง่าย ถึงจะได้ชื่อว่า เป็นงานออกแบบที่มีประโยชน์ใช้สอยที่ดีได้ มีแนวความคิดในการออกแบบที่ดี เป็นหนทางความคิด ที่ทำให้งานออกแบบสามารถตอบสนอง ต่อความรู้สึกพอใจ ชื่นชม มีคุณค่า บางคนอาจให้ความสำคัญมากหรือน้อย หรืออาจไม่ให้ความสำคัญเลยก็ได้ ดังนั้นบางครั้งในการออกแบบ โดยใช้แนวความคิดที่ดี อาจจะทำให้ผลงาน หรือสิ่งๆที่ออกแบบมีคุณค่ามากขึ้นก็ได้ ดังนั้นนักออกแบบ

(Designer) คือ ผู้ที่พยายามค้นหา และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หาวิธีแก้ไข หรือหาคำตอบใหม่ ๆ สำหรับปัญหาต่างๆ

การออกแบบ (design) การวางแผนที่จะสร้าง (เช่นในการเขียนพิมพ์เขียนทางสถาปัตยกรรม, การเขียนแพลงวงจร และการเขียนผังปีกเห็บ) อย่างไรก็ตามการออกแบบอาจจะกระทำไปพร้อมกับออกแบบได้ (เช่น การปั้นหม้อ, การพัฒนาโปรแกรม และงานกราฟิกดีไซน์)

ผู้ที่ออกแบบจะเรียกว่า นักออกแบบ ซึ่งหมายถึงคนที่ทำงานวิชาชีพในสาขาการออกแบบที่แตกต่างกันไป เช่น นักออกแบบแฟชั่น, นักออกแบบแนวความคิด หรือนักออกแบบเว็บไซต์

การออกแบบนั้นมีความจำเป็นที่ต้องพิจารณาด้าน ศูนย์ทฤษฎีศาสตร์ ประโยชน์ใช้สอย หลักเศรษฐศาสตร์ และมุมมองสังคมการเมือง ทั้งในสิ่งที่ออกแบบและขั้นตอนการออกแบบ การออกแบบอาจเกี่ยวข้องกับการค้นหาข้อมูล ความคิด การทำแบบจำลอง การปรับเปลี่ยนให้ทำงานร่วมกันได้ และอาจมีการออกแบบใหม่ ขณะที่ความหลายหลายของการออกแบบอาจรวมไปถึง เสื้อผ้า ส่วนต่อประสานกราฟิกกับผู้ใช้ ติ๊กกระฟ้า เอกลักษ์ณ์กลุ่มบริษัท ขั้นตอนการทำธุรกิจ หรือแม้กระทั่งขั้นตอนการออกแบบเอง

การออกแบบ หมายถึง การถ่ายทอดรูปแบบจากความคิดออกมาเป็นผลงาน ที่ผู้อื่น สามารถมองเห็น รับรู้ หรือสัมผัสได้ เพื่อให้มีความเข้าใจในผลงานร่วมกัน ความสำคัญของการออกแบบ มีอยู่หลายประการ กล่าวคือ

1. ในแง่ของการวางแผนการทำงาน งานออกแบบจะช่วยให้การทำงานเป็นไปตาม ขั้นตอน อย่างเหมาะสม และประหยัด เวลา ดังนั้นอาจถือว่าการออกแบบ คือ การวางแผนการทำงานก็ได้

2. ในแง่ของการนำเสนอผลงาน ผลงานออกแบบจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันอย่างชัดเจน ดังนั้น ความสำคัญในด้านนี้ คือ เป็นสื่อความหมายเพื่อความเข้าใจระหว่างกัน

3. เป็นสิ่งที่อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับงาน งานบางประเภท อาจมีรายละเอียดมากมาย ชับซ้อน ผลงานออกแบบจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้อง และผู้พบเห็นมีความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า ผลงานออกแบบ คือ ตัวแทนความคิดของผู้ออกแบบได้ทั้งหมด

4. แบบ จะมีความสำคัญอย่างที่สุด ในกรณีนี้ นักออกแบบกับผู้สร้างงานหรือผู้ผลิต เป็นคนละคนกัน เช่น สถาปนิกกับช่างก่อสร้าง นักออกแบบกับผู้ผลิตในโรงงาน หรือถ้าจะเปรียบไปแล้ว นักออกแบบก็เหมือนกับคนเขียนบทละครนั่นเอง

แบบ เป็นผลงานจากการออกแบบ เป็นสิ่งที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์และฝีมือของนักออกแบบ แบบมีอยู่หลายลักษณะ ดังนี้ คือ

1. เป็นภาพวาดลายเส้น (drawing) ภาพระบายสี (Painting) ภาพถ่าย (Pictures) หรือแบบร่าง (Sketch) แบบที่มีรายละเอียด (Draft) เช่น แบบก่อสร้าง ภาพพิมพ์ (Printing) ฯลฯ ภาพต่าง ๆ ใช้แสดงรูปลักษณะของงาน หรือแสดงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับงานที่เป็น 2 มิติ

2. เป็นแบบจำลอง (Model) หรือของจริง เป็นแบบอีกประเภทหนึ่งที่ใช้แสดงรายละเอียดของงานได้ชัดเจนกว่าภาพต่าง ๆ เนื่องจากมีลักษณะเป็น 3 มิติ ทำให้สามารถเข้าใจในผลงานได้ดีกว่า นอกจากนี้ แบบจำลองบางประเภทยังใช้งานได้ เหมือนของจริงอีกด้วยจึงสามารถใช้ในการทดลองและทดสอบการทำงาน เพื่อหาข้อบกพร่องได้

ประเภทของการออกแบบ

1. การออกแบบทางสถาปัตยกรรม (Architecture Design) เป็นการออกแบบเพื่อการก่อสร้าง สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ นักออกแบบสาขานี้เรียกว่า สถาปนิก (Architect) ซึ่ง โดยทั่วไปจะต้องทำงานร่วมกับวิศวกรและมัณฑนากร โดยสถาปนิก รับผิดชอบเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยและความงามของสิ่งก่อสร้าง งานทางสถาปัตยกรรมได้แก่

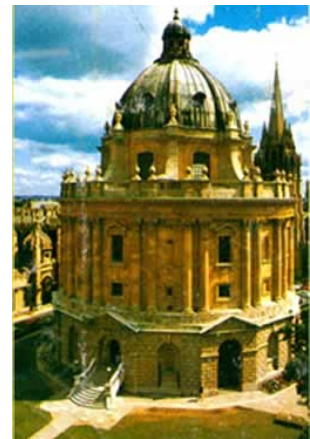
- สถาปัตยกรรมทั่วไป เป็นการออกแบบสิ่งก่อสร้างทั่วไป เช่น อาคาร บ้านเรือน ร้านค้า โบสถ์ วิหาร ฯลฯ

- สถาปัตยกรรมโครงสร้าง เป็นการออกแบบเฉพาะโครงสร้างหลักของอาคาร

- สถาปัตยกรรมภายใน เป็นการออกแบบที่ต่อเนื่องจากงาน โครงสร้าง ที่เป็นส่วนประกอบของอาคาร

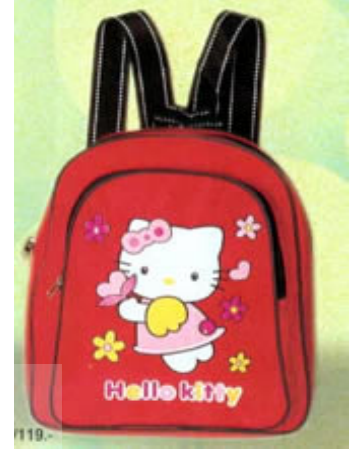
- งานออกแบบภูมิทัศน์ เป็นการออกแบบที่มีบริเวณกว้างขวาง เป็นการจัดบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยและความสวยงาม

- งานออกแบบผังเมือง เป็นการออกแบบที่มีขนาดใหญ่ และมีองค์ประกอบซับซ้อน ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มอาคารจำนวนมาก ระบบภูมิทัศน์ ระบบสาธารณูปโภค ฯลฯ

2. การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Design) เป็นการออกแบบเพื่อการผลิต ผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ งานออกแบบสาขานี้ มีขอบเขตกว้างขวางมากที่สุด และแบ่งออกได้มากมาย หลาย ๆ ลักษณะ นักออกแบบรับผิดชอบเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยและความสวยงามของ ผลิตภัณฑ์ งานออกแบบประเภทนี้ได้แก่

- งานออกแบบเฟอร์นิเจอร์
- งานออกแบบครุภัณฑ์
- งานออกแบบเครื่องสุขภัณฑ์
- งานออกแบบเครื่องใช้สอยต่าง ๆ
- งานออกแบบเครื่องประดับ อัญมณี
- งานออกแบบเครื่องแต่งกาย
- งานออกแบบภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์
- งานออกแบบผลิตเครื่องมือต่าง ๆ ฯลฯ

3. การออกแบบทางวิศวกรรม (Engineering Design) เป็นการออกแบบเพื่อการผลิต ผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ เช่นเดียวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกัน ต้องใช้ ความรู้ความสามารถและเทคโนโลยีในการผลิตสูง ผู้ออกแบบคือ วิศวกร ซึ่งจะรับผิดชอบในเรื่องของประโยชน์ใช้สอย ความปลอดภัยและกรรมวิธีในการผลิต บางอย่างต้องทำงาน ร่วมกันกับนักออกแบบสาขาต่าง ๆ ด้วย งานออกแบบประเภทนี้ได้แก่

- งานออกแบบเครื่องใช้ไฟฟ้า
- งานออกแบบเครื่องยนต์
- งานออกแบบเครื่องจักรกล
- งานออกแบบเครื่องมือสื่อสาร
- งานออกแบบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ฯลฯ

4. การออกแบบตกแต่ง (Decorative Design) เป็นการออกแบบเพื่อการตกแต่งสิ่งต่าง ๆ ให้สวยงามและเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น นักออกแบบเรียนว่า มัณฑนากร (Decorator) ซึ่งมักทำงานร่วมกับสถาปนิก งานออกแบบประเภทนี้ได้แก่

- งานตกแต่งภายใน (Interior Design)
- งานตกแต่งภายนอก (Exterior Design)
- งานจัดสวนและบริเวณ (Landscape Design)
- งานตกแต่งมุมแสดงสินค้า (Display)
- การจัดนิทรรศการ (Exhibition)
- การจัดบอร์ด
- การตกแต่งบนผิวหน้าของสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น ฯลฯ

5. การออกแบบสิ่งพิมพ์ (Graphic Design) เป็นการออกแบบเพื่อทางผลิตงานสิ่งพิมพ์ ชนิดต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ นามบัตร บัตรต่าง ๆ งานพิมพ์ลวดลายผ้า งานพิมพ์ภาพลงบนสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ งานออกแบบรูปสัญลักษณ์ เครื่องหมายการค้า ฯลฯ

พัฒนาการของการออกแบบ

การออกแบบ (Design) หมายถึง การถ่ายทอดรูปแบบจากความคิดออกมาเป็นผลงานที่ผู้อื่นสามารถมองเห็น รับรู้ หรือสัมผัสได้ เพื่อให้มีความเข้าใจในผลงานร่วมกัน โดยมีคามสำคัญอยู่หลายประการ กล่าวคือ ในแง่ของการวางแผน การการทำงาน งานออกแบบจะช่วยให้ การทำงานเป็นไปตามขั้นตอน อย่างเหมาะสมและประหยัดเวลา ดังนั้น อาจถือว่าการออกแบบ คือ การวางแผนการทำงานก็ได้ ในแง่ของการนำเสนอผลงานนั้น ผลงานออกแบบจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันอย่างชัดเจน ดังนั้นความสำคัญในด้านนี้ คือ เป็นสื่อความหมาย เพื่อความเข้าใจระหว่างกัน เป็นสิ่งที่ อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับงาน งานบางประเภทอาจมีรายละเอียดมากมาย ซับซ้อน ผลงานออกแบบจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้อง และผู้พบเห็นมีความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า ผลงานออกแบบ คือตัวแทนความคิดของผู้ออกแบบ ได้ทั้งหมดนั่นเอง

คำนิยามความหมายของคำว่า การออกแบบ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามแตกต่างกันออกไปตามความเชื่อ และความเข้าใจ

โกลด์สไตน์ (Golestein, 1968: 3) ให้ความเห็นว่า การออกแบบ คือการเลือก และการจัดสิ่งต่าง ๆ (วัตถุ สิ่งของ หรือเรื่องราวเนื้อหา) ด้วยจุดมุ่งหมายสองอย่าง คือ เพื่อให้มีระเบียบ และให้มีความงาม

เบฟลิน (Bevlin, 1980: 2) ให้ความเห็นว่า การออกแบบ คือการรวบรวมส่วนต่าง ๆ ให้สัมพันธ์เข้าด้วยกันทั้งหมด

อารี สุทธิพันธ์ (2527: 8) ให้ความหมายของการออกแบบไว้ว่า การออกแบบหมายถึงการรู้จักวางแผน เพื่อที่จะได้ลงมือกระทำตามที่ต้องการและการรู้จักเลือกวัสดุ วิธีการเพื่อทำตามที่ต้องการนั้น โดยให้สอดคล้องกับลักษณะรูปแบบ และคุณสมบัติของวัสดุแต่ละชนิดตามความคิดสร้างสรรค์ สำหรับการออกแบบอีกความหมายหนึ่งที่ใช้ไว้ หมายถึงการ ปรับปรุงรูปแบบผลงานที่มีอยู่แล้ว หรือสิ่งต่างที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสม ให้มีความแปลกความใหม่เพิ่มขึ้น

วิรุณ ตั้งเจริญ (2527:19) ให้ความเห็นว่า การออกแบบ คือ การวางแผนสร้างสรรค์รูปแบบ โดยวางแผน จัดส่วนประกอบของการออกแบบ ให้สัมพันธ์กับประโยชน์ใช้สอยวัสดุ และการผลิตของสิ่งที่ต้องการออกแบบนั้น

สิทธิศักดิ์ รัชศรีสวัสดิ์กุล (2529: 5) ให้ความเห็นว่า การออกแบบ เป็นกิจกรรมอันสำคัญประการหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งหมายถึงสิ่งที่มีอยู่ในความนึกคิด อันอาจจะเป็น โครงการหรือรูปแบบที่นักออกแบบกำหนดขึ้นด้วยการจัด ทำทาง ถ้อยคำ เส้น สี แสง เสียง รูปแบบ และวัสดุต่าง ๆ โดยมีกฎเกณฑ์ทางความงาม

พาศนา ดัชนีลักษณ์ (2526: 293) ให้ความเห็นว่า การออกแบบ เป็นการสร้างสรรค์โดยมีแบบแผนตามความ ประสงค์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การออกแบบคือ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของเดิมให้ดียิ่งขึ้น ด้วยการใช้วัสดุ และวิธีการที่เหมาะสม ตามแบบแผนและจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

ความมุ่งหมายของการออกแบบ โดยทั่วไปก็เพื่อการที่จะให้เกิดสิ่งที่ดีกว่า ในด้านของประโยชน์ใช้สอย และมีความ สวยงาม โดยพิจารณาจากความมุ่งหมายของแต่ละสาขา เช่น การออกแบบ ตกแต่ก็เกี่ยวกับการใช้พื้นที่ ที่ประหยัดที่สุด สะดวกที่สุด การออกแบบผลิตภัณฑ์ ก็เกี่ยวกับวัสดุ กรรมวิธีการผลิต และการตลาด การออกแบบก่อสร้าง ก็เกี่ยวกับ โครงสร้าง ความแข็งแรง ราคฐาน ซึ่งผู้ออกแบบจะต้องมีประสบการณ์ และผ่านการปฏิบัติงานมาอย่างดีพอ นอกจากนี้แล้ว ผู้ออกแบบจะต้องมีหลักของการออกแบบเป็นพื้นฐาน สำหรับนำไปเป็นเครื่องช่วยคิดในการ ออกแบบงานต่าง ๆ

มีคำจำกัดความของการออกแบบอันหนึ่งที่กล่าวว่า การออกแบบคือกิจกรรมการแก้ปัญหา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย หรือจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ (Design is a goal-directed problem-solving activity-Archer, 1965) จากคำจำกัดความแสดงให้เห็นว่าในการออกแบบจะเริ่มจากการมีปัญหา มีการตั้งเป้าหมายที่มาจากฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีกิจกรรมการทำงานเพื่อแก้ปัญหาจากงานออกแบบ และรวบรวมผสมผสานให้บรรลุตามความประสงค์ที่กำหนด ในอดีตผู้ที่ ทำหน้าที่ออกแบบและผลิตผลงานการออกแบบของตนมักอยู่ในตัวคน ๆ เดียว คือช่างฝีมือผู้สร้างสรรคงานหัตถกรรมรับใช้ สังคม ต่อมาเมื่อมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความสลับซับซ้อนของสภาพความต้องการให้

ได้ครบถ้วน จึงทำให้ เกิดเป็นอาชีพนักออกแบบขึ้น ผู้ที่ทำหน้าที่นี้มักเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาและฝึกฝนมาโดยเฉพาะ ดังนั้นเมื่อก้าวถึงวิธีการ ทำงานออกแบบในอดีตที่ผ่านมาจึงอาจจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ

1. วิธีการของช่างฝีมือ (หรือ Unself Conscious Process)

เป็นวิธีการทำงาน โดยการลองผิด-ลองถูกของช่างฝีมือด้วยความคุ้นเคยกับปัญหาในงานของตน ช่างฝีมือจะจัดการ แก้ไขปัญหาอย่างได้ผลตรงจุดนั้น โดยการค่อยปรับเปลี่ยน ช่างฝีมือได้รับการฝึกฝนขณะทำงานเป็นลูกมือมาก่อน จึงมีข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ วัสดุและกรรมวิธีการผลิตสะสมไว้อยู่ในความทรงจำเนื่องจากไม่มีการบันทึกและ การวาดภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน ดังนั้น การพัฒนาในงานออกแบบจึงกินเวลานาน และทำให้ยากที่จะเปลี่ยนแปลง ทั้งหมดมักเป็นการค่อยปรับเปลี่ยนไปที่ละน้อยในระหว่างการทำงาน ข้อดีของวิธีการทำงานออกแบบในลักษณะนี้คือ ช่วยให้ช่างสามารถจดจำซึมซาบเข้าไปอย่างแน่นแฟ้นยากแก่การลืมเลือน

2. วิธีการของช่างเขียนแบบ (หรือ Self Conscious Process)

เป็นวิธีการทำงานที่ใช้แบบ (Drawing) เป็นศูนย์กลางในการคิด การปรับปรุงและการพัฒนาแบบ เนื่องจากในการทำงานออกแบบที่มีความซับซ้อนและมีขนาดใหญ่มากขึ้น เช่น การ

ออกแบบอาคารหรือเรือเดินสมุทร เป็นต้น จำเป็นต้องมีการแบ่งงานออกเป็นแผนกตามความถนัดของแรงงาน เพื่อ ช่วยให้ทำงานได้รวดเร็วยิ่งขึ้น วิธีการของช่างเขียนแบบต่างจากการทำงานของช่างฝีมือ ตรงที่ต้องใช้การวาดภาพ สำเร็จขึ้นก่อนการลงมือทำ และใช้การคาดคิดล่วงหน้าไปในอนาคต (Perceptual Span) วิธีการออกแบบในลักษณะ นี้ช่วยให้มีอิสระในการเปลี่ยนแปลงและสามารถแก้ไขแบบได้ง่ายขึ้น

วิธีการทำงานออกแบบทั้ง 2 ลักษณะดังกล่าวเป็นที่เข้าใจกันอย่างชัดเจนแล้วว่า มีแนวทางการเข้าสู่ปัญหาของงาน ออกแบบด้วยการใช้สัญชาตญาณและความชาญฉลาดเฉพาะตัวของช่าง ซึ่งไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอ ในการแก้ปัญหา งานออกแบบในปัจจุบัน เนื่องจากสภาพความต้องการที่มากขึ้น และความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบในงานออกแบบ ตั้งแต่มนุษย์ผู้ใช้งาน ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบซึ่งกันและกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้งงานออกแบบสมัยใหม่ มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้นทำให้ปริมาณข้อมูลที่จำเป็นมีเพิ่มขึ้นอย่างมาก วิธีการทำงานออกแบบลักษณะเดิมไม่ สามารถจัดการกับข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้พัฒนาการทางเทคโนโลยีทำให้เกิดอุปกรณ์เครื่องมือ ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานดีขึ้น แต่อุปกรณ์ดังกล่าวจะทำงานได้จำเป็นต้องใช้วิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ ดังนั้นจึงทำให้เกิดความพยายามในหมู่ผู้ประกอบการวิชาชีพออกแบบเพื่อทำการพัฒนาด้านกระบวนการออกแบบอย่างเป็นขั้นตอน

ผู้ริเริ่มคนสำคัญในเรื่องนี้คือ J. Christopher Jones และ C. Alexander โดยได้เสนอ บทความในการประชุม เกี่ยวกับวิธีการออกแบบ (Conference on Design Methods) ที่กรุงลอนดอน เมื่อปี ค.ศ. 1960 วิธีการออกแบบอย่างเป็นทางการเป็นระบบนี้ ได้แบ่งการออกแบบออกเป็นขั้นตอนย่อย ต่อเนื่องกัน มีการร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญฝ่ายต่าง ๆ และพยายามผสมผสาน ร่วมกันระหว่างวิธีการออกแบบลักษณะดั้งเดิมซึ่งใช้จินตนาการ ความชาญฉลาดและประสบการณ์ ของนักออกแบบ ดังนั้นกระบวนการออกแบบใหม่จึงมีลักษณะที่สนับสนุนให้ผู้ออกแบบมีการคิด ทั้ง 2 ลักษณะเกิดขึ้นด้วยกันคือ

1. การปล่อยให้จิตใจผู้ออกแบบมีอิสระ ในการสร้างความคิดจินตนาการ การคาดเดาและการเห็นแจ้งสำหรับทางเลือกต่าง ๆ ในเวลาใดก็ได้ โดยไม่ถูกยึดติดหรือครอบงำด้วยข้อจำกัดใด ๆ
2. การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการแยกแยะ หากความเกี่ยวข้องเป็นเหตุเป็นผล ตลอด จนการนำข้อมูลมาใช้อธิบาย และเปรียบเทียบแนวความคิด เพื่อหาคำตอบหรือทางออกที่ ถูกต้องเหมาะสมสูงสุด

อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย

อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายจะต้องเป็นของที่มีคุณภาพดี เนื่องจากของที่มีคุณภาพดีจะมีอายุการใช้งานได้ทนทานมากกว่าของที่มีราคาถูก และสร้างได้ถูกต้องแน่นอน กว่า (จารุพรรณ ทวีทรัพย์รุ่ง, 2549: 123-130)

สุรัตน์ บันดาล (2542: 21) พูดถึงอุปกรณ์การใช้ของที่มีคุณภาพดี ถึงแม้ว่าจะมีราคาสูงไปบ้างก็ไม่ควรเสียดาย ของที่มีคุณภาพดี ใช้ได้นานกว่าของที่มีราคาถูก และสร้างได้ถูกต้องแน่นอน กว่ากัน วัสดุอุปกรณ์ที่จะเป็นต้องใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายมีอยู่ทั้งสิ้นจำนวน 13 รายการ ได้แก่ กระดาษ (Paper) ไม้บรรทัด (Ruler) ดินสอ (Pencil) ยางลบ (Rubber) ไขมีดหรือคัตเตอร์ (Cutter) ที่หนีบกระดาษ (Clip) กระดานรองเขียน (Plate) สีน้ำ (Water Color) สีชอล์ก (Soft Pastel) สีหมึก (Ink Color) สีโปสเตอร์ (Poster Color) พู่กัน (Paint Brush) และปากกา (Pen) ซึ่งในแต่ละรายการจำเป็นจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. กระดาษ

กระดาษที่ใช้ในการทำงานศิลปะมีมากมายหลายชนิด ซึ่งแต่ละชนิดจะเหมาะกับงานแต่ละประเภทไม่ปะปนกัน การเลือกกระดาษให้เหมาะสมกับงานจึงเป็นสิ่งที่ผู้ออกแบบจะต้องเรียนรู้

กระดาษปอนด์ (Pound Paper) เป็นกระดาษที่มีคุณภาพที่ดี มีสีขาว เหมาะสมกับงานออกแบบ มีหลายขนาดให้เลือก ทั้งหมด 120 ปอนด์ ขนาด 100 ปอนด์ ขนาด 80 ปอนด์ขนาด 60 ปอนด์ ฯลฯ ขนาดที่เหมาะสมในการออกแบบควรเป็นขนาด 100 ปอนด์ หรือขนาด 80 ปอนด์ แต่

เนื่องจากกระดาษปอนด์มีราคาค่อนข้างแพง ผู้เพิ่งฝึกทักษะจึงควรใช้กระดาษวาดเขียน (Drawing Paper) ซึ่งเป็นกระดาษสีขาว เนื้อด้าน มีทั้งชนิดหนาและชนิดบาง มีคุณสมบัติพิเศษ คือ สามารถจับสีได้ง่าย เหมาะสำหรับใช้กับสีน้ำ เพราะมีเนื้อหยาบและเป็นกระดาษที่มีคาราย่อมเยากว่ากระดาษปอนด์

2. ดินสอ

ดินสอเป็นอุปกรณ์สำคัญในการที่ผู้ออกแบบจะทำการร่างภาพ ร่างแบบ เขียนรูป ในที่นี้จะเน้น 2 ประเภท คือ ดินสอดำ และดินสอสี

2.1 ดินสอดำ

แท่งดินสอดำนั้นห่อหุ้มด้วยไม้เนื้ออ่อน มีอยู่ 3 ชนิด ได้แก่

2.1.1 ดินสอที่มีความดำมาก ใส์ดินสอจะอ่อนและเปราะง่าย แบ่งเป็นเกรดตามความเข้ม ตั้งแต่ชนิด B ชนิด 2B ชนิด 4B ชนิด 6B จนถึงชนิด EE ควรใช้ดินสอ ชนิด 2B และชนิด 4B ในการร่างภาพ ส่วนดินสอชนิด EE ควรใช้ในการลงแสงเงา

2.1.2 ดินสอที่มีความดำปานกลาง เกรดตั้งแต่ชนิด HB ถึงชนิด F

2.1.3 ดินสอที่มีความดำน้อย ใส์ดินสอจะแข็ง เกรดตั้งแต่ชนิด H ถึง 6H

2.2 ดินสอสี

ดินสอสีเหมาะกับงานออกแบบ อาจใช้ร่วมกับสีน้ำโดยใช้ระบายเป็นเงาเข้ม ปัจจุบันมีดินสอสีประเภทผสมสีน้ำแล้วกลายเป็นสีน้ำได้เลย ซึ่งสะดวกในการใช้งานออกแบบมาก แต่ราคาค่อนข้างแพง ผู้เพิ่งฝึกหัดควรใช้ดินสอสีแบบทั่วไป

3. ไม้บรรทัด

ไม้บรรทัดที่ใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายควรมีความยาวอย่างน้อย 1 ฟุต หรือ 30 เซนติเมตร เพื่อความสะดวกในการสร้างโครงหุ่นจำลอง

4. ยางลบ

ยางลบที่ใช้ในงานออกแบบ ควรเป็นยางลบชนิดอ่อนอย่างดี ราคาอาจแพงกว่ายางลบทั่วไปเล็กน้อย

5. ไขมีดหรือคัตเตอร์ มีไว้สำหรับใช้เหลาดินสอดำ และใช้ตัดกระดาษ

6. ที่หนีบกระดาษ ใช้สำหรับหนีบกระดาษให้ติดกับกระดานรองเขียน จึงควรมีที่หนีบกระดาษไว้ใช้ 2-4 ตัว

7. กระดานรองเขียน

เป็นกระดานไม้อัดหรือแผ่นเมโซไนท์ ขนาด 15×20 นิ้ว โดยประมาณ หนาประมาณ 3-4 มิลลิเมตร ผิวหน้ากระดานต้องเรียบ กระดาษจะได้เรียบไม่เป็นคลื่น

8. สีน้ำ

สีน้ำมีลักษณะโปร่งใส เนื้อละเอียด ผสมน้ำระบายได้เลย ข้อควรระมัดระวัง คือ สีน้ำซึ่งง่าย ระบายเรียบได้ยาก ผู้ใช้ควรมีความชำนาญพอสมควร สีน้ำมีทั้งแบบบรรจุในหลอดขนาดต่างกัน และแบบบรรจุกล่อง อาจมีเฉพะแม่สี หรือ 12 สี 12 หลอด ใน 1 กล่อง และมีแบบเป็นกล่องตลับสี

9. สีชอล์ก

สีชอล์กมีลักษณะทึบแสง เนื้อแน่น เป็นผงฝุ่นอัดเป็นแท่งสีบรรจุกล่อง นิยมใช้สีชอล์กในกรณีที่มีการออกแบบบนกระดานสีค่อนข้างทึบ หรือต้องการความรวดเร็วในการออกแบบ

10. สีหมึก

สีหมึกมีลักษณะโปร่งใส เป็นน้ำใส ๆ บรรจุในขวดขนาดเล็ก เป็นสีอีกประเภทหนึ่งที่นิยมใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย ราคาค่อนข้างแพง

11. สีโปสเตอร์

สีโปสเตอร์มีลักษณะทึบแสง เนื้อหยาบ บรรจุอยู่ในขวด มีทั้งแบบสีธรรมดา และสีสะท้อนแสง ผสมน้ำแล้วระบายได้เลย สีเข้ม ระบายเรียบ ไม่เป็นคลื่น และมีราคาไม่แพง เหมาะสมกับผู้เริ่มฝึกหัด

12. พู่กัน

พู่กันใช้ควบคู่กับสีในการระบายสี ดำทำด้วยไม้หรือพลาสติก ปลายเป็นขนสัตว์อ่อนนุ่ม มี 2 แบบ คือ พู่กันปลายกลม เหมาะกับงานระบายสี และพู่กันแบบปลายแบน เหมาะกับงานโฆษณาและการเขียนภาพด้วยสีน้ำมัน

13. ปากกา

ปากกามีไว้สำหรับตัดเส้น มีหลายประเภท ที่นิยมใช้ในการออกแบบมี 3 ประเภท ดังนี้

13.1 ปากกาปลายสักหลาด (Magic Pen) มีทั้งแบบปากกลมและปากแบน โปร่งแสงและทึบแสง ปากทำด้วยสักหลาดแห้ง

13.2 ปากกาสี (Color Pen) มีขนาดให้เลือกมากมาย ตามลักษณะการใช้งานมีหลายสีสะดวกในการใช้เป็นปากกากลม

13.3 ปากกาเขียนแบบ (Rotting Pen) มีหลายขนาดให้เลือก ใช้วิธีเติมหมึกเหมือนกับปากกาหมึกซึม ใช้ตัดเส้นให้คมชัดราคาค่อนข้างแพง

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเส้น

1. เส้น (Line) เป็นพื้นฐานในการเขียนศิลปะทุกแขนง และเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการออกแบบ เส้นมีมากมายหลายลักษณะ แต่ที่เป็นหลักฐานมี 2 ประเภท คือ เส้นตรงและเส้นโค้ง ซึ่งแต่ละลักษณะของเส้นให้ความรู้สึกแก่ผู้พบเห็นแตกต่างกันออกไป ดังนี้

1.1 เส้นตรง (Straight Line) เส้นตรงให้ความรู้สึกตรง แน่นอน แข็งแรง เข้ม หยาบ เชาชนะ และไม่ประณีประนอม โดยเส้นตรงแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1.1.1 เส้นตรงแนวตั้ง (Vertical Line) ให้ความรู้สึกตรง แน่นอน แข็งแรง พุ่งขึ้น เจริญขรรึม และสมดุล เป็นสัญลักษณ์ของความซื่อสัตย์ ความถูกต้อง สง่างาม ทะเยอทะยาน และรุ่งเรือง

1.1.2 เส้นตรงแนวนอน (Horizontal Line) ให้ความรู้สึกเงียบ เบาลง และผ่อนคลาย

1.1.3 เส้นตรงแนวเฉียง (Diagonal Line) ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ไม่นั่นคง ไม่สมบูรณ์ และไม่สมดุล

2. เส้นโค้ง (Curve Line) เส้นโค้งแบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

2.1 เส้นโค้งน้อย ๆ หรือเส้นเป็นคลื่นน้อย ๆ ให้ความรู้สึกคลื่นไหว ต่อเนื่องเคลื่อนไหว ซ้ำ ๆ นุ่มนวล และกลมกลืนในการเปลี่ยนทิศทาง ถ้าใช้เส้นแบบนี้มากเกินไป จะทำให้เกิดความรู้สึกกังวล เรือยเฉื่อย และขาดจุดหมาย

2.2 เส้นโค้งวงแคบ ให้ความรู้สึกถึงพลังเคลื่อนไหวรุนแรง และเปลี่ยนทิศทางรวดเร็ว

2.3 เส้นโค้งของวงกลม ให้ความรู้สึกซ้ำ ๆ ตายตัว ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

2.4 เส้นโค้งก้นหอย ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว คลื่นคลาย และเติบโตเมื่อมองจากภายในออกมา ถ้ามองจากภายนอกเข้าไปจะให้ความรู้สึกที่ไม่สิ้นสุดของพลังเคลื่อนไหว ขยายตัวออกไป ไม่มีจุดจบ

2.5 เส้นฟันปลา หรือเส้นคดที่หักเหโดยกะทันหัน ให้ความรู้สึกถึงความขัดแย้ง ความรุนแรง และความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3. เส้นที่เฉียงและโค้ง ให้ความรู้สึกขาดระเบียบ ตามยถากรรม พุ่งเข้าหรือพุ่งออกจากที่ว่าง

แบบทดสอบที่ 1

แบบทดสอบที่ 1 มี 10 ข้อ

40 คะแนน

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แล้วทำแบบทดสอบดังต่อไปนี้

กลุ่มที่	
สมาชิก	
1.....	2.....
3.....	4.....
5.....	

1. Fashion (สมัยนิยม) หมายถึงอะไร

.....

.....

2. การออกแบบมีกี่ประเภทอะไรบ้าง

.....

.....

3. ตามปกติแฟชั่นจะมีอายุประมาณกี่ปี

.....

.....

4. เริ่มมีการค้นพบการแต่งกายคนไทยสมัยโบราณที่ปีพ.ศใด

.....

.....

5. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบมีความสำคัญอย่างไร

.....

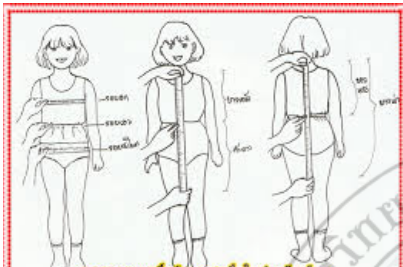
.....

6. การออกแบบจำเป็นจะต้องคำนึงถึงสิ่งใด

.....

.....

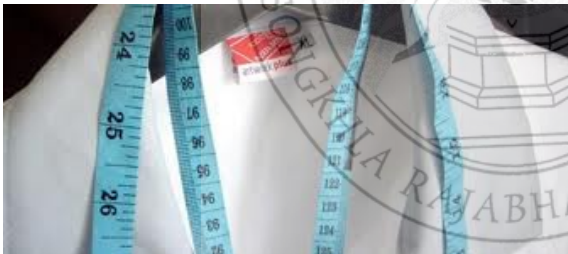
7. ภาพนี้คือขั้นตอนอะไร

.....

.....

8. ลายวัดมีความสำคัญกับการออกแบบหรือไม่

.....

.....

9.ภาพที่ปรากฏเป็นลักษณะการออกแบบหรือไม่

.....

10.ภาพการออกแบบชุดไทยประยุกต์ข้างล่างนี้เป็นผลงานที่ออกแบบให้ใครสวมใส่

.....

.....

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ในการฝึกอบรม เรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ
โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด โดยการทำเครื่องหมาย x หน้าในกระดาษคำตอบ

1. หัวใจหลักในการออกแบบสำหรับผู้สวมใส่คือ (ความรู้ความจำ)

- ก. ช่วยแก้ไขปัญหารูปร่าง
- ข. มีจุดเด่นที่สีสันของผ้า
- ค. ออกแบบได้ทันสมัย
- ง. สามารถสวมใส่ได้หลายๆครั้ง

2. อุปกรณ์ชนิดใดที่ไม่ใช้ในการออกแบบ (ความรู้ความจำ)

- ก. กระดาษสร้างแบบ
- ข. ดินสอสร้างแบบ
- ค. ไม้บรรทัด
- ง. จักเย็บผ้า

3. การออกแบบเครื่องแต่งกายเป็นการแสดงให้เห็นถึงข้อใด (ความเข้าใจ)

- ก. ความขยันหมั่นเพียร
- ข. การคิดสิ่งที่แปลกใหม่
- ค. การคิดค้นสิ่งที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น
- ง. ถูกทั้งข้อ ข และข้อ ค

4. นักออกแบบสร้างสรรค์ผลงานด้านเสื้อผ้าเพื่อต้องการอะไร (ความเข้าใจ)

- ก. เพื่อเข้ากับสมัยนิยม
- ข. ประหยัดประชันกัน
- ค. เพื่อให้สวมใส่เหมาะสมกับรูปร่าง
- ง. ถูกทุกข้อ

5. นักออกแบบที่ดีควรจัดการผ้าอย่างไร (การนำไปใช้)

- ก. สามารถจัดวางผ้าได้ไม่สิ้นเปลืองผ้า
- ข. สามารถสร้างสรรค์ตัดแปลงในการต่อลายผ้า
- ค. สามารถสร้างสรรค์ในรูปแบบไม่ซ้ำได้

ง. ถูกทุกข้อ

6.ภาพนี้เป็นการออกแบบที่นำเอาเอกลักษณ์ไทยตรงส่วนใดมาใช้ (ความเข้าใจ)

- ก. เสื้อ
- ข. กระโปรง
- ค. หน้า
- ง. ผม

7.นักออกแบบภาพด้านซ้ายได้หยิบเอาส่วนใดมาจากต้นฉบับด้านขวา (การนำไปใช้)

- ก. กางเกง
- ข. เสื้อ
- ค. ปกเสื้อ ปลายแขน
- ง. หน้า

8.ภาพชุดแต่งกายนี้เรียกว่าชุดอะไร (ความรู้ความจำ)

- ก. ชุดไทยดุสิต
- ข. ชุดสยามไอยรา
- ค. ชุดราชการที่ 5

ง. ชุดไทยเรือนต้น

9. ภาพชุดแต่งกายนี้เรียกว่าชุดอะไร (ความรู้ความจำ)

- ก. ชุดไทยชุดสิต
- ข. ชุดจักรกรี
- ค. ชุดราชการที่ 5
- ง. ชุดไทยเรือนต้น

10. ภาพชุดแต่งกายนี้เรียกว่าชุดอะไร (ความรู้ความจำ)

- ก. ชุดไทยชุดสิต
- ข. ชุดจักรกรี
- ค. ชุดราชการที่ 5
- ง. ชุดไทยเรือนต้น

11. การออกแบบชุดสยามไออรานี้ได้ประยุกต์มาจากแนวคิดเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ไทยมาจากแบบของชุดใด (ความเข้าใจ)

- ก. ชุดไทยดุสิต
- ข. ชุดไทยบรมพิมาร
- ค. ชุดราชการที่ 5 กับ ชุดไทยจักรกรี
- ง. ชุดไทยจักรกรี

12. ภาพด้านบนเป็นภาพการออกแบบสินค้าเพื่ออะไร (ความเข้าใจ)

- ก. ตามความชอบของผู้ผลิต
- ข. ตามความชอบของผู้สนใจ
- ค. เพื่อความสวยงาม
- ง. เพื่อเน้นเอกลักษณ์ไทย

13. ภาพด้านบนเป็นภาพประเพณีอะไร (การนำไปใช้)

- ก. ประเพณีชักพระ
- ข. ประเพณีแห่นางแมว
- ค. ประเพณีสงกรานต์
- ง. ประเพณีบวชนาค

14. ภาพด้านบนเป็นการประยุกต์แบบของตัวเสื่อมาจากชุดไทยแบบใด (การนำไปใช้)

- ก. ชุดไทยดุสิต
- ข. สยามจักรกรี
- ค. ชุดราชการที่ 5
- ง. ชุดไทยเรือนต้น

15. ส่วนประกอบของจักร ประกอบไปด้วย (ความรู้ความจำ)

- ก. ที่วางเท้า ลั่นชก ขาจักร
- ข. ที่วางเท้า วงล้อ ขาจักร
- ค. ที่วางเท้า วงล้อ เปลกระสวย
- ง. ที่วางเท้า วงล้อ วงล้อประทับ

16. กระสวยหรือกระสวยเปลอยู่ส่วนใดของจักร (ความรู้ความจำ)

- ก. ส่วนของหัวจักรที่เปิดลงข้างล่างได้
- ข. ส่วนล่างของหัวจักร
- ค. ส่วนบนของหัวจักร
- ง. ส่วนหัวจักร

17. ฟันจักรหรือฟันกระต่ายมีหน้าที่อย่างไร (ความรู้ความจำ)

- ก. ตัดบังคับผ้า
- ข. ป้อนผ้าด้านล่างให้ขึ้นมาข้างบน
- ค. ควบคุมความถี่ห่างของฝีเข็ม
- ง. ส่งผ้าไปข้างหน้าหรือถอยหลัง

18. ไม้บรรทัดชนิดใดที่เหมาะสมกับวาดแขนมากที่สุด (ความรู้ความจำ)
- ไม้บรรทัดไม้
  - ไม้บรรทัดเหล็ก
  - ไม้บรรทัดที่ทำจากพลาสติก
  - ไม้ฉาก
19. ผ้าทอมีคุณภาพดีจะมีลักษณะอย่างไร (ความเข้าใจ)
- เส้นด้ายพุ่งจะเล็กกว่าเส้นด้ายยืน
  - เส้นด้ายพุ่งและเส้นด้ายยืน, มีขนาดเท่ากัน
  - เส้นด้ายพุ่งและเส้นด้ายยืน, จะรวมไปตามแรงดึง
  - เส้นด้ายพุ่งและเส้นด้ายยืนจะตัดกันเป็นมุม
20. ที่เลาะผ้ามีความจำเป็นต่องานเย็บผ้าอย่างไร (ความเข้าใจ)
- ใช้เลาะผ้าแทนมีดหรือกรรไกร
  - ช่วยประหยัดเวลาในการเลาะผ้า
  - ใช้เลาะตะเข็บและด้ายเนา
  - เป็นอุปกรณ์ที่รุนแรง
21. ผ้าใยสังเคราะห์ คือผ้าประเภทใด (ความเข้าใจ)
- เป็นผ้าที่ผลิตจากใยสังเคราะห์หรือสารเคมี
  - เป็นผ้าที่ผลิตจากใยธรรมชาติหลายๆชนิดและสารเคมี
  - เป็นผ้าที่ผลิตจากใยวิทยาศาสตร์และสารเคมี
  - เป็นผ้าที่ผลิตจากเทคโนโลยีใหม่ๆและสารเคมี
22. ตะเข็บสอยแบบใดที่ใช้กันมากและใช้ทั่วไปในงานตัดเย็บ (การนำไปใช้)
- ตะเข็บสอยหักมุมไขว้กลับ
  - ตะเข็บสอยคล่อมริมผ้า
  - ตะเข็บสอยซ่อนด้าย
  - ตะเข็บสอยพับริม
23. ตะเข็บเย็บด้วยมือชนิดใดที่ใช้แทนตะเข็บจักรได้ดีกว่าตะเข็บชนิดอื่น (การนำไปใช้)
- ตะเข็บด้นถอยหลังแบบค่าน้ำ
  - ตะเข็บด้นถอยหลัง
  - ตะเข็บด้นตะลุย
  - ตะเข็บสอยตริ่งฝ้ารองใน

24. ผ้าที่ทำจากเส้นใยชนิดใดที่นิยมใช้กันมากที่สุดในประเทศไทย (การนำไปใช้)
- ผ้าขนสัตว์
  - ผ้าลินิน
  - ผ้าฝ้าย
  - ผ้าไหม
25. โดยปรกติการตัดชุดไทยทั่วไปนิยมทำขอบเอวที่สะโพกเล็กเพราะอะไร (การนำไปใช้)
- ผ้าถุงที่นำมาตัดมีความยาวไม่มาก เลยต้องตัดให้อะตัว
  - เพื่อความสวยงามตามรูปทรงของชุดไทย
  - ช่วงเสื้อสั้นมากไป
  - เป็นการเผื่อในการสวมเครื่องประดับสวยงาม
26. ถ้าต้องการตัดกระโปรงวงกลม โดยใช้ผ้าหน้ากว้าง 46 นิ้ว จะต้องใช้ผ้าจำนวนเท่าใด (การนำไปใช้)
- 1.7 เมตร
  - 2.00 เมตร
  - 2.65 เมตร
  - 3.65 เมตร
- 27.การจัดจำหน่าย หมายถึงอะไร (ความรู้ความจำ)
- การนำสินค้าไปวางตามแผง
  - การนำสินค้าไปส่งท่าขนส่ง
  - การนำสินค้าไปสู่ผู้ผลิต
  - การจัดส่งสินค้าสู่ผู้บริโภค
28. ข้อใดคือการกำหนดราคาทางจิตวิทยา (ความเข้าใจ)
- การใช้เลขคี่ ในการกำหนดราคาสินค้า
  - การแสดงสี สะดุดตา ของป้ายป้ายราคา
  - ซื้อ 1 ตัว แถมอีก 1 ตัว
  - ถูกทุกข้อ

29. การกำหนดปัจจัยทางการตลาดควรคำนึงถึงเรื่องอะไรบ้าง (การนำไปใช้)
- ปัจจัยภายในกิจการ และปัจจัยภายนอกของกิจการ
  - กลยุทธ์ทางการตลาด
  - นโยบายทางการตลาด
  - ถูกทุกข้อ
30. วิธีการคิดราคาต้นทุนรวมคิดแบบใด (การนำไปใช้)
- คิดคำนวณราคาวัตถุดิบ บวก กำไร
  - ต้นทุนทางอ้อม บวก กำไร
  - ต้นทุนทางตรง บวก ต้นทุนทางอ้อม
  - ต้นทุน บวก กำไร
31. ข้อใดไม่ใช่รูปแบบจุดทัศน์ (ความรู้ความจำ)
- ป้ายนิเทศ
  - การสร้างการบันเทิง
  - การวางสิ่งของ / สินค้า
  - การแสดงจุดทัศน์ลอย
32. ข้อใดคือความสำคัญของการตลาดทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (ความรู้ความจำ)
- สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า
  - ได้รับความสะดวกสบายมากขึ้น
  - เกิดการหมุนเวียนของปัจจัยการผลิต
  - มีการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ลดต้นทุนการผลิต
33. การบริการดอกไม้ประดิษฐ์ ของชำร่วย เสื้อผ้า อาหาร จัดอยู่ในประเภทใด (ความเข้าใจ)
- ผู้บริโภค
  - ผู้ผลิต
  - สินค้า
  - การบริการ
34. อรรถประโยชน์ด้านรูปแบบเกิดจากข้อใดโดยตรง (ความเข้าใจ)
- การผลิต
  - การบริโภค
  - การโฆษณา
  - ความต้องการ

35. ข้อใดมีความสัมพันธ์กับอรรถประโยชน์ด้านสถานที่ (การนำไปใช้)

- ก. การเงิน
- ข. การขนส่ง
- ค. การบริโภค
- ง. การจัดเกรดมาตรฐานสินค้า

แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ

การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

คำชี้แจง

ระบบประเมินทักษะปฏิบัติฉบับนี้กำหนดไว้ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเกณฑ์การให้คะแนนทั้งนี้เพื่อ นักศึกษาสามารถใช้วัสดุได้เหมาะสมอย่างถูกต้องและคุ้มค่า นักศึกษาสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ตามขั้นตอนและตรงกับจุดประสงค์ นักศึกษาจัดแสดงผลงานได้อย่างโดดเด่นและสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้น่าสนใจ และนักศึกษามีความคิดสร้างสรรค์เป็นผลงานใหม่ที่รวบรวมทั้งทฤษฎีและประสบการณ์ นำไปปรับปรุงแก้ไขการประเมินทักษะปฏิบัติให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น โดยกำหนดค่าการให้คะแนนความคิดเห็นดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนรายด้าน

ด้าน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3	2	1
1. การใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า	นักศึกษาสามารถใช้วัสดุได้เหมาะสมอย่างถูกต้องและคุ้มค่า	นักศึกษาใช้วัสดุได้ถูกต้องแต่สิ้นเปลือง	นักศึกษาใช้วัสดุไม่เหมาะสมและยังสิ้นเปลือง
2. ความถูกต้องของผลงาน	นักศึกษาสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ตามขั้นตอนและตรงกับแบบที่ออกแบบไว้	นักศึกษาสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ตามขั้นตอนและไม่ตรงกับแบบที่ออกแบบไว้	นักศึกษาสร้างสรรค์ผลงานได้ไม่ตามขั้นตอนแต่ไม่ตรงกับแบบที่ออกแบบไว้
3. การสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทย	นักศึกษาจัดแสดงผลงานได้อย่างโดดเด่นและสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้น่าสนใจ	นักศึกษาจัดแสดงผลงานได้อย่างโดดเด่นและสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้ไม่เด่นชัด	นักศึกษาจัดแสดงผลงานได้ไม่โดดเด่นและสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้ไม่น่าสนใจ
4. ความคิดสร้างสรรค์	นักศึกษามีความคิดสร้างสรรค์เป็นผลงานใหม่ที่รวบรวมทั้งทฤษฎีและประสบการณ์	นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์บ้างตามประสบการณ์	นักศึกษาไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทำตามทฤษฎีที่เรียนมา

ผู้วิจัย

นางกาญจนา เพ็ชรจรูญ

แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ
การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ชื่อ.....เลขที่.....

ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2

ปีการศึกษา 2557

ด้าน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3	2	1
1.การใช้วัสดุอย่าง คุ้มค่า			
2.ความถูกต้องของ ผลงาน			
3.การสะท้อน เอกลักษณ์ความเป็น ไทย			
4.ความคิดสร้างสรรค์			
รวม			

คะแนนประเมิน 10 -12 หมายถึง คุณภาพของการปฏิบัติงานในผลงานนั้นมีความถูกต้อง
เหมาะสมและสวยงาม อยู่ในระดับ ดีมาก

คะแนนประเมิน 7 - 9 หมายถึง คุณภาพของการปฏิบัติงานในผลงานนั้นมีความถูกต้อง
เหมาะสมและสวยงาม อยู่ในระดับ ดี

คะแนนประเมิน 4 - 6 หมายถึง คุณภาพของการปฏิบัติงานในผลงานนั้นมีความถูกต้อง
เหมาะสมและสวยงาม อยู่ในระดับ ดีพอใช้

แบบสอบถามความพึงพอใจ

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการฝึกอบรมเรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2

คำชี้แจง

แบบสอบถามความพึงพอใจนี้มีจุดประสงค์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของท่าน ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ขอให้ท่านพิจารณาข้อความในแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย แล้วทำเครื่องหมาย/ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจของท่าน โดยมีระดับความพึงพอใจดังนี้

- 5 = พึงพอใจมากที่สุด
- 4 = พึงพอใจมาก
- 3 = พึงพอใจปานกลาง
- 2 = พึงพอใจน้อย
- 1 = พึงพอใจน้อยที่สุด

ผู้วิจัย

นางสาวกาญจนา เพ็ชรจรูญ

แบบสอบถามความพึงพอใจ

ข้อที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดกระบวนการฝึกอบรม						
1	นักศึกษาได้ปฏิบัติกิจกรรมที่เน้นด้านทักษะการฝึกอบรมอย่างมีความสุข					
2	นักศึกษามีความเต็มใจและมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมตลอดหลักสูตร					
3	นักศึกษาพอใจในความรู้ที่ได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้นหลังการฝึกอบรม					
ด้านสื่อในการฝึกอบรม						
4	นักศึกษารับรู้และพอใจในขั้นตอนการสาธิต/ทดลองชัดเจนและเข้าใจ					
5	สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความหลากหลายและเข้าใจง่าย					
6	สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับวัยของนักศึกษา					
ด้านการนำความรู้ไปใช้						
7	นักศึกษาสามารถออกแบบและประยุกต์ความเป็นเอกลักษณ์ไทยได้อย่างเหมาะสมและหลากหลาย					
8	นักศึกษามีความชื่นชอบกับผลงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น					
9	นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยไปใช้ได้เป็นอย่างดี					

ข้อที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านการวัดผลและประเมินผล						
10	นักศึกษาเห็นด้วยว่าการวัดผลประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
11	การวัดผลประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาที่เรียนในหลักสูตร					
12	นักศึกษาเห็นด้วยว่าการวัดผลประเมินผลแจ้งเป็นรายบุคคล					
13	นักศึกษาพอใจในกระบวนการประเมินผลและได้ทราบผลการประเมินด้วยตนเอง					

ภาคผนวก ง
การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 10 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรี
ในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นปีที่ 2

ข้อสอบที่	ผลการประเมินโดย ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			$\sum R$	IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
2	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
3	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
4	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
5	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
6	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
7	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
8	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
9	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
10	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
11	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
12	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
13	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
14	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
15	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
16	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
17	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
18	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
19	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
20	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
21	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
22	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
23	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
24	+1	+1	+1	3	1.00	ปรับปรุง
25	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
26	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อสอบที่	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	ผลการพิจารณา
	(คนที่)					
	1	2	3			
27	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
28	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
29	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
30	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
31	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
32	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
33	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
34	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
35	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
36	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
37	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
38	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
39	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
40	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
41	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
42	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
43	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
44	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
45	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
46	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
47	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
48	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
49	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
50	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
51	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
52	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
53	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
54	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก
55	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือก

ตาราง 11 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบ
ผลสัมฤทธิ์

ข้อที่	ค่าความยากง่าย	แปลผล	อำนาจจำแนก	แปลผล	ข้อสอบข้อที่
1	0.73	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	1
2	0.80	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	2
3	1.00	ตัดทิ้ง	0.00	ตัดทิ้ง	
4	0.97	ตัดทิ้ง	-0.07	ตัดทิ้ง	
5	0.77	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	3
6	0.70	ใช้ได้	0.47	ใช้ได้	4
7	0.97	ตัดทิ้ง	0.07	ตัดทิ้ง	
8	0.80	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	5
9	0.77	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	6
10	0.77	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	7
11	0.87	ตัดทิ้ง	0.27	ตัดทิ้ง	
12	0.77	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	8
13	0.80	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	9
14	0.80	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	10
15	0.80	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	11
16	0.83	ตัดทิ้ง	0.20	ตัดทิ้ง	
17	0.80	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	12
18	0.80	ตัดทิ้ง	0.40	ใช้ได้	13
19	0.93	ตัดทิ้ง	0.00	ตัดทิ้ง	
20	0.77	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	14
21	0.67	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	15
22	0.77	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	16
23	0.93	ตัดทิ้ง	0.13	ตัดทิ้ง	
24	0.83	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	17
25	0.90	ตัดทิ้ง	0.20	ตัดทิ้ง	
26	0.80	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	18
27	0.80	ตัดทิ้ง	0.40	ใช้ได้	19

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย	แปลผล	อำนาจจำแนก	แปลผล	ข้อสอบข้อที่
28	0.80	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	20
29	1.00	ตัดทิ้ง	0.00	ตัดทิ้ง	
30	0.87	ตัดทิ้ง	0.13	ตัดทิ้ง	
31	0.77	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	21
32	0.77	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	22
33	0.77	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	23
34	0.77	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	24
35	0.87	ตัดทิ้ง	0.13	ตัดทิ้ง	
36	0.77	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	25
37	0.87	ตัดทิ้ง	0.13	ตัดทิ้ง	
38	0.83	ตัดทิ้ง	0.20	ตัดทิ้ง	
39	0.77	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	26
40	0.73	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	27
41	0.87	ตัดทิ้ง	0.13	ตัดทิ้ง	
42	0.80	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	28
43	0.87	ตัดทิ้ง	0.13	ตัดทิ้ง	
44	0.90	ตัดทิ้ง	0.20	ตัดทิ้ง	
45	0.83	ตัดทิ้ง	0.20	ตัดทิ้ง	
46	0.80	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	29
47	0.80	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	30
48	0.80	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	31
49	0.90	ตัดทิ้ง	0.20	ตัดทิ้ง	
50	0.97	ตัดทิ้ง	-0.07	ตัดทิ้ง	
51	0.77	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	32
52	0.80	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	33
53	0.80	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	34
54	0.73	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	35
55	0.90	ตัดทิ้ง	0.02	ตัดทิ้ง	

ค่าความเชื่อมั่น 0.84

ตาราง 12 แสดงผลการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นปีที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์มีจำนวน
35 ข้อ

นักศึกษาคนที่	คะแนนก่อนการ		คะแนนหลังการ		ค่าพัฒนา (+) (-)
	ฝึกอบรม	ร้อยละ	ฝึกอบรม	ร้อยละ	
1	16	53	25	83	+9
2	11	37	24	80	+13
3	10	33	26	87	+16
4	14	47	27	90	+13
5	13	43	27	90	+14
6	16	53	25	83	+9
7	14	47	21	70	+7
8	16	53	21	70	+5
9	17	57	22	73	+5
10	15	50	22	73	+7
11	14	47	23	77	+9
12	16	53	25	83	+9
13	18	60	21	70	+3
14	16	53	22	73	+6
15	22	73	24	80	+2
16	23	77	25	83	+2
17	20	67	23	77	+3
18	18	60	27	90	+9
19	22	73	26	87	+4
20	20	67	23	77	+3
21	2	70	26	87	+5
22	21	70	27	90	+6
23	17	57	26	87	+9
24	22	73	25	83	+3
25	10	33	26	87	+16
26	13	43	27	90	+14
27	10	33	26	87	+16
28	15	50	26	87	+11
29	11	37	27	90	+16
30	14	47	27	90	+13

ตาราง 13 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินทักษะการปฏิบัติการออกแบบ
เสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ด้านที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินโดย ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ΣR	IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3			
1 ด้านการใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า							
	1 เมื่อนักศึกษาใช้วัสดุไม่เหมาะสมและยัง สิ้นเปลือง	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
	2 เมื่อนักศึกษาใช้วัสดุได้ถูกต้องแต่สิ้นเปลือง	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
	3 เมื่อนักศึกษาสามารถใช้วัสดุได้เหมาะสม อย่างถูกต้องและคุ้มค่า	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
2. ความถูกต้องของผลงาน							
	1 เมื่อนักศึกษารังสรรค์ผลงานได้ไม่ตาม ขั้นตอนและไม่ตรงกับแบบที่ออกแบบไว้	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
	2 เมื่อนักศึกษาสามารถรังสรรค์ผลงานได้ ตามขั้นตอนและไม่ตรงกับแบบที่ออกแบบไว้	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
	3 เมื่อนักศึกษาสามารถรังสรรค์ผลงานได้ ตามขั้นตอนและตรงกับแบบที่ออกแบบไว้	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
3. ด้านการสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทย							
	1 เมื่อนักศึกษาจัดแสดงผลงานได้ไม่โดดเด่น และสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้ไม่ สนใจ	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
	2 เมื่อนักศึกษาจัดแสดงผลงานได้อย่างโดดเด่น และสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้ไม่ เด่นชัด	+1	0	+1	2	0.66	สอดคล้อง
	3 เมื่อนักศึกษาจัดแสดงผลงานได้อย่างโดดเด่น และสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้ น่าสนใจ	-1	0	+1	0	0	ไม่สอดคล้อง

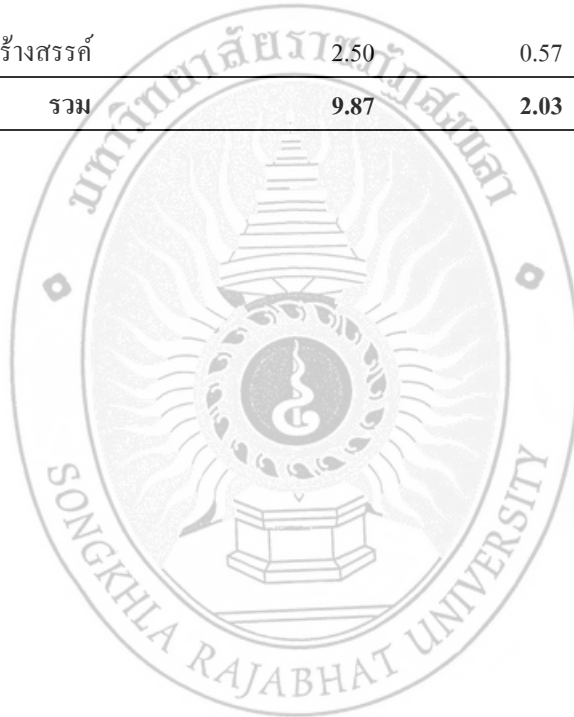
ตาราง 13 (ต่อ)

ด้านที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินโดย ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ΣR	IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3			
4.ด้านความคิดสร้างสรรค์							
1	เมื่อนักศึกษาไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ทำตาม ทฤษฎีที่เรียนมา	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
2	เมื่อนักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์บ้าง ตามประสบการณ์	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
3	เมื่อนักศึกษามีความคิดสร้างสรรค์สร้างเป็น ผลงานใหม่ที่รวบรวมทั้งทฤษฎีและประสบ การ	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 14 แสดงผลการประเมินทักษะการปฏิบัติของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

ข้อที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงานการประเมินทักษะการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะการปฏิบัติ
1.	การใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า	2.07	0.94	อยู่ในระดับ ปานกลาง
2.	ความถูกต้องของผลงาน	2.87	0.35	อยู่ในระดับ มาก
3.	การสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทย	2.40	0.72	อยู่ในระดับ ปานกลาง
4.	ความคิดสร้างสรรค์	2.50	0.57	อยู่ในระดับ มาก
	รวม	9.87	2.03	อยู่ในระดับ มาก

ตาราง 15 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในแบบสอบถามความพึงพอใจจากการฝึกอบรม เรื่องการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษโดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน โดย ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			Σ^R	IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3			
ด้านการจัดกระบวนการฝึกอบรม							
1.	นักศึกษาได้ปฏิบัติกิจกรรมที่เน้นทั้งด้านทักษะการฝึกอบรมอย่างมีความสุข	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
2.	นักศึกษามีความเต็มใจและมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมตลอดหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
3.	นักศึกษาพอใจในความรู้ที่ได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้นหลังการฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านสื่อในการฝึกอบรม							
4.	นักศึกษารับรู้และพอใจในขั้นตอนการสาธิต/ทดลองชัดเจนและเข้าใจ	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
5.	สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความหลากหลายและเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
6.	สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับวัยของนักศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านการนำความรู้ไปใช้							
7.	นักศึกษาสามารถออกแบบและประยุกต์ความเป็นเอกลักษณ์ไทยได้อย่างเหมาะสมและหลากหลาย	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
8.	นักศึกษามีความชื่นชอบกับผลงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
9.	นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับในการออกแบบเสื้อผ้าสตรีในโอกาสพิเศษ โดยเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยไปใช้ได้เป็นอย่างดี	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			Σ^R	IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3			
ด้านการวัดผลและประเมินผล							
10.	นักศึกษาเห็นดีว่าการวัดผลประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
11.	การวัดผลประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาที่เรียนในหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
12.	นักศึกษาเห็นดีว่าการวัดผลประเมินผลแจ้งเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
13.	นักศึกษาพอใจในกระบวนการประเมินผลและได้ทราบผลการประเมินด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวกาญจนา เพ็ชรจรูญ
วัน เดือน ปี	14 มีนาคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	88/1 หมู่ที่ 7 ตำบลลำไพล อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา 90260
ตำแหน่งปัจจุบัน	เจ้าของกิจการร้าน มายเลิฟสตูดิโอ
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	88/1 หมู่ที่ 7 ตำบลลำไพล อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา 90260
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2544	อนุปริญญาศิลปศาสตร์ สาขาวิชาออกแบบประยุกต์ศิลป์ สถาบันราชภัฏสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2547	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันวิทยาลัยราชภัฏสงขลาสงขลา
พ.ศ. 2556	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา